

Projekt

z dnia 21 sierpnia 2024 r.
Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ W WIĘCBORKU**

z dnia 2 września 2024 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Więcbork na lata 2024-2030

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 609 ze zm.¹⁾), art. 17 ust.1 pkt 1 i art. 110 ust. 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 901 ze zm.²⁾) oraz art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 424 ze zm.³⁾)

RADA MIEJSKA UCHWAŁA, CO NASTĘPUJE:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Więcbork na lata 2024-2030, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Więcborka.

§ 3. Traci moc uchwała Nr LIII/385/22 Rady Miejskiej w Więcborku z dnia 30 listopada 2022 w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Więcbork na lata 2023-2027.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady
Miejskiej w Więcborku

Anna Łańska

¹⁾Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 2024 r. poz.721.

²⁾Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 2023 r. poz. 1693, 1938, 2760, Dz.U. z 2024 r. poz. 743, 859

³⁾Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 2024 r. poz. 834

Załącznik do uchwały Nr
Rady Miejskiej w Więcborku
z dnia 2 września 2024 r.

**GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY DOMOWEJ I
OCHRONY OSÓB
DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY
DOMOWEJ W GMINIE
WIĘCBORK NA LATA
2024 – 2030**

2024-08-27

Spis treści

Spis treści	2
I. Wstęp	3
II. Przemoc domowa	5
1. Przemoc w perspektywie psychologicznej	4
2. Rodzaje przemocy	6
3. Cykl przemocy domowej	7
4. Skutki przemocy	6
5. Przemoc psychiczna w przestrzeni publicznej	9
III. Diagnoza problemu przemocy	11
1. ANALIZA WYNIKÓW BADANIA PRZEPROWADZONEGO WŚRÓD RODZICÓW I DOROŚLYCH MIESZKAŃCÓW	11
STRUKTURA BADANEJ PRÓBY	11
PROBLEM PRZEMOCY	13
2. ANALIZA WYNIKÓW BADANIA PRZEPROWADZONEGO WŚRÓD UCZNIÓW	23
PROBLEM PRZEMOCY	25
3. PORÓWNANIE WYNIKÓW BADAŃ REALIZOWANYCH NA TERENIE MIASTA I GMINY WIĘCORK DO WYNIKÓW BADAŃ WOJEWÓDZKICH I OGÓLNOPOLSKICH	32
DOROŚLI MIESZKAŃCY	32
UCZNIOWIE	35
4. Zespół Interdyscyplinarny w Więcborku	37
5. Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Więcborku	44
6. Punkt Interwencji Kryzysowej w Więcborku	47
7. Posterunek Policji w Więcborku	48
8. Poradnia Leczenia Uzależnień w Więcborku	46
9. Placówki Oświatowe	46
10. Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Tucholi	56
11. Podsumowanie diagnozy - wnioski służb pomocowych	56
12. Gdzie szukać pomocy?	57
IV. Podstawa prawna	63
V. Analiza SWOT – problem przemocy domowej	63
VI. Cele i zadania programu	64
VII. Harmonogram realizacji programu	65
VIII. Źródło finansowania	68
IX. Adresaci i Realizatorzy programu	65
X. Monitoring Programu	66
XI. Spodziewane efekty realizacji Programu	66
XII. Zagrożenia realizacji Programu	66

I. Wstęp

Przemoc domowa jest zjawiskiem powszechnym. Dotyczy nie tylko rodzin dysfunkcyjnych, ale też rodzin, które na pierwszy rzut oka wydają się, że prowadzą normalne, spokojne życie. Skala zjawiska nie jest do końca znana, gdyż wiele osób nie zgłasza tego problemu. Osoba doznająca przemocy w obawie na reakcję społeczeństwa, najbliższych, ukrywa fakt doświadczenia przemocy w domu rodzinnym. Niestety konsekwencje trwania w takim układzie mogą być bardzo dotkliwe nie tylko pod względem fizycznym, ale też psychicznym.

W ostatnim okresie, coraz częściej ujawniane są przypadki przemocy. Prowadzone dotychczas działania informacyjne – ogólnopolskie i lokalne – spowodowały zmianę świadomości społecznej, a tym samym większą gotowość osób doznających przemocy do ujawniania takich spraw. Jednocześnie wzrasta profesjonalizm przedstawicieli służb zobowiązanych do podejmowania interwencji i udzielania pomocy. Należy jednak zaznaczyć, że pomimo większej świadomości społecznej, tylko bardzo zdeterminowane osoby doznające przemocy decydują się na jej przerwanie i zgłoszenie tego faktu odpowiednim organom.

Mówiąc o przemocy należy pamiętać, iż jest ona zjawiskiem, które występuje powszechnie w naszym społeczeństwie, jest ona obecna w codziennym życiu, zakładzie pracy, szkole, środkach masowego przekazu i w rodzinie. Przemoc domowa rodzi konsekwencje niezmiernie głębokie i szkodliwe. Daje o sobie znać w postaci zaburzeń emocjonalnych w bliższej lub dalszej perspektywie czasowej. Najbardziej jednak niepokojące jest to, że „... przemoc rodzi przemoc, tworząc swoistą spiralę przemocy, obejmującą coraz to nowe generacje pokoleń”. W przypadku dezorganizacji, rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych funkcji. Relacje wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi.

Polityka prorodzinna powinna skupiać się na zagwarantowaniu swoim obywatelom życia w optymalnych i bezpiecznych warunkach oraz zapobieganiu sytuacjom, w których to bezpieczeństwo mogłoby zostać zagrożone. Szczególną ochroną powinny zostać objęte dzieci, które uwikłane w problem przemocy domowej odczuwają jej skutki przez całe życie. Będąc świadkami lub osobami bezpośrednio doznającymi przemocy domowej, uczą się, że sposobem rozwiązywania konfliktów oraz radzenia sobie w sytuacjach stresowych jest przemoc. Dziedziczenie takiego wzorca ma wpływ na budowanie relacji w dorosłym życiu. Dzieci od najmłodszych lat powinny uczyć się od najbliższych szacunku do innych, empatii i asertywności. Gdy jednak obserwują w relacjach najbliższych agresję, złość, są świadkami rękoczynów, nie ma szans na właściwą socjalizację. Wręcz przeciwnie tworzy zniekształcony obraz interakcji międzyludzkich.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej jest dokumentem, który wyznacza główne kierunki realizacji zadań Zespołu Interdyscyplinarnego w celu skutecznego działania i reagowania na doniesienia o przemocy w rodzinie. Jego formuła jest zgodna ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Więcbork na lata 2022-2031. Potrzeba opracowania takiego dokumentu dla Gminy Więcbork wynika nie tylko z przesłanek formalnych (ustawa o pomocy społecznej oraz ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej nakłada na Gminę obowiązek opracowywania i realizowania programu), ale również z odczuwalnych, negatywnych zjawisk społecznych na terenie gminy. Na uwagę zasługuje fakt, że jest on kontynuacją działań podejmowanych w ramach realizacji wcześniejszych dokumentów. Istotnym elementem programu jest dalsze wprowadzanie w życie działań mających na celu z jednej strony podnoszenie świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy domowej oraz

promowanie metod wychowawczych bez używania przemocy, a z drugiej strony zapewnienie ochrony i udzielenie pomocy osobom doznającym przemocy domowej, a także upowszechnienie informacji o możliwościach i formach udzielenia pomocy, zarówno osobom doznającym przemocy, jak i stosującym przemoc domową.

II. Przemoc domowa

Nowelizacja ustawy o przemy domowej z 2023 roku znacznie zmienia terminologię dotyczącą zjawiska przemy. Termin „przemoc w rodzinie” zastąpiono „przemocą domową”, „ofiare” zmieniono na „osobę doznającą przemy domowej”, natomiast pojęcie „sprawcy” obecnie jest zastąpione pojęciem „osoby stosującej przemoc domową”. Najważniejsza zmiana z punktu widzenia bezpieczeństwa małych to uznanie małego będącego świadkiem przemy domowej jako „osoby doznającej przemy domowej”.

Zgodnie z nowelą, definicja przemy brzmi: „ należy przez to rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Nowelizacja ustawy rozszerzyła katalog osób doznających przemy domowej. Obejmuje on teraz:

- a) małżonka, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- b) wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków,
- c) rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków,
- d) osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- e) osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- f) osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- g) osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
- h) małego wobec którego jest stosowana przemoc domowa lub który jest świadkiem przemy domowej wobec innych osób.
- i)

1. Przemoc w perspektywie psychologicznej

To zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw drugiej osobie, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody. O przemy zatem powiemy, gdy wystąpią cztery przesłanki:

intencjonalność działania – przemoc jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie drugiej osoby, bez względu na jej potrzeby,

nierównomierne siły – w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą. Osoba doznająca przemocy jest słabsza a osoba ją stosująca silniejsza. Jest to kluczowe pojęcie w definicji przemocy, odróżniające agresję od przemocy. Przewaga sił może występować na różnych poziomach fizycznym, psychicznym, ekonomicznym, społecznym bądź prawnym. Dziecko jest osobą w stosunku do której występuje przewaga sił w każdej z w/w kategorii.

naruszenie praw i dóbr osobistych – osoba stosująca przemoc wykorzystuje przewagę siły narusza podstawowe prawa osoby doznającej przemocy (np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku itd.).

powoduje ból i cierpienie – osoba stosująca przemoc naraża zdrowie i życie osoby jej doznającej na poważne szkody. Mogą być one wymierne, bądź nie, natychmiastowe, bądź odroczone w czasie. Doświadczenie bólu i cierpienia sprawia, że osoba doznająca przemocy ma mniejszą zdolność do samoobrony.

2. Rodzaje przemocy

Przemoc fizyczna – wszelkiego rodzaju działania bezpośrednio z użyciem siły powodujące uszkodzenie ciała np. popychanie, przytrzymywanie, policzkowanie, bicie, kopanie, szarpanie, wykręcanie rąk itp.

Przemoc psychiczna – działania wykorzystujące świadome wpływanie jednej osoby na drugą, w szczególności na tok myślowy, postępowanie, sposób życia drugiej osoby bez jej przyzwolenia, za pomocą takich narzędzi jak np. wyśmiewanie, wyzywanie, poniżanie, stosowanie gróźb, szantażowanie, krytykowanie, kontrolowanie, izolowanie, wmawianie choroby psychicznej, ciągłe niepokojenie itp. W odniesieniu do dzieci określa się ją mianem przemocy emocjonalnej jako rozmyślne, nie zawierające aktów przemocy fizycznej, zachowania dorosłych wobec dzieci, które powodują znaczące obniżenie możliwości prawidłowego rozwoju dziecka, np.: odrzucenie emocjonalne, nadmierne oczekiwania, chorobliwa nadopiekuńczość, deprecjonowanie osiągnięć.

Przemoc seksualna – wymuszanie różnego rodzaju niechcianych zachowań w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych, np. wymuszanie pożycia seksualnego, nieakceptowanych form współżycia seksualnego, gwałt, demonstrowanie zazdrości, wyśmiewanie ciała, krytyka zachowań seksualnych itp. W odniesieniu do dzieci określa się ją jako wykorzystywanie seksualne tj. każde zachowanie osoby dorosłej, nastolatka, starszego dziecka, które prowadzi do seksualnego zaspokojenia kosztem dziecka.

Przemoc ekonomiczna – ma na celu uzależnienie finansowe od osoby stosującej przemoc domową, np. ograniczanie dostępu do wspólnych środków finansowych, niezaspokajanie podstawowych potrzeb materialnych rodziny, okradanie, odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia zatrudnienia, wymaganie, by sprawozdawać się z każdej wolnej złotówki, sprzedawaniu rzeczy osobistych bądź wspólnych bez uzgodnienia.

Zaniedbanie – naruszenie obowiązku opieki ze strony osób bliskich. Jego istotą jest niezaspokojenie podstawowych potrzeb biologicznych i psychicznych drugiego człowieka, stosowanego najczęściej wobec dzieci, osób starszych, niepełnosprawnych, chorych. Polega między innymi na: braku

zainteresowania potrzebami drugiej osoby, świadomym ich ignorowaniu, pozbawianiu jedzenia, ubrania, schronienia, braku pomocy w chorobie itp.

3. Cykl przemocy

Związki, w których mamy do czynienia z przemocą charakteryzuje pewien powtarzalny typ relacji, trzy fazy powtarzającego się cyklu. Trudno jest w pełni oszacować skalę zjawiska, ponieważ poza lękiem przed zemstą osoby stosującej przemoc ma miejsce również poczucie wstydu, upokorzenia czy ośmieszenia (ostatnie częściej w przypadku mężczyzn).

Faza narastania napięcia – jest to początek cyklu, charakteryzuje się on wzrostem napięcia, natężeniem sytuacji konfliktowych. Drobiazgi wywołują u osoby stosującej przemoc złość, często wszczyna awantury, zaczyna częściej pić, sięga po inne używki. Bywa, że poniża partnerkę, prowokuje kłótnie i staje się coraz bardziej niebezpieczna. Przestaje panować nad gniewem. Druga strona stara się zaspokajać oczekiwania osoby stosującej przemoc, stara się ją zadowalać, często przeprasza. U osoby doznającej przemocy mogą się pojawiać różne dolegliwości fizyczne (ból głowy, bezsenność, ból żołądka itp.) jako przejaw rosnącego napięcia. Niekiedy osoba ta, podświadomie dąży „żeby mieć to już za sobą” i wywołuje awanturę.

Faza gwałtownej przemocy – osoba stosująca przemoc wyładowuje się, staje się gwałtowna w reakcjach. Pretekstem eksplozji może stać się mało znaczący drobiazg. Osoba doznająca przemocy stara się zrobić wszystko żeby złagodzić sytuację, agresja osoby stosującej przemoc narasta. Przemoc przyjmuje różną postać: pobicie, obelgi, poniżenie itp. Po gwałtownym wybuchu agresji osoba jej doznająca jest zazwyczaj w szoku, niekiedy wypiera zdarzenie. Jest przerażona, towarzyszy jej uczucie wstydu, staje się apatyczna, bezradna. Niejednokrotnie pojawia się także złość, która powoduje, że osoby, które doznały przemocy decydują się na wezwanie pomocy i złożenie skargi, a więc początkują interwencję w sytuacji przemocowej.

Faza miodowego miesiąca – po rozładowaniu agresji osoba stosująca przemoc zaczyna żałować tego, co zrobiła, bywa przestraszona konsekwencjami, obiecuje poprawę. Poszukuje jakiś uzasadnień swoich zachowań, przekonuje o tym, że w podobny sposób nigdy już się nie zachowa. Okazuje ciepło, czułość jest opiekuńcza. Miodowy miesiąc urzeczywistnia się w postaci kwiatów, prezentów, powrotu do klimatu towarzyszącego początkowi znajomości. Osoba stosująca przemoc dużo rozmawia z osobą doznającą przemocy również o jej przeżyciach, spędzają ze sobą wiele czasu. Kontakty seksualne są częste i satysfakcjonujące. Osoba doznająca przemocy zapomina o złych doznaniach, znów czuje się kochana i zakochana. Odczucie niezwyklej, intensywnej bliskości rozbudza nadzieję wręcz przekonanie o dobrej przyszłości. Osoba doznająca przemocy jest bezkrytyczna, odbiera w tej fazie wrogo jakiegokolwiek informacje z zewnątrz, które mogłyby zburzyć jej miodowy czas. Stopniowo napięcie znów zaczyna narastać. Przemoc ze strony osoby ją stosującej jest zazwyczaj w każdym kolejnym cyklu gwałtowniejsza, bardziej drastyczna, a faza miodowego miesiąca ulega skróceniu.

4. Skutki przemocy

Przemoc nie jest problemem tylko osoby jej doznającej i osoby stosującej przemoc. Jej skutki odbijają się negatywnie na wszystkich uczestnikach rodzinnego dramatu i jest wysoce prawdopodobne, że będą dotkliwie odczuwane przez wiele pokoleń. Dzieci w dorosłym życiu przyjmą agresywne wzory zachowań rodziców. Doświadczyły one w swoim życiu wiele negatywnych emocji, dom rodzinny nie kojarzy im się z poczuciem miłości, bezpieczeństwa, akceptacji. Dorastały w przeświadczeniu, że wszelkie spory i problemy rozwiązuje się przy pomocy agresji, wygrywa ten kto jest silniejszy, i to on

przejmuje dominację nad pozostałymi członkami rodziny. Innym problemem stanie się nadmierny dystans emocjonalny pomiędzy członkami rodziny: nieumiejętność okazywania sobie wzajemnie czułości, cieszenia się z rosnącej samodzielności dzieci, a wreszcie wiary, że okazywana pomoc może być bezinteresowna.

Konsekwencje doświadczania przemocy przez osoby dorosłe – u osób poddawanych długotrwałej przemocy występują poważne problemy fizyczne i emocjonalne. Do najczęstszych objawów będących skutkami przemocy należą: poważne obrażenia ciała, wzrost częstości chorób somatycznych związanych ze stresem (ból głowy, żołądka, w krzyżu lub w stawach oraz inne dolegliwości) przygnębienie, smutek, obojętność, popadanie w depresję, niepokój, niekontrolowane wybuchy płaczu, śmiechu czy agresji, zmienność nastrojów, decyzji, niepewność, stany lękowe, w tym lęk przed bliskością, nieufność, poczucie zagrożenia, niska samoocena, kłopoty z zasypianiem, koszmary nocne, kłopoty z koncentracją, zwiększone spożycie środków psychoaktywnych, zaprzeczanie, obwinianie się, bezradność, adaptacja do przemocy. Osoby doznające przemocy często zachowują się niezrozumiale, niejednokrotnie zmieniają zdanie i wycofują zawiadomienie o przestępstwie, bronią osoby stosującej przemoc. Zachowania te są w psychologii tłumaczone najczęściej występowaniem wyuczonej bezradności, zjawiska „prania mózgu” czy stresu pourazowego. Wycofanie się z aktywnych działań służących zmianie sytuacji i wyjściu z przemocy może wynikać z przekonania o bezskuteczności działań, popartego wcześniejszymi doświadczeniami. Bierność i rezygnacja są również często wynikiem technik manipulacyjnych, jakim osoba doznająca przemocy była poddawana ze strony osoby stosującej przemoc, technik mających utrwalić w niej niską samoocenę i wzbudzić poczucie winy.

Konsekwencje doświadczania przemocy przez dzieci – problem skutków przemocy wobec dzieci można rozpatrywać na dwóch płaszczyznach. Po pierwsze – analizując bezpośrednio reakcję na przemoc, po drugie – w kontekście długotrwałych rozwojowych skutków przemocy. Bezpośrednią reakcją dziecka na krzywdzenie jest płacz, krzyk. Dzieci starsze w chwili zagrożenia uciekają z domu, szukają schronienia u krewnych, przyjaciół, sąsiadów, znajomych. Kiedy dziecko znajduje się w sytuacji dużego stresu, jego organizm stara się sprostać sytuacji i daje objawy na trzech poziomach: objawy somatyczne, objawy psychiczne, zachowania.

- objawy somatyczne: bicie serca, podwyższone ciśnienie krwi, hiperwentylacja, zawroty głowy, dzwonienie w uszach, potliwość, ból głowy, napięcia, ból i drżenie mięśni, wymioty, ból żołądka, częste oddawanie moczu;

- objawy psychiczne: trudności w podejmowaniu decyzji, zaburzenia pamięci i uwagi, katastroficzne przewidywania przyszłości, negatywne i krytyczne myślenie o sobie, myślenie irracjonalne, błędne interpretowanie znaczenia zdarzeń;

- objawy w zachowaniu: unikanie sytuacji powodujących lęk, wycofywanie się z kontaktów społecznych, zaburzenia snu, zaburzenia łaknienia, hiper aktywności lub apatia, utrata zainteresowania otoczeniem.

Dzieci chronią swoich rodziców, starają się nie pamiętać negatywnych zdarzeń, szukają winy w sobie. Przystosowanie się do stałego zagrożenia wymaga nieustannej czujności i umiejętności dostrzegania znaków ostrzegawczych. Niemożność uniknięcia aktów przemocy i wpływu na zmianę sytuacji w rodzinie doprowadza do negatywnego i krytycznego myślenia o sobie, unikania kontaktów społecznych. Dzieciom doznającym przemocy nieustannie towarzyszy lęk, poczucie nieuchronności zdarzeń. Do skutków długotrwałego stosowania przemocy zalicza się uraz psychiczny, wyuczoną bezradność, „syndrom sztokholmski”. **Na uwagę zasługuje fakt, że każdy dorosły może pozytywnie**

wpłynąć na strauumatyzowane dziecko i pomóc mu wyzdrowieć. Umiejętności empatii, cierpliwości, słuchania i doceniania każdego dziecka mogą na zawsze zmienić życie dziecka po traumie i zatrzymać traumatyczne doświadczenia prowadzące do poważnych problemów w dorosłym życiu.

Bardzo zaskakująca jest myśl, w jaki sposób powyższe złe doświadczenia możemy rozpatrywać w kontekście mocnych stron. **Dzięki doświadczeniom korekcyjnym możemy je traktować w kategoriach WZROSTU POSTTRAUMATYCZNEGO.**

➤ **Odporność i siła w trudnych czasach**

Dziecko, które musiało dorosnąć szybciej, aby poradzić sobie z problemami wykraczającymi poza jego wiek, szybko się dostosowuje i uczy, jak sobie poradzić w każdej sytuacji. Często lepiej wykorzystuje to co ma do dyspozycji w danej chwili. Nie przytłaczają go powszednie trudności, dużo szybciej planuje, jak może poprawić obecną sytuację.

➤ **Instynktowna ocena sytuacji**

Niektóre dzieci, które spędziły dzieciństwo obok rodzica uzależnionego, przemocowego bardzo szybko wyczuwają zmianę atmosfery w sytuacjach społecznych. Szybko wyczuwają, że ktoś jest zmęczony, ma słabszy dzień lub jest zdenerwowany. Wynika to z konieczności uważania na siebie gdy byli dziećmi, konieczności szybkiej oceny czy mama/tata jest dziś w dobrym humorze itp.

➤ **Współczucie i empatia**

Osoby, które pamiętają z czym zmagają się jako dziecko bardzo często angażują się we wszelkiego rodzaju projekty, inicjatywy, po to, aby nikt inny nie musiał przeżywać tego czego same doświadczyły w dzieciństwie. Mają ogromną potrzebę pomagania. Takie zachowanie jest normalne dla osób które przeszły i przezwyciężyły dziecięcą traumę. Nie chcą się koncentrować na traumie, wiedzą, że nie zmieniają przeszłości, ale mogą pomóc zbudować lepszą przyszłość.

➤ **Dążenie do tego, aby być dobrym rodzicem**

Osoby, które doświadczyły przemocy w dzieciństwie obiecują sobie, że zachowania, których doświadczyły nie będą miały miejsca w ich rodzicielstwie. Zaczynają uczęszczać na terapię, czytać poradniki rodzicielskie i robić wszystko, aby ich dzieci czuły się kochane. Nie bez znaczenia jest tutaj terapia żeby nie popaść w skrajność wynagradzania dziecku własnego nieszczęśliwego dzieciństwa.

➤ **Niechowanie urazy i umiejętność wybaczenia sobie i innym**

Dzieci z rodzin przemocowych nauczyły się dostrzegać w ludziach również to co dobre, co najlepsze. Akceptują fakt, że mogą popełniać błędy i mimo wszystko być dobrymi ludźmi. To bardzo cenna umiejętność w świecie pełnym kłótni, pielęgnowania krzywd i konfliktów.

➤ **Świadomość, jak ważna jest dobra komunikacja**

W zetknięciu się z „przemocowymi” rodzicami dzieci bardzo szybko uczą się, że to co mówimy wpływa na reakcję innych osób. Niejednokrotnie podejmowały się mediacji, bo bardzo chciały doprowadzić do zgody pomiędzy rodzicami. Nabyte umiejętności mediacyjne przydają się im w dorosłym życiu –zarówno w relacjach osobistych, jak i zawodowych.

➤ **Kreatywność**

Ucieczką dzieci od trudnej rzeczywistości staje się uprawianie sportu, pisanie, sztuka, gra na instrumencie, harcerstwo itp. W życiu dorosłym takie dzieci są bardziej kreatywne, potrafią się skoncentrować na danym projekcie, nastawić na realizację zadania, dążyć do samodoskonalenia.

➤ **Zaradność**

Trudności sprawiają, że trzeba szukać wyjścia z sytuacji. Aby przetrwać nie wolno się poddawać. To bardzo pożyteczne w dorosłym życiu. Gdy inni mówią: nie da się- taka osoba po prostu bierze się do szukania rozwiązania.

5. Przemoc psychiczna w przestrzeni publicznej

Najogólniejsza definicja przemocy psychicznej to: „Wywieranie wpływu na proces myślowy, zachowanie lub stan fizyczny osoby, pomimo braku przyzwolenia tej osoby na taki wpływ, w celu uzyskania jakiegoś istotnego zasobu” (Wikipedia). To w jaki sposób posługujemy się językiem wpływa na nasz mózg, na to jakie tworzymy grupy, kulturę czy też na całe społeczeństwo. W kulturze promującej przemoc jest więcej hejtu, dyskryminacji. Musimy pamiętać, że język kreuje rzeczywistość.

➤ **Dyskryminacja**

Podział naszego społeczeństwa na różnorodne grupy np. zawodowe, miast pochodzenia, krajów, zainteresowań, poglądów politycznych itp. jest znany od stuleci i nie ma w tym nic złego. Naturalnym jest, że członkowie danej grupy wzajemnie się wspierają, problem pojawia się w sytuacji utraty obiektywizmu i postrzegania członków innych grup jako gorszych, złych czy niebezpiecznych. Dyskryminacja jest sytuacją, w której człowiek ze względu na swoją orientację seksualną, wyznanie, światopogląd, religię, płeć, pochodzenie etniczne, narodowość, niepełnosprawność jest traktowany mniej korzystnie niż byłby traktowany inny człowiek w porównywalnej sytuacji.

➤ **Uprzedzenia**

Są one postawą odrzucającą coś lub kogoś bez racjonalnych powodów wynikającą ze stereotypów, czy też szybkiej oceny. Uprzedzenia stają się szczególnie niebezpieczne jeżeli przekształcają się w ideologię np. rasizm, seksizm itp. Osoby promujące uprzedzenia cechuje niski poziom empatii.

➤ **Psychomanipulacja**

Psychomanipulacja to manipulacja świadoma, intencjonalna by uzyskać konkretny cel. Celem jest najczęściej kontrola, władza, dobra materialne. Tylko manipulator wie jaki przyświeca mu cel, cel deklarowany jest odmienny od celu realizowanego. Osoba manipulowana nie ma pojęcia, że ulega manipulacji, która wnika w jej tożsamość.

➤ **Hejt**

Jest to zjawisko występujące w przestrzeni internetowej, skierowane przeciwko jednej osobie lub grupie społecznej. Hejt poniża i upokarza, a jego siła i wulgarność wynika z anonimowości w sieci i poczucia bezkarności. Najczęściej ofiarami hejtu padają osoby publiczne, nie znaczy to, że nie może być on skierowany wobec każdego z nas.

III. Diagnoza problemu przemocy

Właściwe zdiagnozowanie skali zjawiska przemocy domowej jest bardzo trudne. Przemoc jest problemem złożonym, o którym nie łatwo się rozmawia, a który jeszcze trudniej zbadać. Istniejące statystyki pozwalają oszacować jedynie jego przybliżone rozmiary. Oficjalne statystyki nie obejmują niezgłaszanych przypadków przemocy, a problematyka przemocy jest traktowana, jako sprawa wstydliva, drażliwa, skrywana w czterech ścianach domu, stąd proces badawczy napotyka na liczne bariery metodologiczne. Dane statystyczne pochodzą z przeprowadzonej ankiety pośród dorosłych mieszkańców naszej gminy jak i uczniów szkół podstawowych, branżowych, ponadpodstawowych oraz informacji Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Więcborku, Punktu Interwencji Kryzysowej działającego przy MGOPS w Więcborku, Zespołu Interdyscyplinarnego w Więcborku, Posterunku Policji w Więcborku, Poradni Leczenia Uzależnień w Więcborku, Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej w Tucholi oraz placówek oświatowych.

Badania diagnostyczne zostały przeprowadzane na przełomie marca i kwietnia 2024 roku i wzięło w nich udział łącznie **846** osób. Poniższa tabela przedstawia szczegółową strukturę próby badawczej.

PRÓBA BADAWCZA	
Dorośli mieszkańcy i rodzice	Uczniowie
N = 329	N = 517

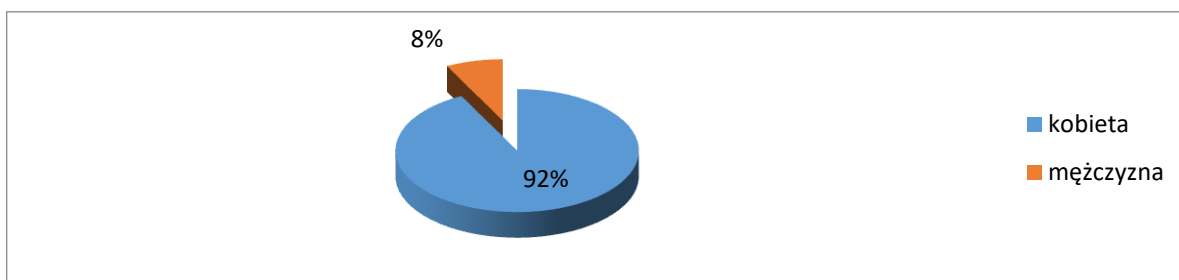
1. ANALIZA WYNIKÓW BADANIA PRZEPROWADZONEGO WŚRÓD RODZICÓW I DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW

W niniejszym rozdziale zbadaniu poddana została skala zjawiska przemocy na terenie miasta i gminy Więcbork.

STRUKTURA BADANEJ PRÓBY

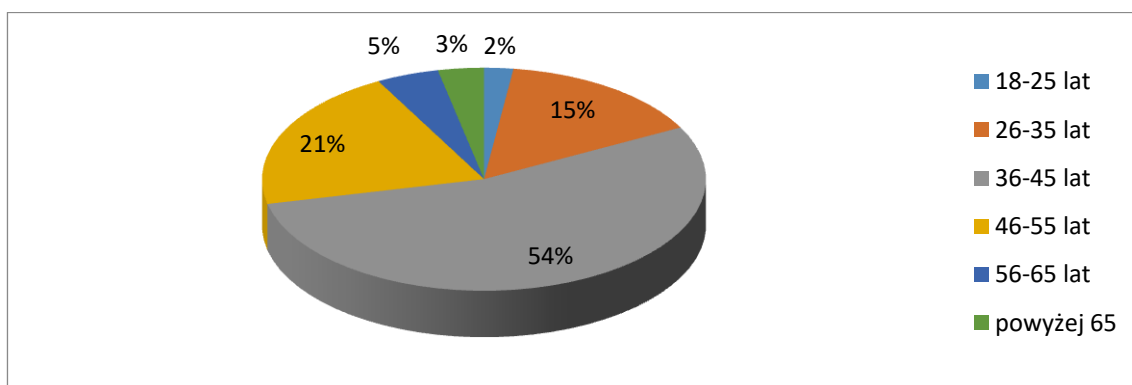
W badaniu diagnozującym problemy społeczne na terenie Miasta i Gminy Więcbork **wzięło udział 329 mieszkańców mających powyżej 18 lat**. Poniżej przedstawiona została struktura badanej próby ze względu na *pleć*. Możemy zauważyć, że pod względem liczby wypełnionych ankiet, w badaniu przewagę miały kobiety – stanowią one aż 92% ogółu.

Wykres 1. Płeć.

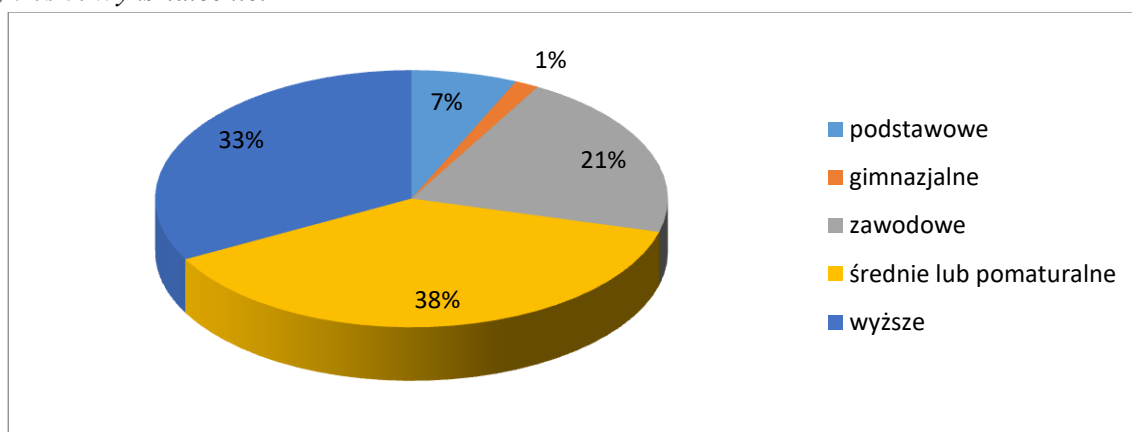
Analiza struktury badanej grupy pokazuje, iż respondenci są mocno zróżnicowani pod względem *wieku*. Najliczniejszą grupę stanowią ankietowani mający 36-45 lat (54%) oraz 46-55 lat (21%). Wśród osób biorących udział w badaniu byli również mieszkańcy mający 26-35 lat (15%), 56-65 lat (5%) i powyżej 65 (3%), a także osoby w przedziale wiekowym 18-25 lat (2%).

Wykres 2. Wiek.

Na poniższym wykresie zaprezentowane zostało *wykształcenie* respondentów. Największy udział w badaniu mieli dorośli mieszkańcy legitymujący się wykształceniem średnim lub pomaturalnym (57%) oraz wyższym (31%). 31% kwestionariuszy ankiet wypełnili respondenci z wykształceniem zawodowym, 10% z wykształceniem podstawowym, natomiast 2% ankietowanych zakończyło swoją edukację na poziomie gimnazjalnym.

Wykres 3. Wykształcenie.

W badaniu diagnozującym problemy społeczne występujące na terenie Miasta i Gminy Więcbork,

najwięcej dorosłych mieszkańców biorących w nim udział było *zatrudnionych* w instytucji publicznej (28%) oraz przedsiębiorstwie prywatnym (27%). 19% respondentów stanowili bezrobotni, 9% rolnicy, 8% osoby prowadzące własną działalność gospodarczą. Ponadto 6% kwestionariuszy ankiet wypełnili emeryci/ renciści, a 3% studenci/uczniowie.

PROBLEM PRZEMOCY

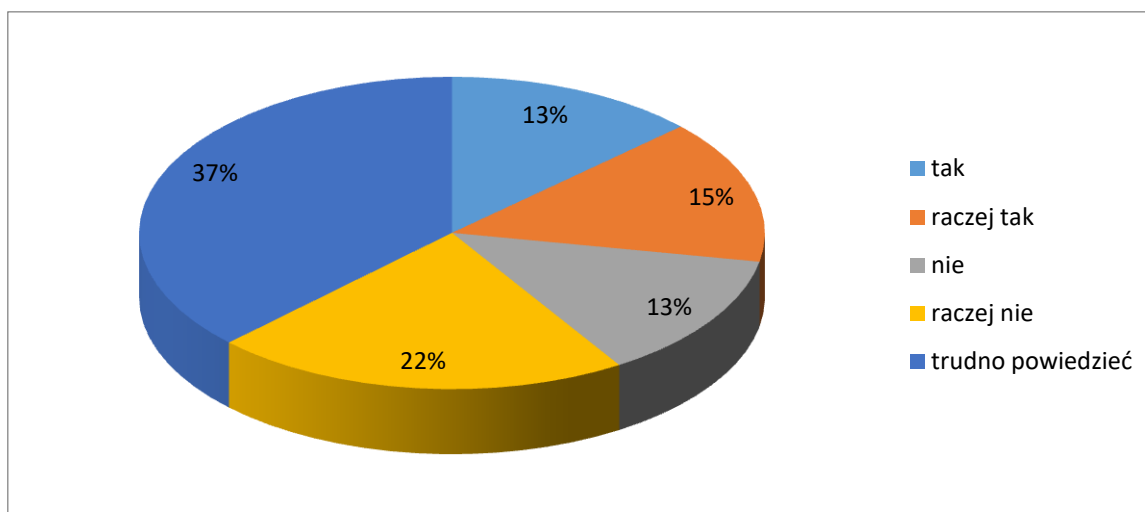
Przemoc jest to intencjonalne działanie lub zaniechanie działania jednej osoby wobec drugiej, które wykorzystując przewagę sił narusza prawa i dobra osobiste jednostki, powodując cierpienia i szkody. Może przybierać różne formy. Wyróżnia się przemoc fizyczną, psychiczną, ekonomiczną, seksualną i zaniedbanie. Skutki przemocy są dla osób jej doznających długotrwałe i istotnie wpływają na ich codzienne funkcjonowanie. Realizowane na przestrzeni lat badania i prowadzone statystyki pokazują, że problem ten dotyka rocznie dziesiątki tysięcy osób. Warto przy tym pamiętać, że jest to bardzo wrażliwy temat i ludzie nierzadko boją się lub wstydzą przyznać, że dotyczy ich bezpośrednio. Jak wynika z danych statystycznych odnoszących się do przemocy gromadzonych przez policję, w 2019 roku ogólna liczba osób doznających przemocy kształtowała się na poziomie 88 032¹. O skali problemu przemocy świadczą również badania przeprowadzone w 2014 roku na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w ramach projektu „Diagnoza i porównanie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz ocena efektywności działań podejmowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie”. Wynika z nich, że co trzeci respondent zna osobiście w swoim otoczeniu/sąsiedztwie takie rodziny, o których słyszał lub wie, że dochodzi w nich do różnych form przemocy wobec kobiet. Przypadki przemocy wobec mężczyzn zna natomiast co piąty ankietowany. Z deklaracji osób biorących udział w badaniu wynika, że odsetek osób doświadczających przemocy w ciągu całego swojego życia kształtował się na poziomie 24,7%². Przemoc w rodzinie stanowi jeden z poważniejszych problemów współczesnych państw na całym świecie. Przeciwdziałanie temu zjawisku powinno zajmować więc priorytetowe miejsce wśród zadań realizowanych zarówno na szczeblu krajowym, jak i lokalnym.

Dalsza część ankiety stanowi próbę oszacowania skali problemu przemocy wśród dorosłych mieszkańców i rodziców zamieszkujących Miasto i Gminę Więcbork. Poniższy wykres przedstawia odpowiedzi ankietowanych na pytanie czy przemoc domowa postrzegana, jako istotny problem na terenie naszej gminy. 28% ankietowanych podało odpowiedź twierdzącą, 35% respondentów nie postrzega przemocy domowej jako istotnego problemu na terenie naszej gminy, a 37% nie ma zdania w tym zakresie.

¹ <http://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/przemoc-w-rodzinie/50863,Przemoc-w-rodzinie.html>

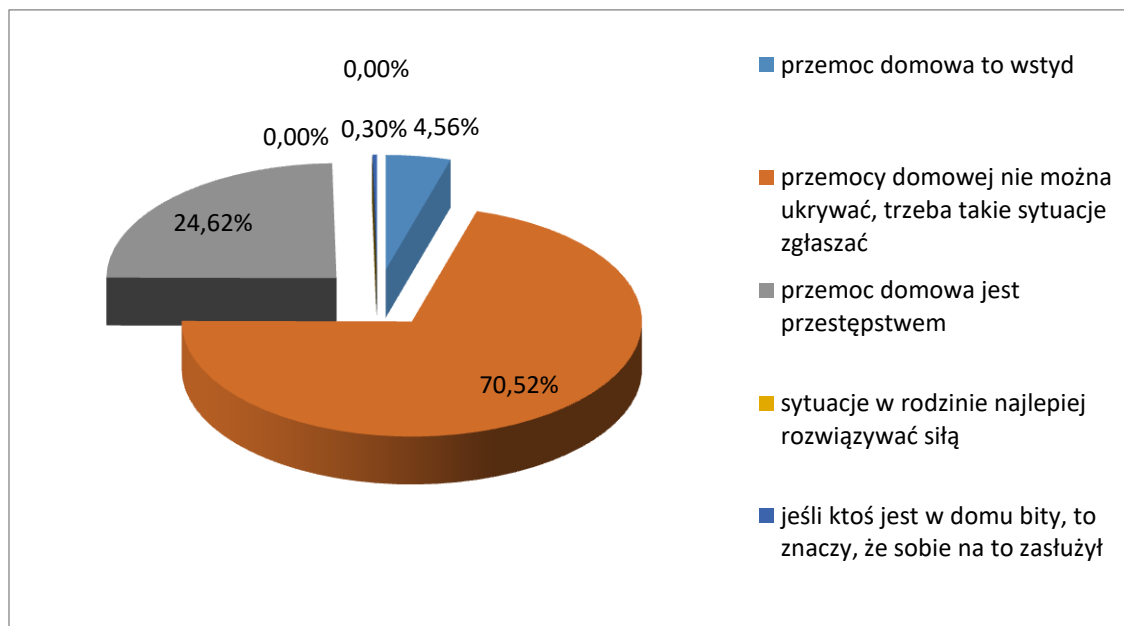
² Miedzik M., Godlewska-Szurkowska J., *Badania porównawcze oraz diagnoza skali występowania przemocy w rodzinie wśród osób dorosłych i dzieci, z podziałem na poszczególne formy przemocy wraz z opisem charakterystyki ofiar przemocy i sprawców. Raport cząstkowy, wyniki badań PSDB dla Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa 2014.*

Wykres 4. Czy postrzega Pan/i przemoc domową, jako istotny problem na terenie naszej gminy?

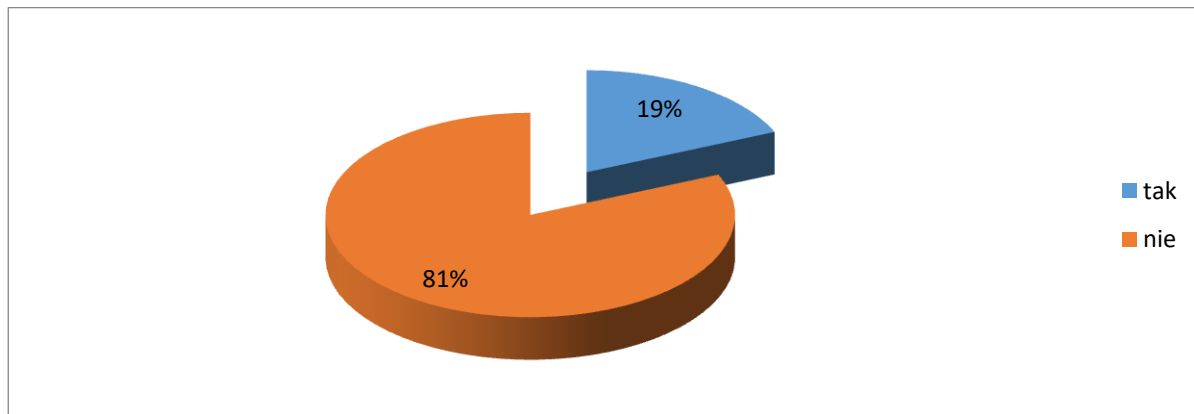
70,52% ankietowanych uważa, że przemoc domowej nie można ukrywać, trzeba takie sytuacje zgłaszać, 24,62% osób zgadza się ze stwierdzeniem, że przemoc domowa jest przestępstwem, a 4,56% respondentów że przemoc domowa to wstyd. 0,30% mieszkańców naszej gminy twierdzi, że jeśli ktoś jest w domu bity, to znaczy, że sobie na to zasłużył

Wykres 5. Z jakim stwierdzeniem zgadza się Pan/i najbardziej

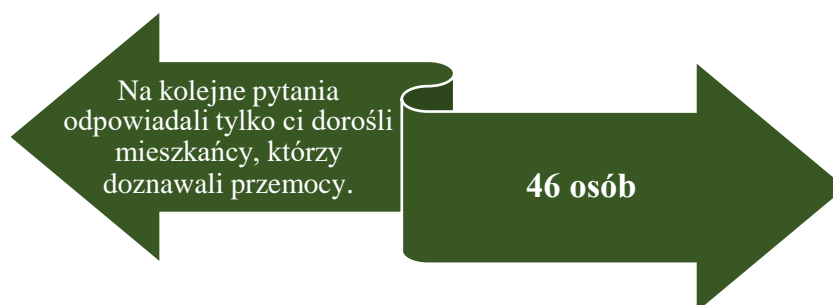
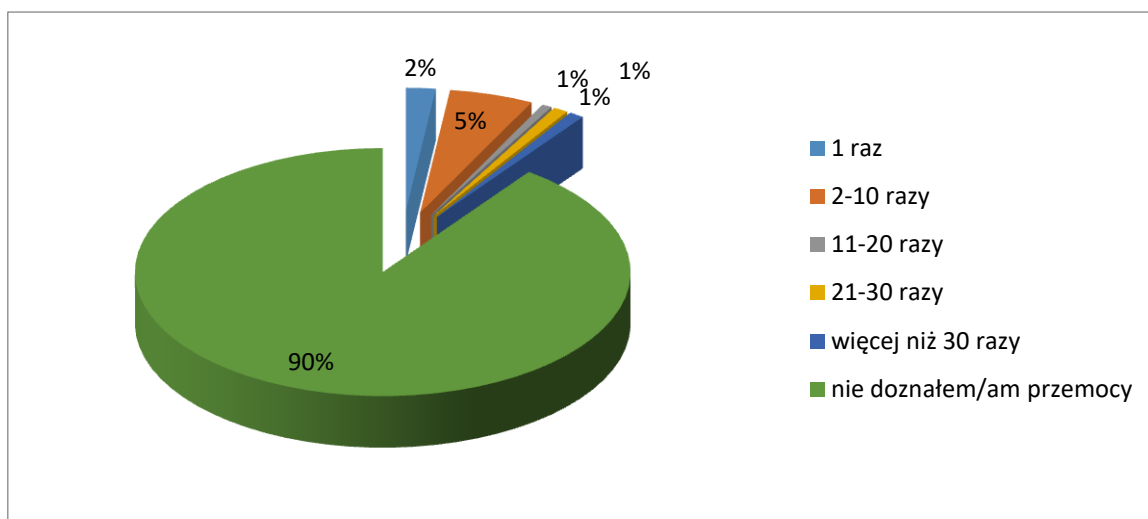
Poniższy wykres przedstawia odpowiedzi ankietowanych na pytanie o znajomość kogoś w otoczeniu, kto jest osobą doznającą przemocy w swoim domu. Twierdzącej odpowiedzi udzieliło 19% badanych.

Wykres 6. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą doznającą przemocy w swoim domu?

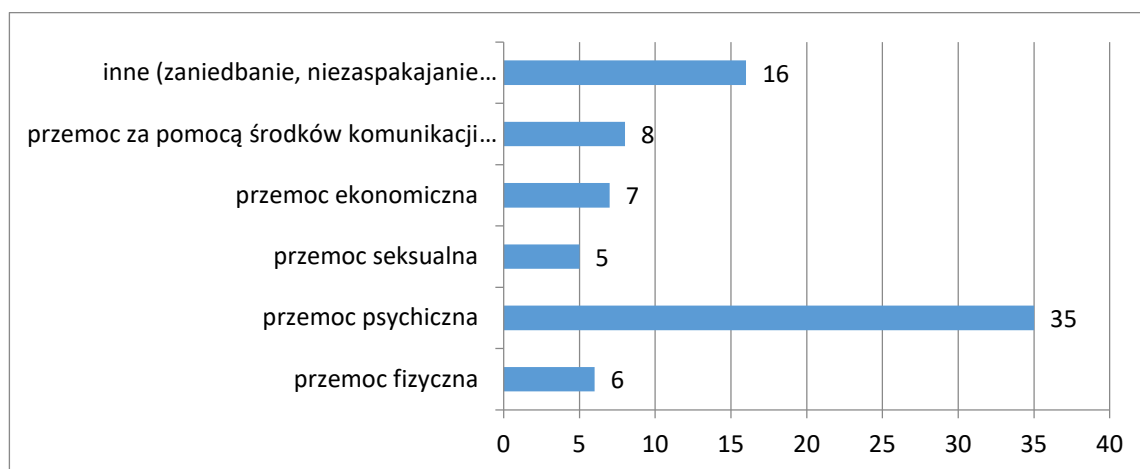
Skala problemu przemocy w Mieście i Gminie Więcbork została zweryfikowana również dzięki odpowiedziom respondentów na pytanie o to, jak często zdarzyło im się doświadczyć tego problemu w ciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie. Z zebranych danych wynika, że w tym okresie przemocy doznało 10% mieszkańców, wśród których 5% od 2 do 10 razy, 2% jeden raz, a po 1% kolejno: 11-20 razy, 21-30 razy oraz więcej niż 30 razy.

Wykres 7. Jak często, w okresie 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy?

Mieszkańcy, którzy przyznali, że doznali przemocy, zostali następnie poproszeni o określenie jej rodzaju. Z deklaracji ankietowanych wynika, że największa część z nich doświadczyła przemocy psychicznej (35 osób). 16 ankietowanych wskazało na zaniedbanie, 8 wskazań padło na przemoc za pomocą środków komunikacji elektronicznej, 7 wskazań dotyczyło przemocy ekonomicznej, 6 przemocy fizycznej, a 5 wskazań przemocy seksualnej.

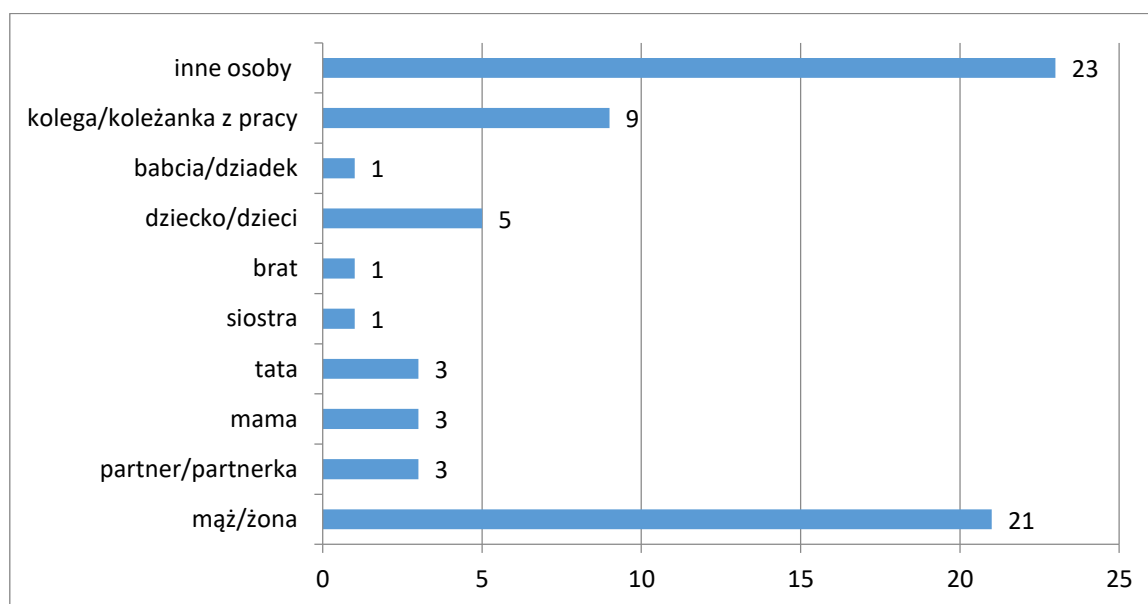
Wykres 8. Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznał/a w ciągu ostatnich 12 miesięcy*?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się

Spytaliśmy respondentów również o to, kto stosował wobec nich przemoc. Analiza materiału badawczego wykazała, że 23 ankietowanych doznało przemocy ze strony innej osoby, 21 respondentów ze strony męża/żony, 9 osób wskazało na kolegę/koleżankę z pracy, 5 osób – na dziecko/dzieci, trzykrotne odpowiedzi padły na mamę, tatę, partnera/partnerkę, a jednokrotne odpowiedzi na babcie/dziadka, brata, siostrę.

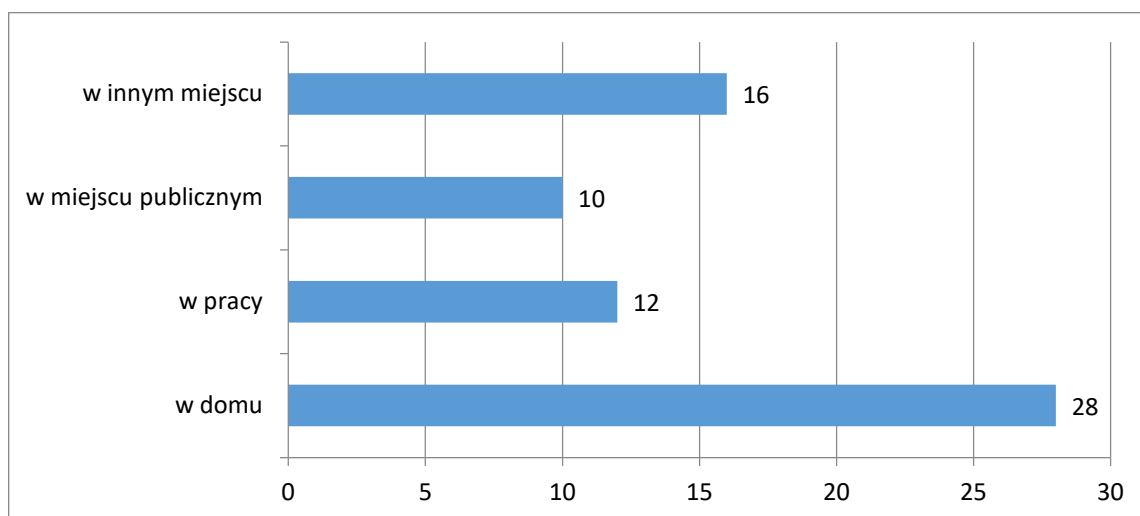
Wykres 9. Kto stosował wobec Pana/i przemoc*?

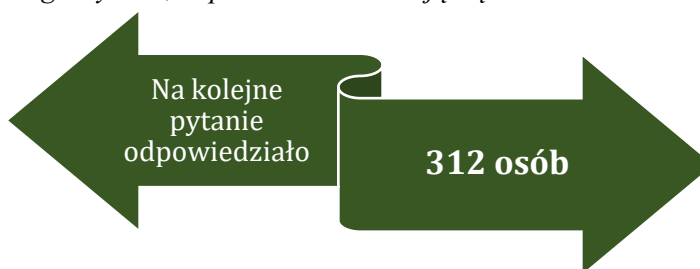
*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się

Na pytanie o miejsce doświadczenia przemocy, największa liczba badanych wskazała na dom (28 osób). Mniejsza liczba odpowiedzi padła w innym miejscu (16) w pracy (12 osób) oraz w miejscu publicznym (10 osób).

Wykres 10. Gdzie doznał/a Pan/i przemocy*?

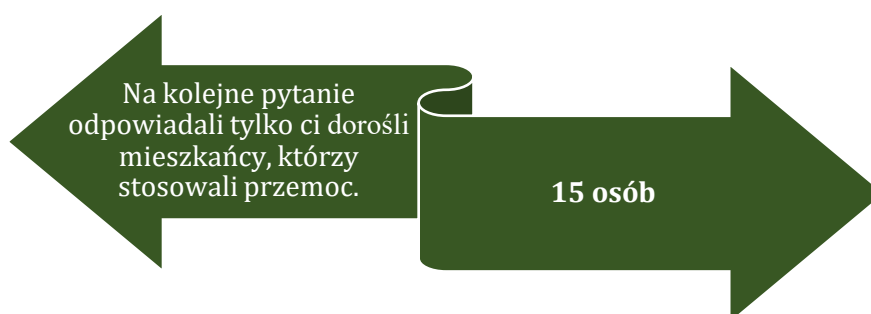
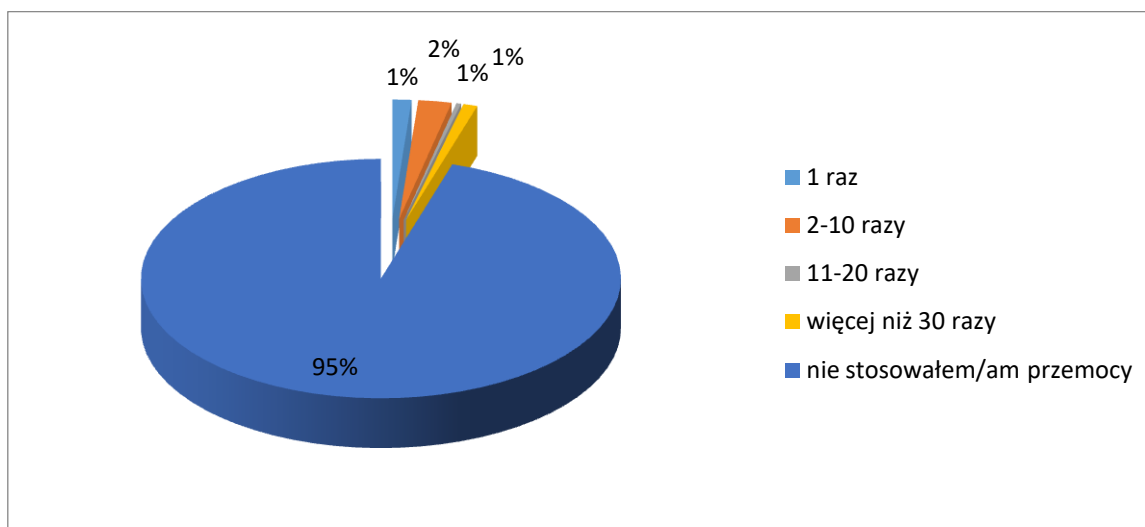

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się

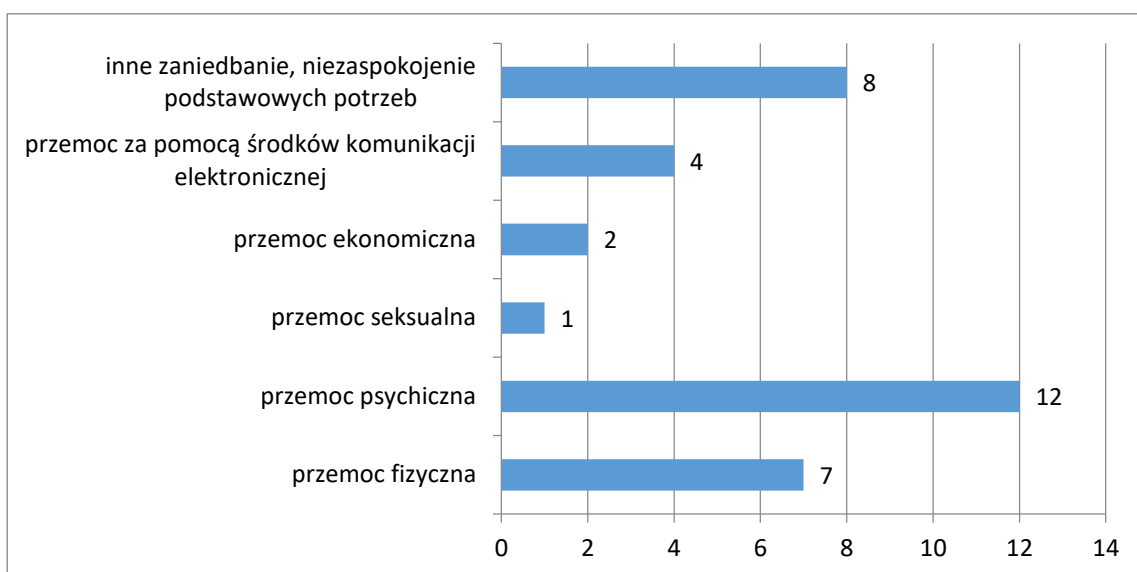
Zebrane w procesie badawczym dane pokazują, iż do stosowania przemocy przyznała się mniejsza część badanych, niż w przypadku doznawania przemocy – na pytanie „czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, gdzie zastosował/a Pan/i przemoc wobec drugiej osoby” twierdzącej odpowiedzi udzieliło 5% ankietowanych, w tym 2% stwierdziło, iż miało to miejsce od 2 do 10 razy, a kolejne trzy odpowiedzi po 1% wskazało na odpowiedź, że miało to miejsce jeden raz, 11-20 razy, a także więcej niż 30 razy.

Wykres 11. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji gdzie zastosował/a Pan/i przemoc wobec drugiej osoby?

W dalszej kolejności poprosiliśmy badanych mieszkańców o określenie, jakiego rodzaju zastosowali przemoc. Wśród najczęstszych deklaracji znalazła się przemoc psychiczna (12 osób) oraz zaniedbania (8 osób). Jednokrotne wskazanie dotyczyło przemocy seksualnej.

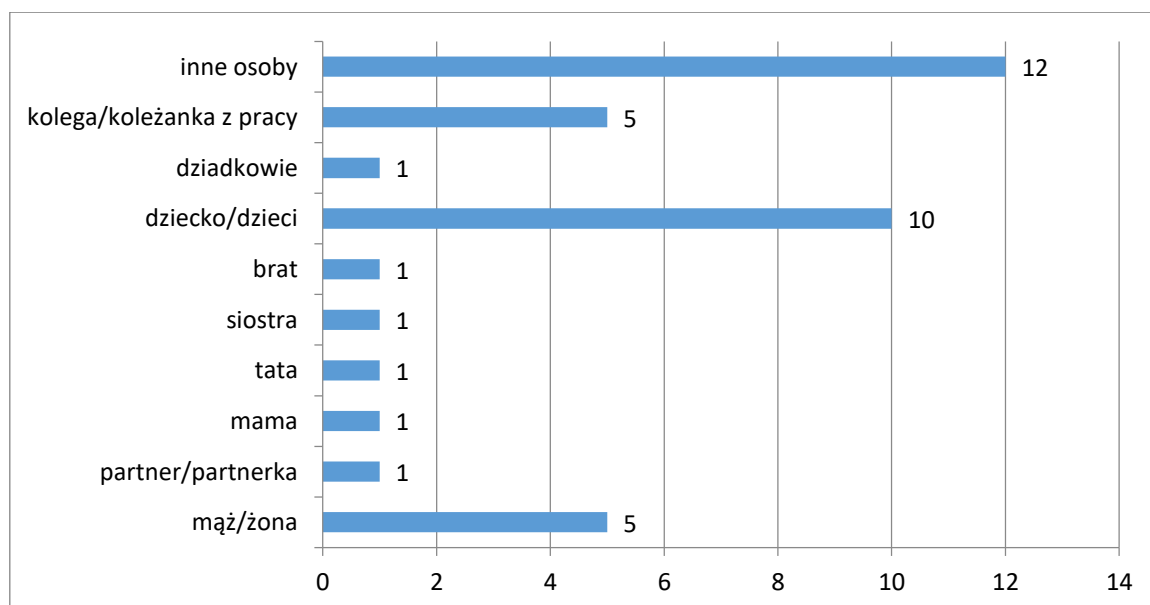
Wykres 12. Jakiego rodzaju przemoc Pan/i zastosował/a*?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się

Odpowiedzi respondentów na pytanie, wobec kogo stosowali przemoc były następujące: 12 osób wskazało na inne osoby, 10 osób dziecko/dzieci, 5 ankietowanych stosowało zachowania przemocowe wobec męża/żony i kolegi/koleżanki z pracy natomiast jednokrotne odpowiedzi padły na dziadków, brata, siostrę, tatę, mamę, partnera/partnerkę.

Wykres 13. W stosunku do kogo zastosował/a Pan/i zachowanie przemocowe*?

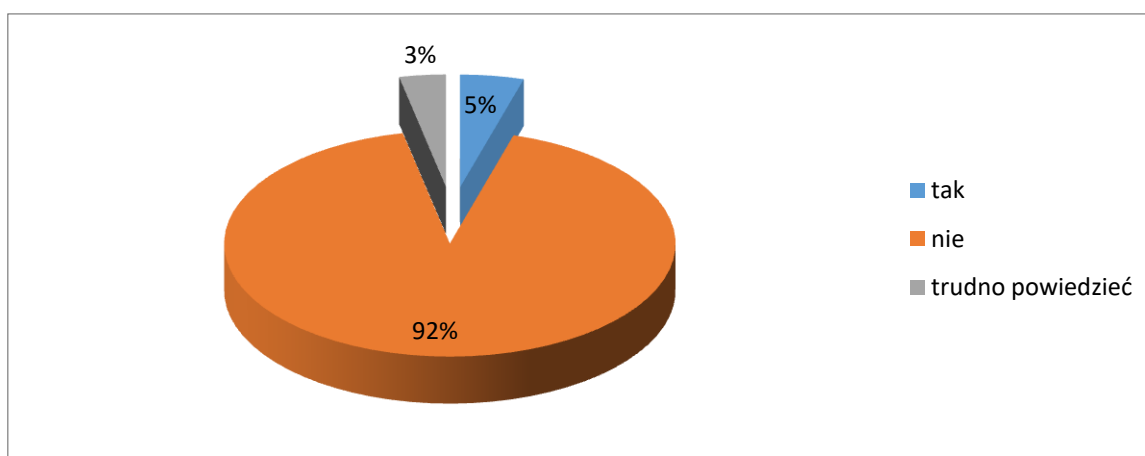

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się

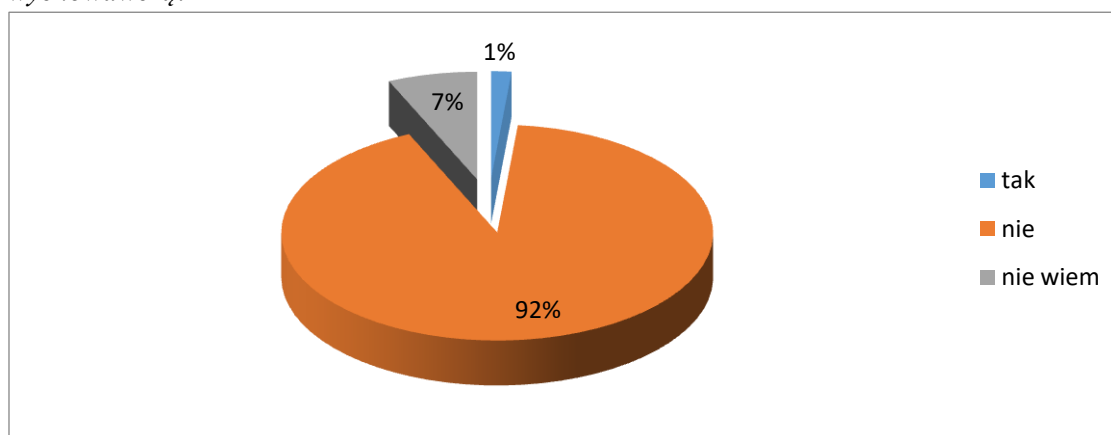
Odpowiedzi respondentów na następane pytanie pokazują aktualną skalę przemocy występującej wśród rodzin na terenie Miasta i Gminy Więcbork. Jak wynika z uzyskanych danych, przemoc domowa dotyczy 5% dorosłych mieszkańców biorących udział w badaniu. Wśród respondentów znalazły się jednak osoby, które miały trudność w jednoznacznym określeniu, czy w ich domu występuje ten problem – stanowiły one 3% ogółu.

Wykres 14. Czy w Pana/i domu występuje problem przemocy?

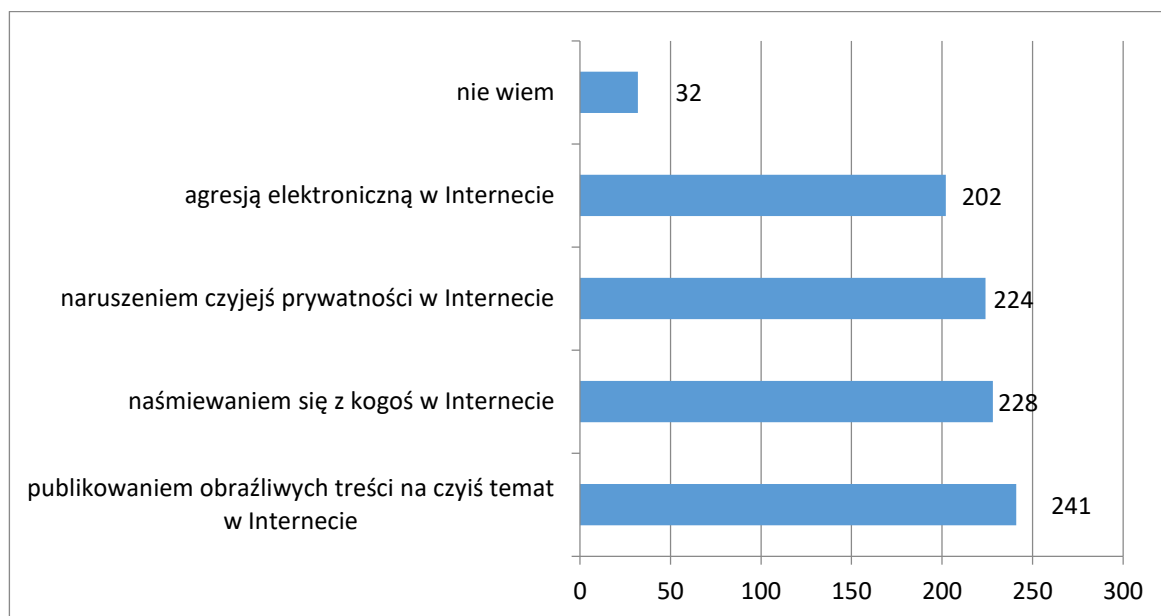
Kolejną analizowaną kwestią była opinia rodziców i dorosłych mieszkańców Miasta i Gminy, na temat stosowania kar fizycznych w stosunku do dzieci. W odniesieniu do prezentowanych danych warto zwrócić uwagę, że wśród części respondentów występuje tolerancja przemocy jako metody wychowawczej – kary fizyczne popiera 1% badanych, z kolei 7% stwierdziło, że nie ma na ten temat wiedzy. Jednoznacznie negatywnie ocenia tego typu zachowanie 92% mieszkańców.

Wykres 15. Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci jest dobrą metodą wychowawczą?

W dalszej kolejności respondenci zostali zapytani o zjawisko cyberprzemocy – mieszkańcy zostali poproszeni o określenie tego, czym omawiane zjawisko dla nich jest. Najwięcej odpowiedzi padło kolejno na: publikowanie obraźliwych treści na czyjś temat w Internecie (241 osób), naśmiewanie się z kogoś w Internecie (228 osób), naruszanie w nim czyjej prywatności (224), agresją elektroniczną w Internecie (202 osoby). Brakiem wiedzy w tym zakresie wykazało się 32 ankietowanych.

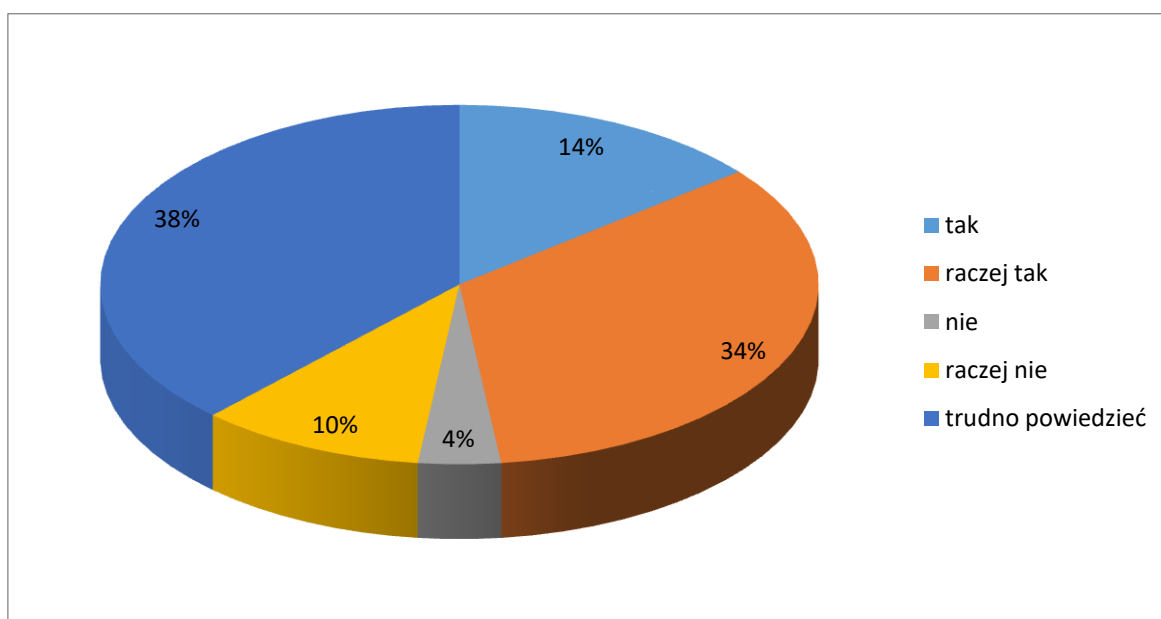
Wykres 16. Czym według Pana/i jest cyberprzemoc*?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się

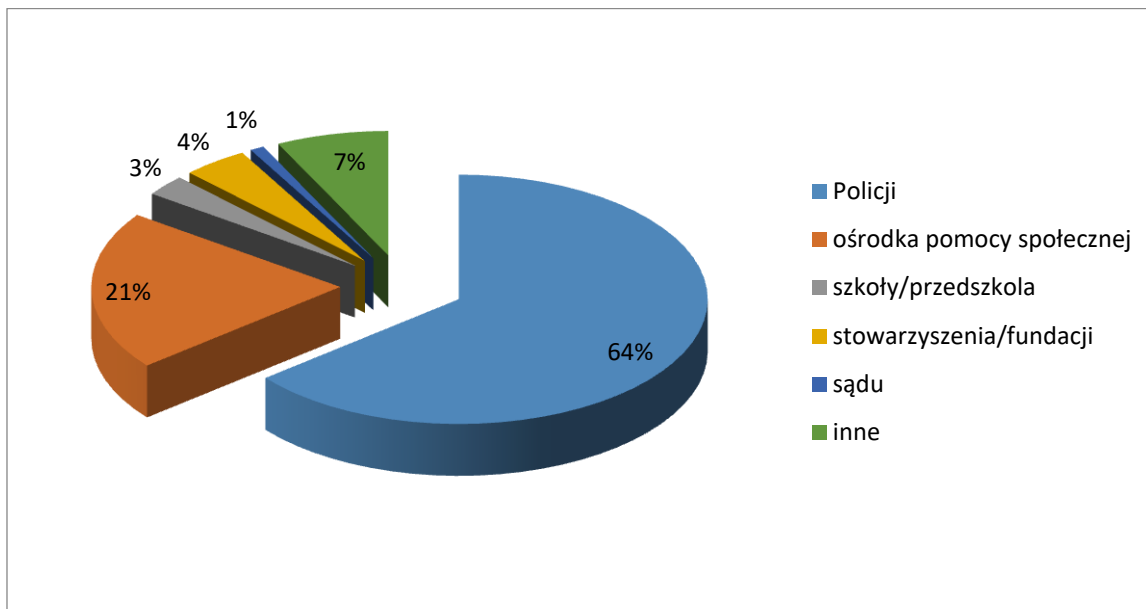
Następnie ankietowani mieli odpowiedzieć na pytanie, czy osoby doznające przemocy domowej mogą liczyć na pomoc. Twierdzącej odpowiedzi na to pytanie udzieliło 48% badanych, natomiast 14% ankietowanych twierdzi, że nie, a 38% respondentom trudno jest odpowiedzieć na to pytanie.

Wykres 17. Czy Pana/i zdaniem osoby doznające przemocy domowej na terenie miasta i gminy Więcbork mogą liczyć na pomoc?

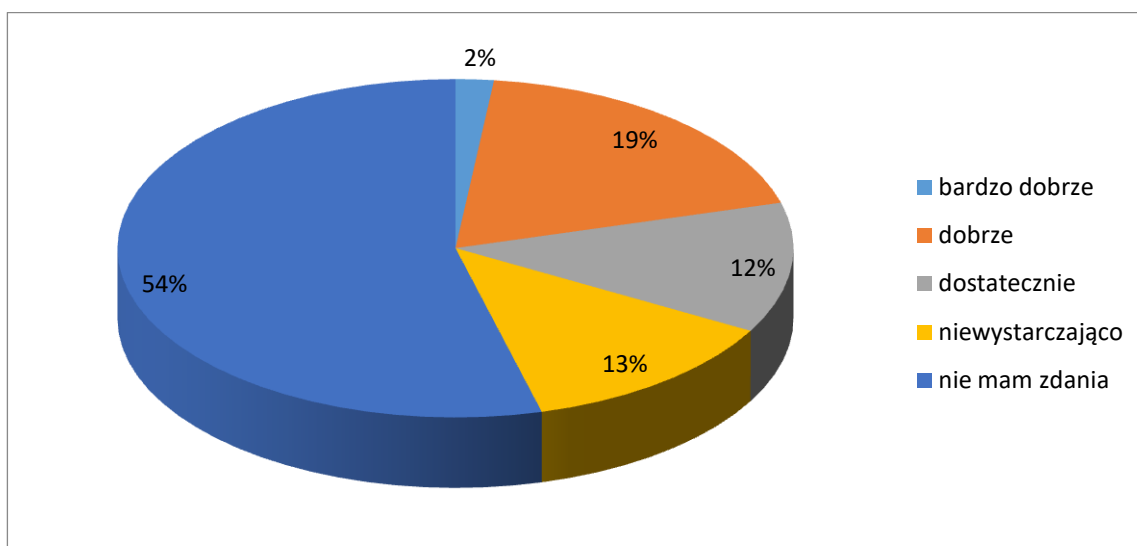
W następnym pytaniu chcieliśmy się dowiedzieć do kogo osoby zwróciłyby się o pomoc w razie problemu przemocy. Najwięcej ankietowanych bo aż 64% do Policji, na drugim miejscu ukształtował się ośrodek pomocy społecznej 21%, następnie inne 7%, stowarzyszenia/fundacje 4%, szkoły/przedszkola 3%, a do sądu 1% respondentów.

Wykres 18. Do kogo zwróciłby się Pan/i pomoc w razie problemu przemocy domowej?

W następnym pytaniu ocenie poddaliśmy działania profilaktyczne związane z przeciwdziałaniem przemocy domowej. Bardzo dobrze oceniło je 2% ankietowanych, dobrze 19% osób, dostatecznie 12% respondentów, niewystarczająco 13% badanych, a 54% mieszkańców nie ma zdania na ten temat.

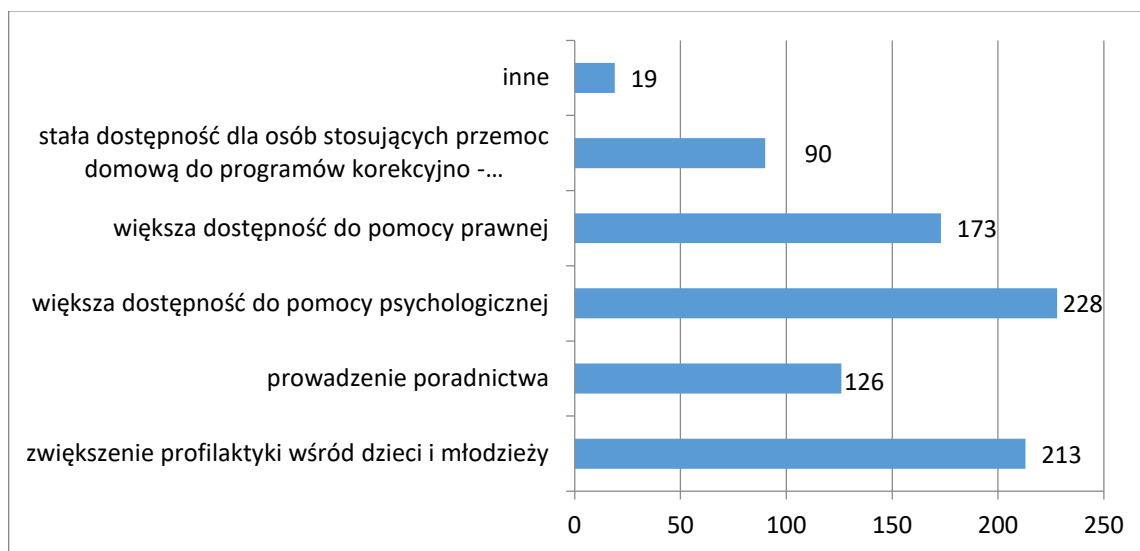
Wykres 19. Jak Pan/i ocenia działania profilaktyczne związane z przeciwdziałaniem przemocy domowej na terenie miasta i gminy Więcbork?

Interesowało nas, jakie działania zdaniem mieszkańców należy podjąć aby przeciwdziałać przemocy domowej. 228 respondentów uważa, że powinna być większa dostępność do pomocy psychologicznej, 213 badanych jest zdania, że należy zwiększyć profilaktykę wśród dzieci i młodzieży, 173 badanych

wskazało na większą dostępność do pomocy prawnej a 126 mieszkańców na prowadzenie poradnictwa. 19 osób wskazało na inne działania (np. powołanie zespołu szybkiego reagowania, że nawet w nocy za pomocą jednego numeru telefonu uzyskać pomoc (uciec, schronić się), zmiana przepisów prawa- osoba stosująca przemoc powinna ponieść surowe konsekwencje i na zawsze odizolowana od osoby wobec której dopuszcza się zachowań przemocowych, większy i szybszy dostęp do psychologów, lekarzy psychiatrów)

Wykres 20. Jakie działania Pana/i zdaniem należałoby podjąć na terenie miasta i gminy Więcbork w celu przeciwdziałania przemocy domowej*?

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się*

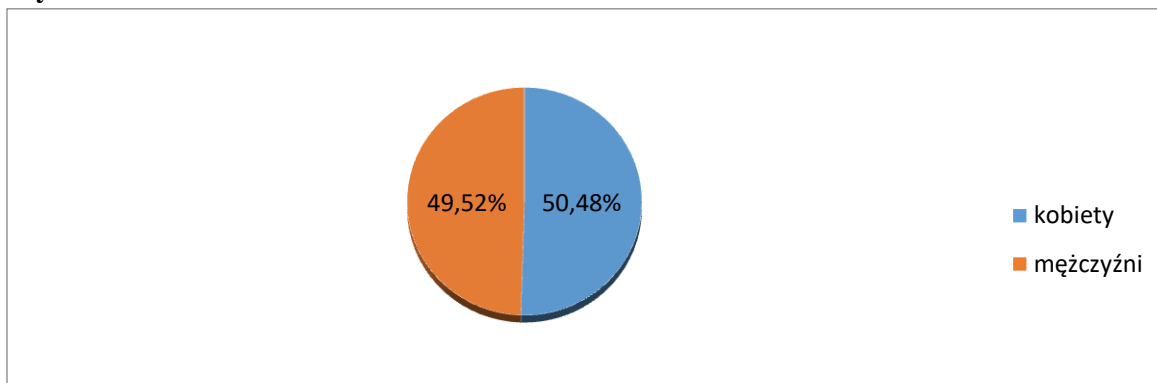
2.ANALIZA WYNIKÓW BADANIA PRZEPROWADZONEGO WŚRÓD UCZNIÓW

W niniejszym rozdziale przedstawiony został problem przemocy z perspektywy dzieci i młodzieży z Miasta i Gminy Więcbork.

STRUKTURA BADANEJ PRÓBY

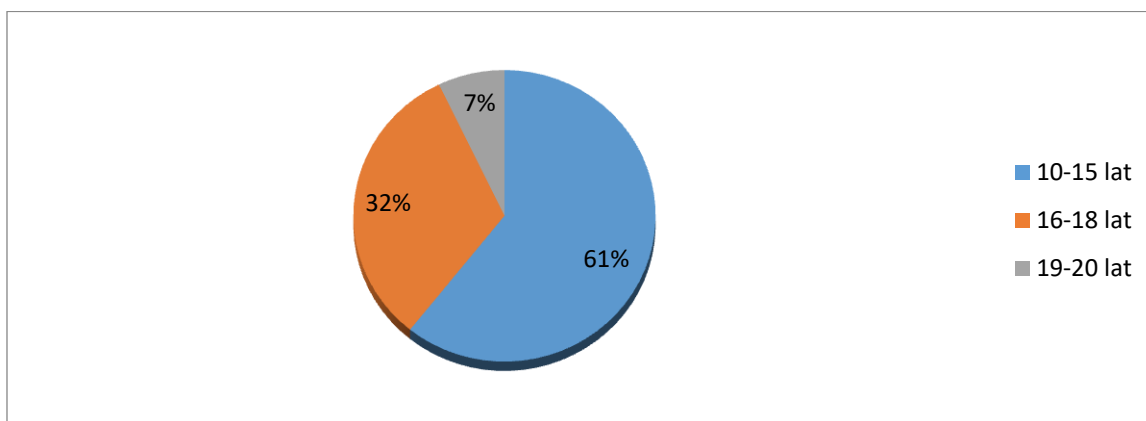
Uczniowie ze szkół znajdujących się na terenie Miasta i Gminy Więcbork wypełnili 517 kwestionariuszy ankiet. Poniższy rysunek przedstawia strukturę badanej próby ze względu na płeć. Możemy zauważyć, że w badaniu diagnozującym problemy społeczne niewielką przewagę miały kobiety. Stanowiły one 50,48% ogółu.

Wykres 21. Płeć

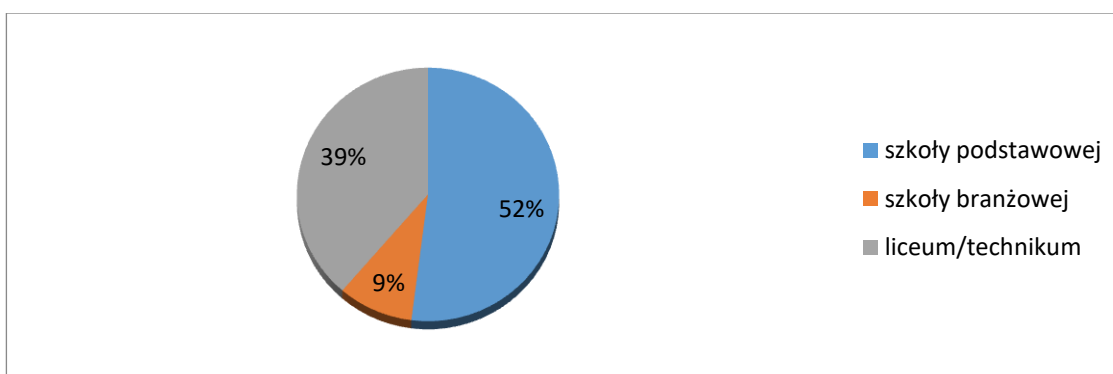
Wśród uczniów biorących udział w badaniu, największą część kwestionariuszy ankiet wypełnili respondenci mający 10-15 lat (61%). Uczniowie mający 16-18 lat stanowili 32% ogółu, natomiast 7% ankietowanych biorących udział w badaniu wskazało na przedział wiekowy 19-20 lat.

Wykres 22. Wiek

Poniższy wykres prezentuje strukturę badanej próby w podziale na przynależność do danej szkoły. Ankietowani uczęszczający do szkoły podstawowej stanowili 52% uczestników badania, 39% uczestników badania to młodzież uczęszczająca do liceum/technikum, a 9% to uczniowie szkoły branżowej

Wykres 23. Jestem uczniem/uczennicą

Wyniki badań ogólnopolskich dotyczące krzywdzenia dzieci są niepokojące: siedmiu na dziesięciu nastolatków w wieku 11-17 lat doświadczyło w swoim życiu przynajmniej jednej z siedmiu kategorii krzywdzenia, przemocy ze strony bliskich dorosłych doświadczyło 41%, a świadkami przemocy domowej było 15% badanych uczniów³. Doświadczenie przemocy domowej niesie za sobą poważne konsekwencje zarówno w okresie dorastania jak i w dorosłym życiu. Mając na uwadze szeroko dostępną wiedzę o następstwach stosowania przemocy wobec dzieci, szczególnie niepokojące jest to, że część społeczeństwa nadal aprobuje stosowanie kar cielesnych w procesie wychowania. Z Raportu Rzecznika Praw Dziecka z 2017 roku wynika, że połowa Polaków uważa (52%), iż są sytuacje kiedy dziecko należy ukarać kłapsem, a zdecydowani przeciwnicy takich zachowań stanowią jedynie co piątą społeczeństwa (21%)⁴. Liczne konsekwencje zarówno dla zdrowia fizycznego, jak i psychicznego niesie za sobą również przemoc rówieśnicza – najczęściej doświadczana przez dzieci i młodzież kategoria wiktyimizacji. Skalę zjawiska przemocy rówieśniczej prezentuje „Ogólnopolska diagnoza skali i uwarunkowań krzywdzenia dzieci” zrealizowana przez Fundację Dajemy Dzieciom Siłę w 2018 roku. Skala zjawiska jest bardzo duża: ponad połowa uczniów (57%) padła ofiarą przynajmniej jednej formy przemocy rówieśniczej, najczęściej przemocy fizycznej, w dalszej kolejności przemocy psychicznej, napaści zbiorowej ze strony rówieśników, znęcania się i przemocy na randce⁵. Konsekwencje doświadczania przemocy ze strony rówieśników mogą być tragiczne w skutkach. Do następstw tego należy nie tylko poczucie osamotnienia, czy też obniżenie samooceny, ale także depresja i myśli samobójcze. Biorąc pod uwagę powyższe informacje nie podlega wątpliwości, że diagnoza skali problemu przemocy wobec dzieci powinna być prowadzona systematycznie, aby wiedzieć, jak poważny jest to problem, czy wprowadzane rozwiązania profilaktyczne i pomocowe są skuteczne, i wreszcie aby zaplanować odpowiednie oraz skuteczne działania w zakresie przeciwdziałania przemocy.

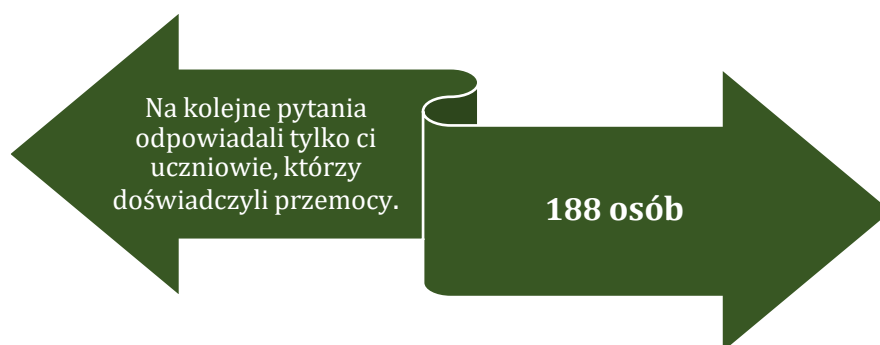
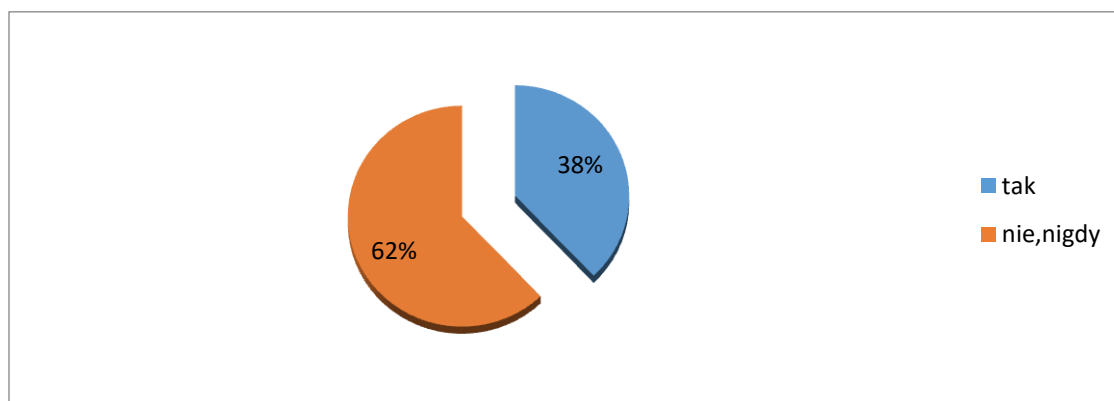
Kolejna część diagnozy ma na celu oszacowanie skali problemu przemocy wśród uczniów z Miasta i Gminy Więcbork. Zbadaniu poddane zostały kwestie związane zarówno z przemocą domową, jak i rówieśniczą. Odpowiedzi respondentów na pierwsze pytanie pokazują, że kiedykolwiek w życiu przemocy doświadczył prawie co czwarty uczeń, tj. 38%.

³ Ogólnopolska diagnoza skali i uwarunkowań krzywdzenia dzieci: raport z badań, Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę, Warszawa 2018.

⁴ Jarosz E., *Przemoc w wychowaniu – czas z tym skończyć!* Raport Rzecznika Praw Dziecka, Uniwersytet Śląski 2017.

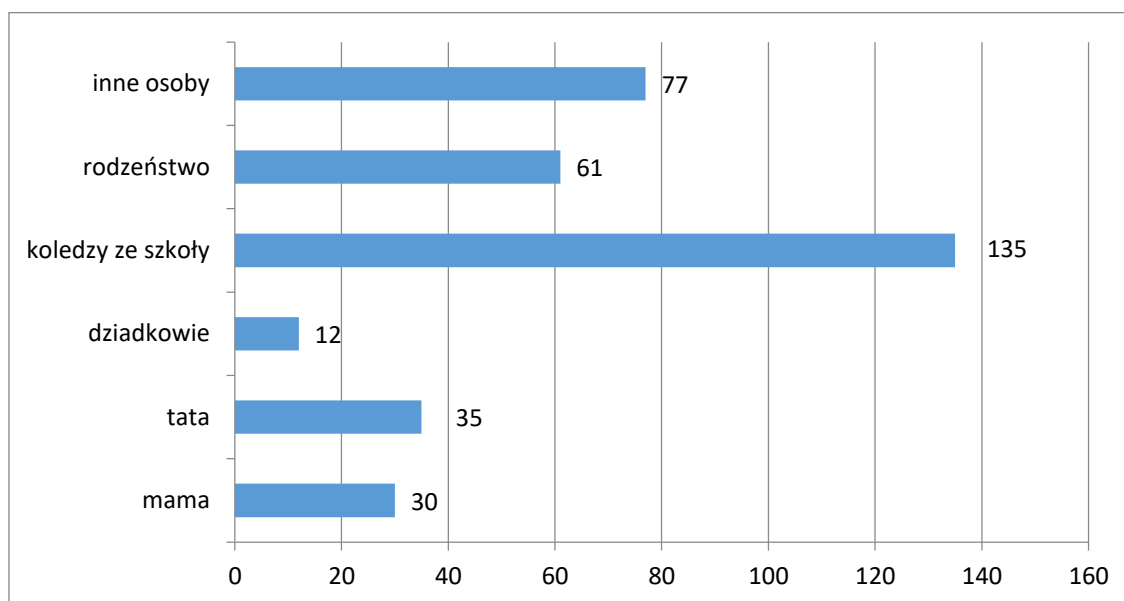
⁵ Jarosz E., *Przemoc w wychowaniu – czas z tym skończyć!*

Wykres 24. Czy kiedykolwiek zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy?

W celu pogłębionej analizy określono również, jakie osoby stosowały przemoc wobec uczniów. Na podstawie udzielonych odpowiedzi możemy stwierdzić, że ankietowani najczęściej doświadczyli przemocy ze strony kolegów ze szkoły – na tę odpowiedź wskazało 135 osób, 77 odpowiedzi padło na inne osoby, 61 osób wskazało na rodzeństwo, a 35 respondentów na tatę. 30 odpowiedzi padło na mamę

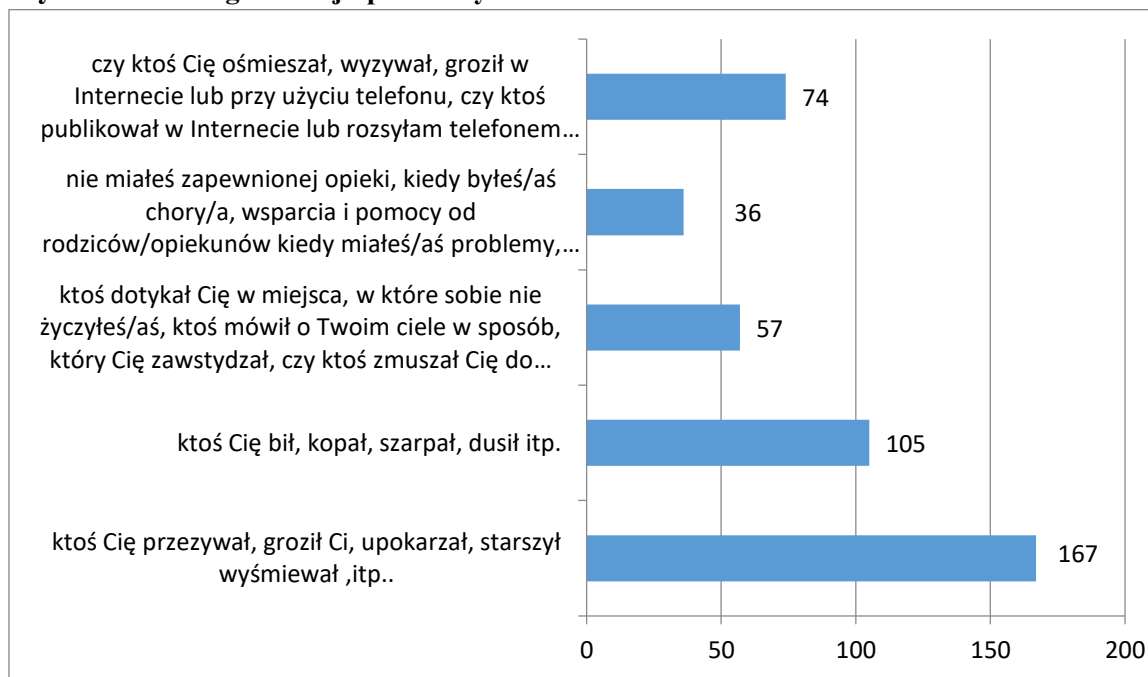
Wykres 25. Kto stosował wobec Ciebie przemoc*?

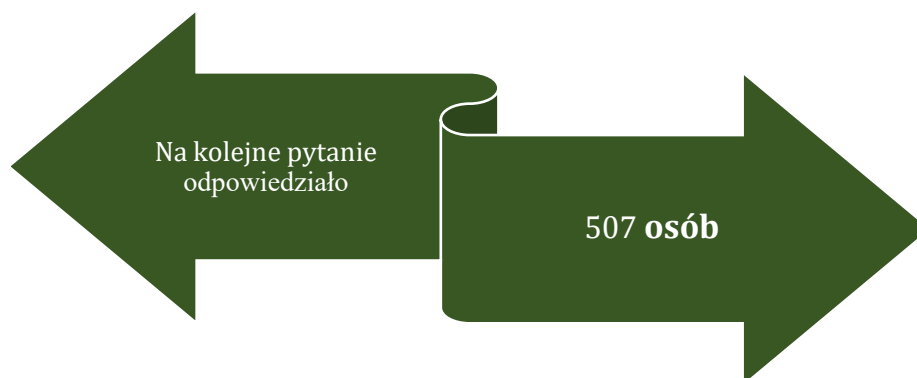
*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się

Poniższa tabela przedstawia odpowiedzi uczniów dotyczące rodzajów doznawanej przez nich przemocy. Przemocy psychicznej doświadczyło 167 badanych, przemocy fizycznej 105 osób, 74 uczniów doświadczyło cyberprzemocy, 57 respondentów doświadczyło przemocy seksualnej, a 36 osób doznało zaniedbania.

Wykres 26. Jakiego rodzaju przemocy doznałeś/aś*?

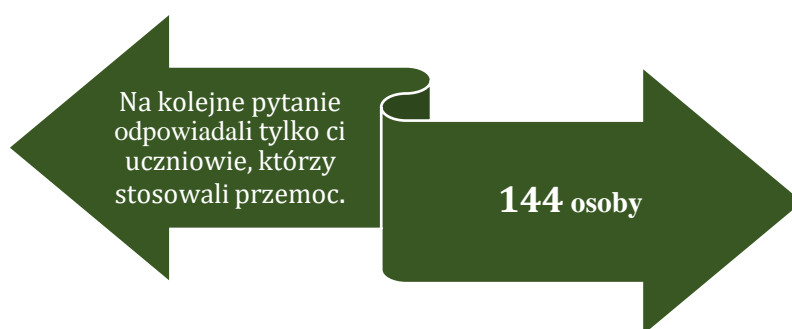
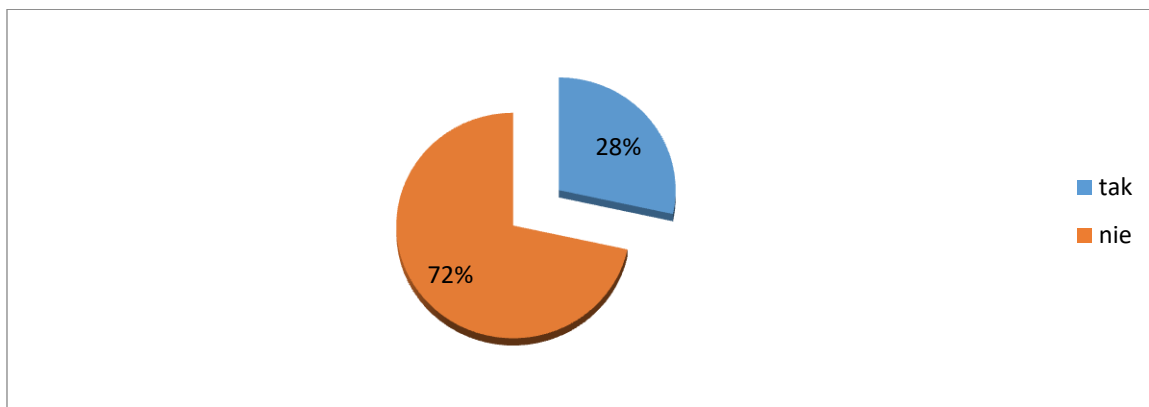

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się

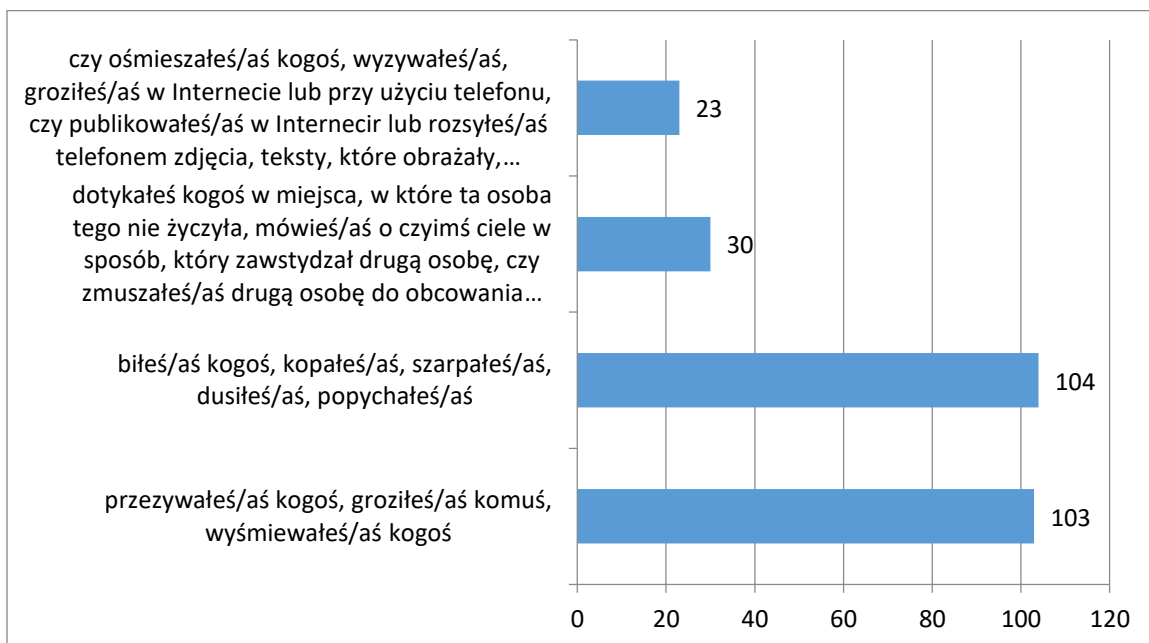
W następnym pytaniu uczniowie zostali poproszeni o określenie, czy kiedykolwiek w życiu doszło do sytuacji, w której to oni zastosowali przemoc wobec innych osób. Na pytanie to, twierdzącej odpowiedzi udzielił co trzeci ankietowany, tj. 28%.

Wykres 27. Czy kiedykolwiek doszło do sytuacji w której zastosowałeś/aś przemoc wobec drugiej osoby?

Badani uczniowie w dalszej kolejności zostali zapytani o rodzaj przemocy, jaką zastosowali. Możemy zauważyć, iż przemoc psychiczną zastosowało 103 uczniów, przemoc fizyczną – 104 ankietowanych, przemoc seksualną – 30 osób, a cyberprzemoc 23 respondentów.

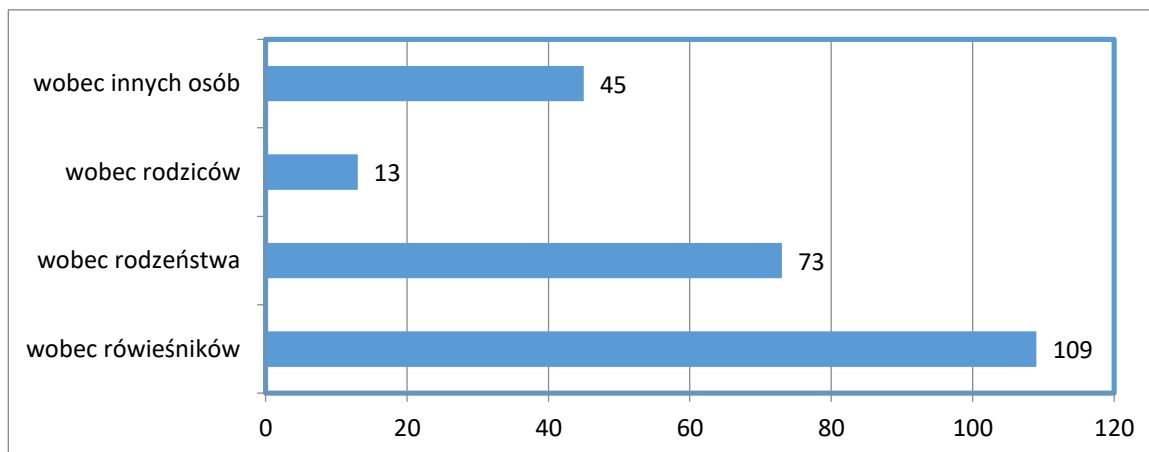
Wykres 28. Jakiego rodzaju przemoc zastosowałeś/aś*?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się

Analizie poddane zostały również odpowiedzi uczniów na pytanie o to, wobec kogo zdarzyło im się stosować przemoc. Przeważająca część ankietowanych przyznała się do przemocy wobec rówieśników – wskazało na to 109 osób. Odpowiedzi uczniów padały także na rodzeństwo (73 osoby), rodziców (13 osób) oraz inne osoby (45 osób)

Wykres 29. Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc*?

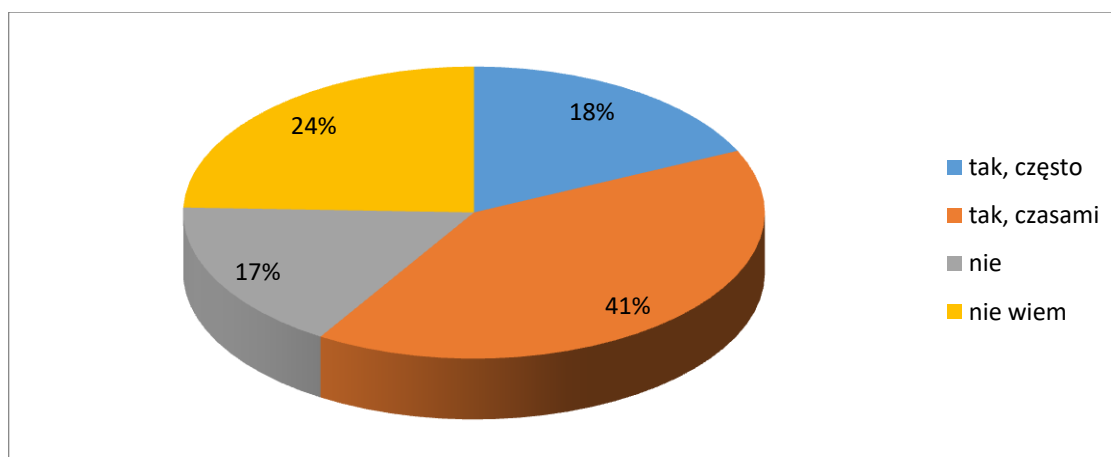

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się

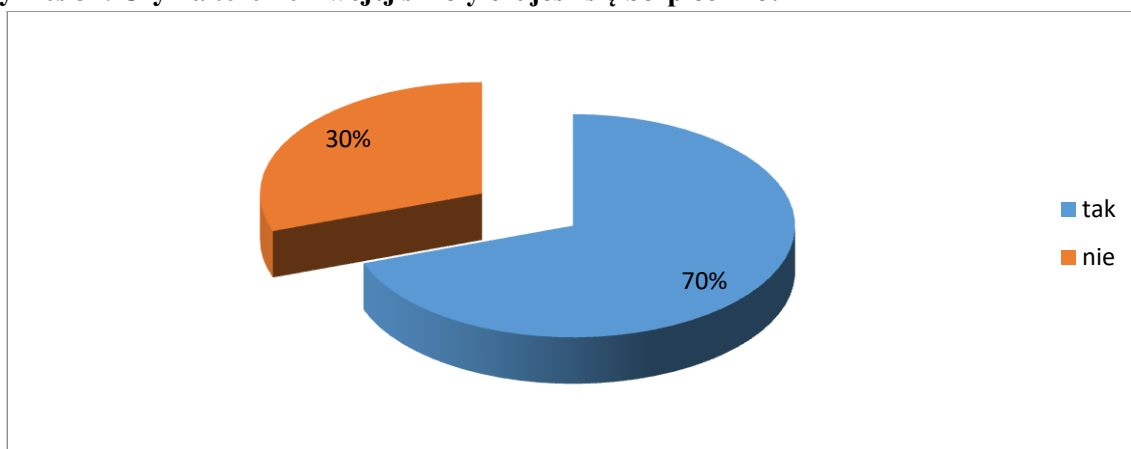
Obraz jaki wyłania się z badania to znaczny odsetek uczniów deklarujących występowanie w swojej szkole przemocy – jest to aż 59%. Z udzielonych przez 17% uczniów odpowiedzi wynika, że zdarzenia takie w ich szkole nie mają miejsca, a 24% respondentów nie ma wiedzy na ten temat

Wykres 30. Czy w Twojej szkole występuje problem przemocy między uczniami?

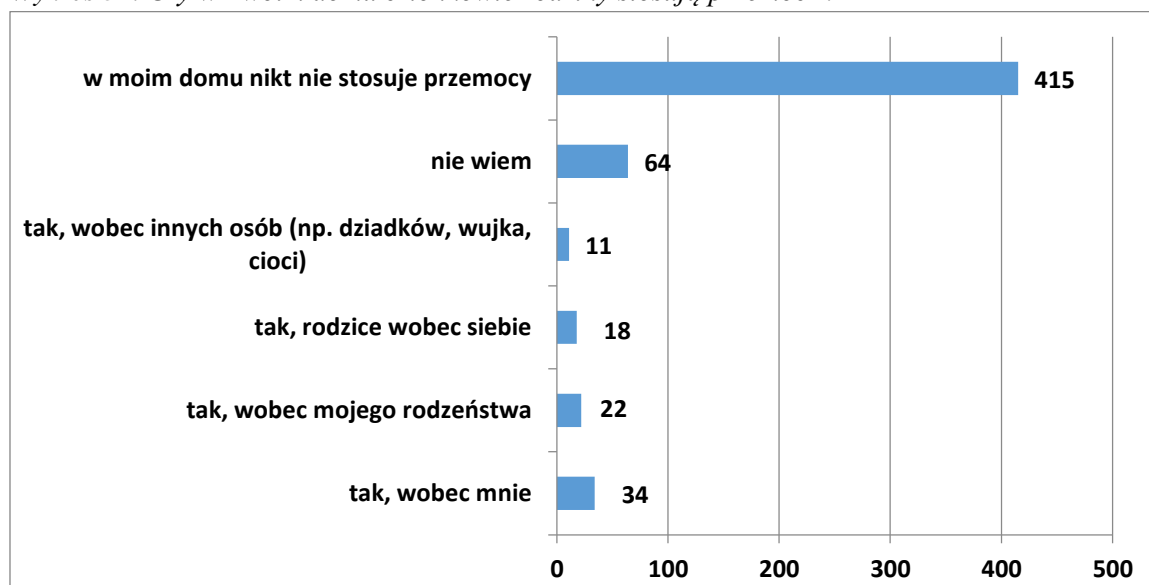
Pomimo tak wysokiego wskaźnika występowania przemocy na terenie szkoły, to aż 70% uczniów czuje się w niej bezpiecznie.

Wykres 31. Czy na terenie Twojej szkoły czujesz się bezpiecznie?

Z uzyskanych w procesie badawczym odpowiedzi wynika, że 34 uczniów wskazało na stosowanie przemocy wobec nich samych, 18 na to, że rodzice stosują przemoc wobec siebie nawzajem, natomiast 11 uczniów wskazało, że w ich domu przemoc stosowana jest wobec dalszych członków rodziny (np. dziadków), a kolejnych 22 wobec rodzeństwa. Jednocześnie możemy zauważyć, że aż 64 uczniów miało trudność w określeniu tego, czy w ich domu występuje przemoc. Natomiast spora liczba ankietowanych tj. 415 uważa, że w ich domu nie stosuje się przemocy.

Wykres 32. Czy w Twoim domu członkowie rodziny stosują przemoc*?

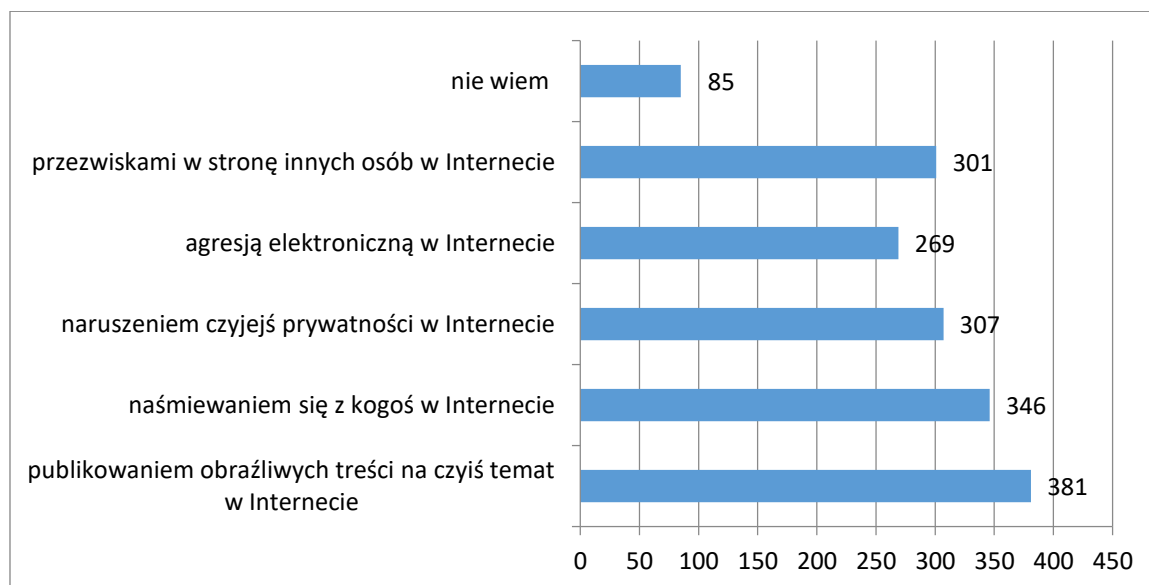

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się*

Kolejne pytanie zadane uczniom odnosiło się do problemu cyberprzemocy i miało na celu zweryfikowanie, czy uczniowie mają wiedzę, czym to zjawisko jest. Uzyskany w procesie badawczym materiał pokazał, że część młodych mieszkańców Miasta i Gminy nie ma na ten temat świadomości. Na przewiska w stronę innych osób wskazało 301 uczniów, a na agresję elektroniczną – 269 ankietowanych. Najczęściej zaznaczaną odpowiedzią okazało się publikowanie obraźliwych treści na

czyjś temat (381 osób), naśmiewanie się z kogoś w Internecie (346 osób) oraz naruszanie czyjejś prywatności w Internecie (307 osób). 85 ankietowanych wskazało na brak wiedzy w tym zakresie.

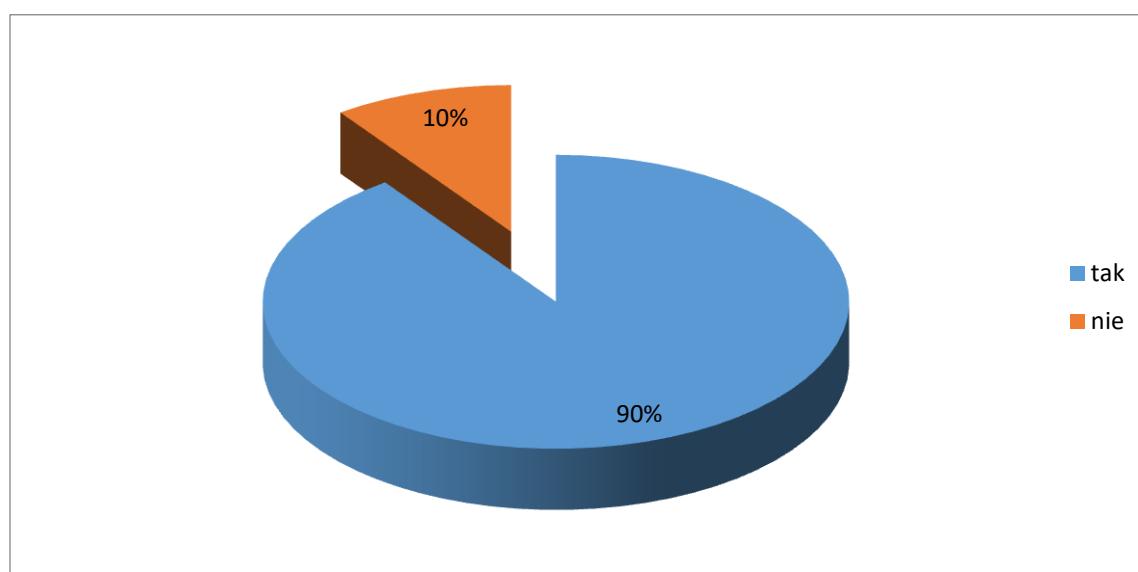
Wykres 33. Czym według Ciebie jest cyberprzemoc*?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się

Aby ocenić wiedzę na temat instytucji, osób udzielających wsparcia osobom doświadczającym przemocy wśród dzieci i młodzieży uczęszczających do szkół na terenie Miasta i Gminy Więcbork, poprosiliśmy ankietowane osoby o udzielenie odpowiedzi na pytanie, czy wiedzą do kogo zwrócić się o pomoc kiedy doświadczają przemocy lub są jej świadkami. 90% respondentów odpowiedziało, że tak, a 10% nie wie w tym obszarze.

Wykres 34. Czy wiesz do kogo zwrócić się o pomoc kiedy doświadczasz przemocy lub jesteś jej świadkiem?

3. PORÓWNANIE WYNIKÓW BADAŃ REALIZOWANYCH NA TERENIE MIASTA I GMINY WIĘCBORK DO WYNIKÓW BADAŃ WOJEWÓDZKICH I OGÓLNOPOLSKICH

Wyniki badań realizowanych w 2024 roku w Mieście i Gminie Więcbork, porównano z wynikami badań wojewódzkich i ogólnopolskich. Do analizy porównawczej wybrano te badania, które zostały przeprowadzone w oparciu o podobną metodologię i cel badań. W zamierzeniu niniejszego porównania było ukazanie różnic pomiędzy danymi ogólnopolskimi, regionalnymi, a danymi lokalnymi. W dalszej części diagnozy zaprezentowane zostały wyniki przeprowadzonej analizy.

DOROŚLI MIESZKAŃCY

Kolejną kwestią, która została poddana porównaniu, był problem przemocy domowej. Wyniki badań przeprowadzonych wśród rodziców i dorosłych mieszkańców Miasta i Gminy Więcbork dotyczące przemocy domowej zostały porównane do:

- ❖ wyników badań z 2014 roku przedstawionych w raporcie „*Badania porównawcze oraz diagnoza skali występowania przemocy w rodzinie wśród osób dorosłych i dzieci, z podziałem na poszczególne formy przemocy wraz z opisem charakterystyki ofiar przemocy i sprawców*”⁶,
- ❖ danych przedstawionych w Raporcie Rzecznika Praw Dziecka 2017 „*Przemoc w wychowaniu - czas z tym skończyć!*”⁷.

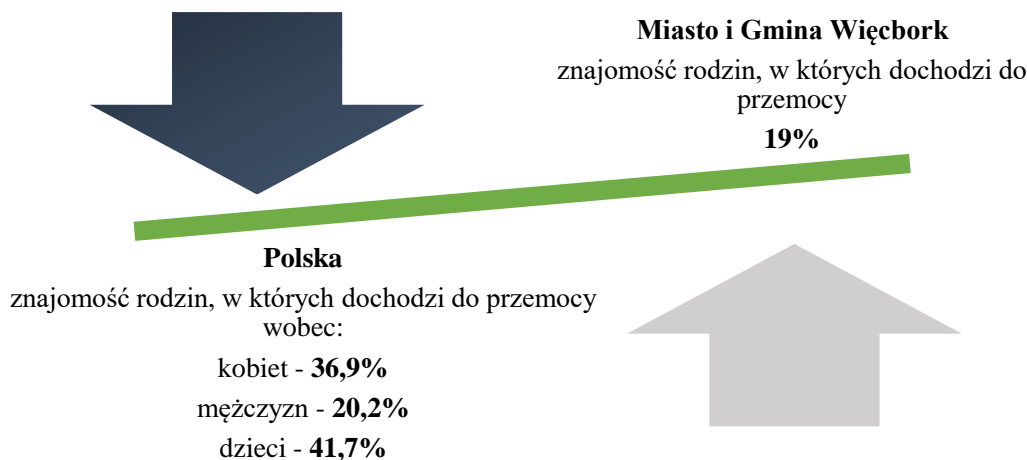
Pierwsza część porównania dotyczy znajomości rodzin z problemem przemocy. Według badań ogólnopolskich przeprowadzonych w 2014 roku, 36,9% badanych znało w swoim otoczeniu rodziny, w których dochodziło do różnych form przemocy wobec kobiet, 20,2% słyszało o przemocy wobec mężczyzn, natomiast 47,1% badanych znało w swoim otoczeniu rodziny, w których dochodziło do przemocy wobec dzieci. Według badań przeprowadzonych w Mieście i Gminie Więcbork, odsetek osób znających w swoim otoczeniu kogoś doświadczającego przemocy w swoim domu kształtował się na poziomie 19%. Jest to zatem mniejsza wartość w porównaniu do wartości prezentowanych w ogólnopolskim raporcie.

Wiedzę na temat rodzin w swoim otoczeniu, w których występuje problem przemocy ma mniejszy odsetek dorosłych mieszkańców Miasta i Gminy Więcbork, niż ma to miejsce w całej Polsce.

⁶ Miedzik M., Godlewska-Szurkowska J., *Badania porównawcze oraz diagnoza skali występowania przemocy w rodzinie wśród osób dorosłych i dzieci, z podziałem na poszczególne formy przemocy wraz z opisem charakterystyki ofiar przemocy i sprawców*, Wyniki badań PSDB dla Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa 2014.

⁷ Jarosz E., *Przemoc w wychowaniu – czas z tym skończyć!* Raport Rzecznika Praw Dziecka, Uniwersytet Śląski 2017.

Rysunek 1. Znajomość rodzin z problemem przemocy - porównanie wyników badań lokalnych do wyników badań ogólnopolskich

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu: „Badania porównawcze oraz diagnoza skali występowania przemocy w rodzinie wśród osób dorosłych i dzieci, z podziałem na poszczególne formy przemocy wraz z opisem charakterystyki ofiar przemocy i sprawców” z 2014 roku oraz „Diagnoza problemu przemocy” z 2024 roku.

Dane dotyczące stosunku do kar fizycznych wobec dzieci, przedstawione zostały w Raporcie Rzecznika Praw Dziecka z 2017 roku „Przemoc w wychowaniu - czas z tym skończyć”.

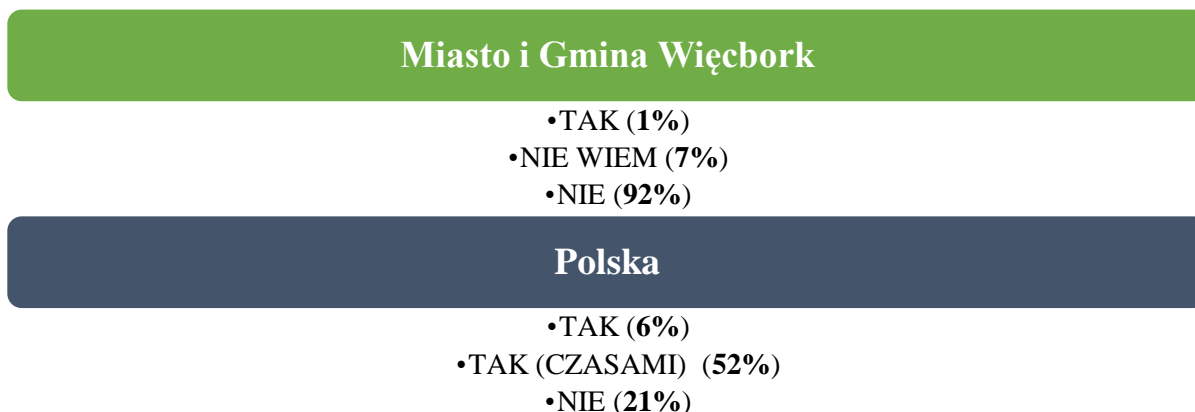
„Dane pokazują, iż nadal połowa Polaków (52%) uważa, że są sytuacje kiedy dziecko należy ukarać klapssem. I jakkolwiek można dostrzec że osób deklarujących zdecydowaną akceptację nie jest wiele (6%), to jednocześnie zwraca uwagę fakt, że zdecydowani przeciwnicy takich zachowań stanowią jedynie jedną piątą społeczeństwa (21%)”⁸.

Mieszkańcy Miasta i Gminy Więcbork również zostali zapytani, czy stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci jest dobrą metodą wychowawczą. Z wyników badań lokalnych wynika, iż pozytywny stosunek do takiej formy kary ma 1% badanych, negatywny - 92% badanych, natomiast brak wiedzy w tym zakresie zadeklarowało 7% respondentów.

Nastawienie rodziców i dorosłych mieszkańców Miasta i Gminy Więcbork do stosowania kar fizycznych wobec dzieci wskazuje na pozytywną tendencję w porównaniu do wyników badań ogólnopolskich – większy odsetek mieszkańców negatywnie ocenia taką formę kary.

⁸ Tamże.

Rysunek 2. Opinia na temat stosowania kar fizycznych w stosunku do dzieci - porównanie wyników badań lokalnych do wyników badań ogólnopolskich

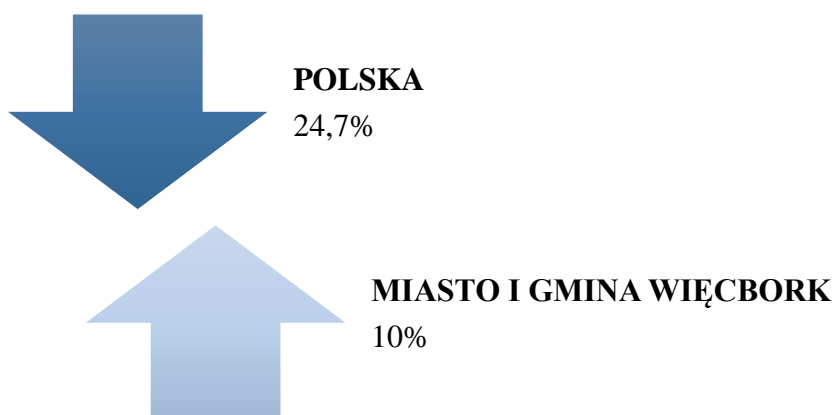

Źródło: opracowanie własne na podstawie Raportu Rzecznika Praw Dziecka 2017 „Przemoc w wychowaniu – czas z tym skończyć” oraz „Diagnoza problemu przemocy” z 2024 roku.

Porównaniu do badań ogólnopolskich poddane zostały również dane dotyczące odsetka osób deklarujących doznanie przemocy. W Mieście i Gminie Więcbork do doświadczenia przemocy przyznało się 10% badanych, w tym zdecydowana większość z nich wskazała na przemoc psychiczną i zaniedbanie oraz niezaspakajanie potrzeb. Według danych ogólnopolskich z kolei, problem przemocy dotknął 24,7% badanych.

Skala problemu przemocy jest na terenie Miasta i Gminy Więcbork znacznie mniejsza niż ma to miejsce w całej Polsce.

Rysunek 3. Doświadczenie problemu przemocy - porównanie wyników badań lokalnych do wyników badań ogólnopolskich

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu: „Badania porównawcze oraz diagnoza skali występowania przemocy w rodzinie wśród osób dorosłych i dzieci, z podziałem na poszczególne formy przemocy wraz z opisem charakterystyki ofiar przemocy i sprawców” z 2014 roku oraz „Diagnoza problemu przemocy” z 2024 roku.

Porównaniu poddane zostały kwestie związane z przemocą rówieśniczą, przemocą domową oraz cyberprzecią. Do porównania wyników badania przeprowadzonego wśród uczniów na terenie Miasta i Gminy Więcbork dotyczącego przemocy domowej oraz przemocy rówieśniczej wykorzystano wyniki badania realizowanego w 2012 roku i przedstawionego w „Ogólnopolskiej diagnozie problemu przemocy wobec dzieci” Fundacji Dzieci Niczyje⁹. Jest to pierwsze polskie badanie wiktyimizacji dzieci i młodzieży przeprowadzone na reprezentatywnej próbie nastolatków w wieku od 11 do 17 lat.

Według przeprowadzonego w 2012 roku badania ogólnopolskiego, przemocy ze strony rówieśników kiedykolwiek w życiu doświadczyło 59% badanych. Jak wynika natomiast z badania przeprowadzonego wśród uczniów w Mieście i Gminie, przemocy ze strony kolegów/koleżanek ze szkoły, czy też znajomych rówieśników doświadczyło aż 72% (spośród badanych uczniów, którzy doświadczyli przemocy, tj. 188 osób). Jest to więc wyższa wartość w porównaniu do badań ogólnopolskich – różnica wynosi aż 13 pp.

Odsetek uczniów, którzy doświadczyli przemocy rówieśniczej na terenie Miasta i Gminy Więcbork w porównaniu do odsetka uczniów w całej Polsce jest wyższy – różnica wynosi 13 pp.

Rysunek 4. Skala przemocy rówieśniczej - porównanie wyników badań lokalnych do wyników badań ogólnopolskich

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu: „Ogólnopolska diagnoza problemu przemocy wobec dzieci” z 2013 roku oraz „Diagnoza problemu przemocy” z 2024 roku.

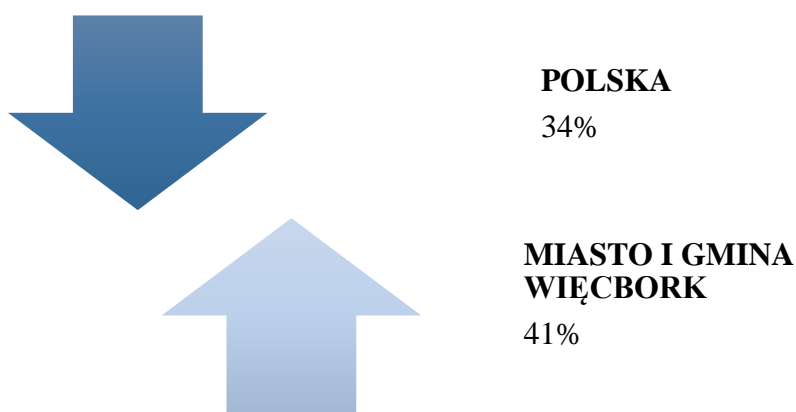
Rozpatrując kwestię przemocy ze strony dorosłych w skali ogólnopolskiej można zauważyć, że w całej Polsce przemocy z ich strony kiedykolwiek w życiu doświadczyło 34% uczniów. W przypadku badań prowadzonych na terenie Miasta i Gminy Więcbork doświadczenie przemocy ze strony osób dorosłych zadeklarowało 41% (spośród badanych uczniów, którzy doświadczyli przemocy,

⁹ Włodarczyk J., Makarut K., *Ogólnopolska diagnoza problemu przemocy wobec dzieci*, Fundacja Dzieci Niczyje, Warszawa 2013.

tj. 188 osób). Jest to więc wyższa wartość w porównaniu do badań ogólnopolskich – różnica wynosi 7 pp.

Z analizowanych wyników badań wynika, iż problem przemocy ze strony osób dorosłych wobec dzieci i młodzieży na terenie Miasta i Gminy Więcbork przybiera większe rozmiary, niż według badań ogólnopolskich ma to miejsce w całym kraju.

Rysunek 5. Doświadczenie przemocy ze strony dorosłych - porównanie wyników badań lokalnych do wyników badań ogólnopolskich

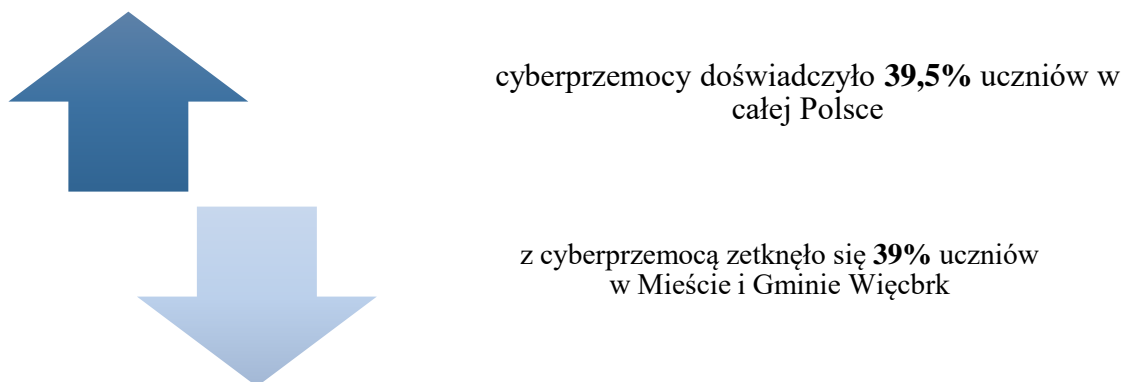
Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu: „Ogólnopolska diagnoza problemu przemocy wobec dzieci” z 2013 roku oraz „Diagnoza problemu przemocy” z 2024 roku.

Porównaniu została poddana również skala cyberprzemocy wśród dzieci i młodzieży. Wyniki badań z tym związane przedstawione zostały w Raporcie Najwyższej Izby Kontroli z 2017 roku „Zapobieganie i przeciwdziałanie cyberprzemocy wśród dzieci i młodzieży”¹⁰. Z badań przedstawionych w tym raporcie wynika, iż z cyberprzemocą zetknęło się prawie 39,5% uczniów. Rozpatrując tą kwestię z perspektywy badań lokalnych można zauważyć, iż do doznania cyberprzemocy przyznało się 39% uczniów.

Można stwierdzić, iż problem cyberprzemocy wśród dzieci i młodzieży zamieszkujących Miasto i Gminę Więcbork jest nieco mniejszy, niż ma to miejsce w całej Polsce.

¹⁰ Najwyższa Izba Kontroli, *Zapobieganie i przeciwdziałanie cyberprzemocy wśród dzieci i młodzieży*, Warszawa 2017.

Rysunek 6. Skala cyberprzemocy - porównanie wyników badań lokalnych do wyników badań ogólnopolskich

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu: „Ogólnopolska diagnoza problemu przemocy wobec dzieci” z 2013 roku oraz „Diagnoza problemu przemocy” z 2024 roku.

4. Zespół Interdyscyplinarny w Więcborku

Po nowelizacji ustawy Burmistrz Więcborka dnia 28 sierpnia 2023 roku powołał Zespół Interdyscyplinarny w Więcborku. W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele:

1. Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Więcborku
2. Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sępólnie Kr. z siedzibą w Więcborku
3. Szkół Podstawowych i Ponadpodstawowych z terenu gminy Więcbork
4. Posterunku Policji w Więcborku
5. Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Więcborku
6. Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej w Sądzie Rejonowym w Tucholi
7. Stowarzyszenia Aktywnych Społecznie w Więcborku
8. Ochrony zdrowia – NZOZ PROVITA Sp. z o.o. w Więcborku, Poradnia Leczenia Uzależnień oraz NOVUM – MED. Sp. z o.o. – Szpital Powiatowy w Więcborku.

Na dzień pisania niniejszego dokumentu Zespół Interdyscyplinarny w Więcborku liczył 16 osób. Celem pracy Zespołu jest zmniejszenie skali zjawiska przemocy domowej oraz stworzenie jednolitego systemu interwencji, wsparcia i przeciwdziałania przemocy domowej na terenie Miasta i Gminy Więcbork.

Ustawodawca w znowelizowanych przepisach rozszerzył krąg osób uprawnionych do wszczęcia procedury NK A o: pedagoga, psychologa, terapeutę będącymi przedstawicielami oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych, Policji, jednostek organizacyjnych pomocy społecznej. Wypełnienie formularza "Niebieska Karta-A" powinno nastąpić w obecności pełnoletniej osoby doznającej przemocy domowej, a w sytuacji, gdy jest to niemożliwe z powodu nieobecności pełnoletniej osoby doznającej przemocy domowej, jej stanu zdrowia lub ze względu na zagrożenie jej życia lub zdrowia, wypełnienie formularza NK – A następuje niezwłocznie po nawiązaniu bezpośredniego kontaktu z tą osobą lub po ustaniu przyczyny uniemożliwiającej jego wypełnienie. Formularz Niebieska Karta "B" otrzymuje osoba doznająca przemocy domowej, a w przypadku przemocy wobec dziecka rodzic, opiekun prawny lub faktyczny. Jeżeli osobami stosującymi przemoc domową wobec nieletniego są rodzice, opiekunowie prawni lub faktyczni, formularz NK – B przekazuje się osobie najbliższej lub pełnoletniej osobie wskazanej przez dziecko. Druk ten wyjaśnia czym jest procedura „Niebieskie Karty”, zawiera definicję przemocy domowej, wskazuje kto może

być osobą doznającą przemocy domowej, pokrótce opisuje najczęstsze formy przemocy domowej, wskazuje prawa osoby doznającej przemocy, a także zawiera informację o miejscach gdzie można uzyskać pomoc. Formularza NK - B nie przekazuje się osobie stosującej przemoc domową.

Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego przekazuje formularz "Niebieska Karta-A" niezwłocznie, nie później niż w terminie 3 dni roboczych od dnia jego otrzymania grupie diagnostyczno – pomocowej, która podejmuje pracę z rodziną dotkniętą problemem przemocy domowej. Pierwsze posiedzenie grupy diagnostyczno – pomocowej odbywa się niezwłocznie, nie później niż w terminie 5 dni roboczych od dnia otrzymania formularza NK-A. Na posiedzeniu grupa w obecności zaproszonej osoby doznającej przemocy domowej dokonuje analizy w związku z podejrzeniem stosowania przemocy domowej i we współpracy z osobą doznającą przemocy domowej opracowuje indywidualny plan pomocy albo rozstrzyga o braku zasadności podejmowania działań. Spotkanie grupy z osobą doznającą przemocy jest bardzo istotne dla podejmowanych w ramach procedury działań i ich efektywności. Osoba pokrzywdzona bowiem ma miejsce i czas, aby określić, jakie są jej potrzeby, jakie ma pomysły na zmianę sytuacji w której się znalazła. Ponadto, na tym spotkaniu, formułuje się wspólnie z osobą doznającą przemocy indywidualny plan pomocy na rzecz osób doznających przemocy. Zatem osoba doznająca przemocy domowej ma wpływ na to, co dzieje się w sprawie jej rodziny. Jeżeli osoba doznająca przemocy nie przyjdzie na spotkanie nie wstrzymuje to prac grupy diagnostyczno - pomocowej.

Formularz NK -D wypełniany jest w obecności osoby stosującej przemoc domową i służy do ustalenia dalszych działań, zobowiązując jednocześnie osobę stosującą przemoc domową do ich realizacji w celu zmiany jej postępowania. *Ilość sporządzonych formularzy NK- D w stosunku do założonych NK - A, jest niewielka z uwagi na brak podstaw prawnych do zobowiązania osób stosujących przemoc domową do stawiennictwa na spotkaniu grupy diagnostyczno – pomocowej.* Znacznie częściej to osoby doznające przemocy przychodzą na spotkania, podejmują współpracę z przedstawicielami instytucji.

Tabela 1 - Ilość Niebieskich Kart

<i>Wyszczególnienie</i>	<i>2021</i>	<i>2022</i>	<i>2023</i>
<i>Niebieska Karta A</i>	<i>35</i>	<i>48</i>	<i>53</i>
<i>Niebieska Karta C</i>	<i>29</i>	<i>39</i>	<i>42</i>
<i>Niebieska Karta D</i>	<i>19</i>	<i>18</i>	<i>27</i>

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ZI w Więcborku

Przemoc wobec dzieci jest poważnym problemem w każdym współczesnym społeczeństwie. Jest ona dla małoletnich bardzo trudnym i bolesnym przeżyciem, zwłaszcza, że najczęściej doświadczają jej ze strony bliskich. Przemoc domowa dotycząca dzieci jest szczególnie trudna do wykrycia z powodu zachowywania tajemnicy przez osoby dorosłe, jak i również same dzieci. Bycie osobą doznającą przemocy w dzieciństwie jest zagrożeniem dla ogólnego rozwoju człowieka i stwarza wiele trudności w późniejszym życiu. Przemoc to zawsze wydarzenie traumatyczne, zniekształcające psychikę i negatywnie oddziałujące na proces kształtowania się osobowości dziecka. Dziecko jako zależne od dorosłych nie jest w stanie samo obronić się przed przemocą. Dlatego ważne jest by nie pozostawiać dziecka samego i reagować gdy dzieje się mu krzywda. Członkowie grup roboczych zaobserwowali, że

z roku na rok zwiększa się liczba NK- A założonych wobec dzieci, co jest niezwykle niepokojącym zjawiskiem.

Tabela 2 - Ilość Niebieskich Kart założonych dla dzieci

2021	2022	2023
2	6	12

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ZI w Więcborku

Jednym z oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową są programy korekcyjno – edukacyjne i psychologiczno - terapeutyczne, których celem jest powstrzymanie osób stosujących przemoc domową od jej stosowania. Program korekcyjno – edukacyjny jest jednym ze skutecznych sposobów oddziaływania na osoby stosujące przemoc domową, zawierającym określone elementy i strukturę działań oraz określonym w czasie, a po jego zakończeniu ocenianym pod względem skuteczności i efektywności poprzez monitoring zachowań osoby, która ukończyła program do 3 lat. Oddziaływania korekcyjno – edukacyjne dla osób stosujących przemoc domową kierowane są w szczególności dla osób stosujących przemoc domową:

- a) zobowiązanych przez sąd do udziału w zajęciach, wobec których sąd zawiesił warunkowo wykonanie kary i zobowiązał je do uczestnictwa w programie korekcyjno – edukacyjnym,
- b) osób zmotywowanych przez członków grup diagnostyczno - pomocowych bez formalnego obowiązku udziału w programie,
- c) osób skazanych za czyny z użyciem przemocy domowej, odbywający karę pozbawienia wolności w zakładach karnych,
- d) uczestników, którzy chcą wziąć udział w programie z własnej inicjatywy, na skutek obserwacji u siebie zmian zachowań i konsekwencji jakie w związku z tym pojawiły się w ich życiu.

Zgodnie z nowelizacją ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej członkowie grup diagnostyczno - pomocowych nabyli uprawnienia do występowania do Zespołu Interdyscyplinarnego o skierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programach korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową albo w programach psychologiczno – terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową. W przypadku nie wywiązania się z powyższego działania przez osoby stosujące przemoc domową grupa wnioskuje do Zespołu o złożenie zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c Kodeksu wykroczeń.

Tabela 3 – Programy korekcyjno – edukacyjne dla osób stosujących przemoc domową

Wyszczególnienie	2021	2022	2023
Liczba osób stosujących przemoc domową, którzy przystąpili do programu	6	0	0
Liczba osób stosujących przemoc domową, którzy ukończyli program	2	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PCPR w Więcborku

Analizując powyższe dane można zauważyć, że liczba osób stosujących przemoc domową biorących udział w programach korekcyjno – edukacyjnych jest znikoma. Na uwagę zasługuje fakt, że

uzależnienie od alkoholu lub narkotyków, a także występowanie różnego typu zaburzeń psychicznych stanowią istotną przeszkodę w skierowaniu tych osób do udziału w programie. W przypadku osób uzależnionych warunkiem do skierowania do ww. programu jest zakończenie udziału w programie psychoterapii uzależnień. Bardzo często w rodzinach, w których została wszczęta procedura NK – A występuje problem alkoholowy, a osoby go nadużywające nie podejmują terapii.

Na terenie województwa kujawsko – pomorskiego nie są realizowane programy psychologiczno – terapeutyczne dla osób stosujących przemoc domową.

Tabela 4 - Ilość rodzin z problemem alkoholowym- nastąpiło wszczęcie procedury

Wyszczególnienie	2021	2022	2023
Liczba rodzin – ogółem	30	37	35
Liczba rodzin z problemem alkoholowym	18	24	21

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ZI w Więcborku

Uzależnienie od alkoholu nie zwalnia od odpowiedzialności za popełnione czyny. Należy karać osobę stosującą przemoc domową i leczyć jego chorobę. Członkowie grup diagnostyczno - pomocowych wobec osób u których istnieje podejrzenie, że nadużywają alkoholu kierują wnioski do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Więcborku, o podjęcie stosownych działań.

Tabela 5 - Ilość wniosków skierowanych na GKRPA

Wyszczególnienie	2021	2022	2023
Ilość wniosków	23	32	27
Ilość wniosków wobec kobiet	5	7	4
Ilość wniosków wobec mężczyzn	18	25	23

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ZI w Więcborku

Powyższe dane wskazują, że kobiety dużo rzadziej nadużywają alkohol. Prawdopodobnie dlatego, że to im przypisane są społecznie bardzo ważne role.

W sytuacjach, gdy rodzina dotknięta przemocą odmawia współpracy, jest bierna w procedurze członkowie grupy diagnostyczno - pomocowej Zespołu Interdyscyplinarnego w Więcborku podejmują decyzję o kierowaniu wniosku: o wgląd w sytuację rodziny, o podjęcie leczenia psychiatrycznego bez zgody osoby zainteresowanej, o odseparowanie osoby doznającej przemocy domowej od osoby stosującej przemoc domową. W razie zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą domową podejmowane są działania mające na celu zapewnienie małoletnim ochrony. Umieszczenie dziecka poza środowiskiem rodzinnym jest traumatycznym przeżyciem dla pracowników służb biorących w tym udział. W celu ułatwienia działań opracowano dwie Procedury tj. Procedurę wykonywania określonych działań przez pracownika socjalnego po godzinach pracy Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Więcborku oraz Procedurę postępowania pracownika socjalnego podczas zapewnienia dziecku ochrony w razie zagrożenia życia lub zdrowia w związku z wystąpieniem przemocy domowej.

Tabela 6 – Formy podjętych działań

Wyszczególnienie	2021	2022	2023
Ilość wniosków skierowanych do sądu o wgląd w sytuację rodziny	1	4	8
Ilość zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa	1	1*	5
Liczba dzieci, którym zapewniono ochronę na podstawie art. 12 a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej	3	0	12
Liczba osób doznających przemocy skierowanych do ośrodka zapewniającego pobyt	5	1	0
Odseparowanie osoby doznającej przemocy domowej od osoby jej stosującej	1	1	4

*powiadomienie Sądu o ponownym podejrzeniu popełnienia przestępstwa z art. 207Kk przez osobę skazaną prawomocnym wyrokiem,

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ZI w Więcborku

Tabela 7 - Instytucja wszczynająca procedurę NK

Wyszczególnienie	2021	2022	2023
Policja	24	23	21
Pomoc społeczna	7	16	15
Oświata	0	1	1
Ochrona zdrowia	0	0	0
GKRPA	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ZI w Więcborku

Z uwagi na charakter wykonywanej pracy to funkcjonariusze policji najczęściej wszczynają procedurę Niebieskiej Karty. Z analizy powyższych danych wynika, że największą liczbę Niebieskich Kart wszczęto w 2022 roku, następnym rokiem ma tendencję spadkową.

Analizując posiadane dane można stwierdzić, że stosowaniu przemocy domowej sprzyja nadużywanie alkoholu. Związek alkoholu z przemocą domową jest dość powszechnie znany. Osoby stosujące przemoc domową nadużywające alkoholu winę za przemoc zrzucają na alkohol. Najbliższe otoczenie jest przekonane o słuszności tego argumentu ponieważ porównanie zachowania tej samej osoby pod wpływem alkoholu oraz na trzeźwo wypada na niekorzyść tego pierwszego. W tym miejscu należy zaznaczyć, że nie wyłącza umyślności działanie lub zaniechanie pod wpływem środków odurzających zażytych dobrowolnie przez osobę będącą pod ich wpływem.

Grupy diagnostyczno - pomocowe powoływane są w celu rozwiązywania problemów związanych z występowaniem przemocy domowej w indywidualnych przypadkach. Pracownik socjalny jednostki organizacyjnej pomocy społecznej i funkcjonariusz Policji stanowią główny filar tych grup. Skład grupy diagnostyczno – pomocowej może być rozszerzony o inne osoby współpracujące z rodziną np. asystenta rodziny, pedagoga, kuratora, przedstawiciela gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych. Głównym celem grupy diagnostyczno - pomocowej jest **zapewnienie bezpieczeństwa osobie doznającej przemocy i poprawę jej sytuacji życiowej**. Istotne jest aby członkowie grupy nie oczekiwali szybkich efektów podejmowanych działań, ponieważ każda zmiana wymaga czasu. W przeciwnym razie rodzi się gniew i frustracja, a to z kolei wpływa na jakość kontaktów z klientem.

Tabela 8 – Ilość powołanych grup diagnostyczno - pomocowych oraz spotkań w ramach procedury NK

Wyszczególnienie	2021	2022	2023
Ilość grup diagnostyczno - pomocowych powołanych w danym roku	31	40	37
Ilość grup diagnostyczno - pomocowych działających w danym roku	47	61	65
Liczba osób pracujących w grupach diagnostyczno - pomocowych	23	23	33
Ilość spotkań w ramach grup diagnostyczno - pomocowych	129	175	187

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ZI w Więcborku

W ramach procedury grupa diagnostyczno – pomocowa:

- a) dokonuje oceny sytuacji domowej, potrzeb i zasobów osoby doznającej przemocy domowej oraz osoby stosującej przemoc domową;
- b) udziela pomocy osobie doznającej przemocy domowej;
- c) opracowuje indywidualny plan pomocy dla osoby doznającej przemocy domowej i jej środowiska domowego, który zawiera propozycje działań pomocowych;
- d) podejmuje działania w stosunku do osoby stosującej przemoc domową w celu zaprzestania stosowania tego rodzaju zachowań;
- e) przekazuje osobie stosującej przemoc domową informacje w szczególności o prawnokarnych konsekwencjach stosowania przemocy domowej;
- f) przekazuje osobie stosującej przemoc domową informacje o koniecznych do zrealizowania działaniach w celu zaprzestania stosowania przemocy domowej;
- g) wnioskuje do zespołu interdyscyplinarnego o skierowanie osoby stosującej przemoc domową do udziału w programach korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub w programach psychologiczno – terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową;

- h) motywuje osobę stosującą przemoc domową do udziału w programach korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową oraz programach psychologiczno – terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową;
- i) przeprowadza z osobą stosującą przemoc domową rozmowę ukierunkowaną na wskazanie zagrożeń wynikających z nadużywania alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych lub leków;
- j) rozstrzyga o braku zasadności podejmowania działań.

Po wnikliwym przeanalizowaniu sprawy, udzieleniu pomocy członkowie grupy diagnostyczno – pomocowej mogą zakończyć prowadzoną procedurę NK. Zakończenie to może odbyć się w dwóch przypadkach:

- ustania przemocy domowej i uzasadnionego przypuszczenia, że zaprzestano dalszego stosowania przemocy domowej,
- rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań.

Zakończenie procedury wymaga udokumentowania w formie protokołu podpisanego przez członków grupy diagnostyczno - pomocowej. Po zakończonej procedurze grupa diagnostyczno – pomocowa prowadzi działania monitorujące przez okres 9 miesięcy po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty”.

Tabela 9 - Zakończenie procedury NK

Powody zakończenia procedury NK	2021	2022	2023
Ustania przemocy domowej i uzasadnionego przypuszczenia, że zaprzestano dalszego stosowania przemocy domowej	12	11	18
Rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań	14	22	17

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ZI w Więcborku

Rozpoznanie skali zjawiska przemocy na podstawie danych statystycznych Zespołu Interdyscyplinarnego w Więcborku, a tym samym danych instytucji działającym w ramach ZI nie daje pełnego zobrazowania skali tego zjawiska.

Często przemoc nie wychodzi poza próg domu. Trzeba również mieć na uwadze, że osobami doznającymi przemocy są dzieci, które z reguły nie potrafią same poprosić o pomoc, a które rozwijając się w atmosferze przemocy nabywają negatywne wzorce zachowań i niejednokrotnie zostają osobami stosującymi przemoc domową już jako rodzice.

Bardzo istotne jest podniesienie jakości usług świadczonych przez przedstawicieli instytucji realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej poprzez udział w szkoleniach.

Członkowie Grup Diagnostyczno - Pomocowych oraz Zespołu Interdyscyplinarnego w ramach instytucji, z których się wywodzą biorą udział w szkoleniach, na których podnoszą swoje umiejętności z zakresu świadczenia wsparcia i pomocy na rzecz osób doznających przemocy domowej, borykających się z problemem alkoholowym oraz nie posiadających wystarczających kompetencji opiekuńczo – wychowawczych. Nie bez znaczenia są tu spotkania członków Grup Diagnostyczno – Pomocowych i Zespołu Interdyscyplinarnego, na których uczestnicy wymieniają się wiedzą

i doświadczeniem. Dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego i Grup Diagnostyczno - Pomocowych w **2021 roku** zostało zorganizowane 6 godzinne szkolenie „**Bici biją? Czy możliwe jest przerwanie międzypokoleniowego przekazywania zachowań przemocowych?** – wzięły w nim udział **23 osoby**. Szkolenie zostało przeprowadzone w ramach realizowanego zadania RAZEM MOŻEMY WIĘCEJ- Program Osłonowy „Wspieranie JST w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie”. **25 członków** grup diagnostyczno - pomocowych i ZI wzięło udział w szkoleniu „**Tablet, Internet, telefon.... czy uzależnienia behawioralne naprawdę są mniej poważne i łatwiejsze do leczenia niż uzależnienia od alkoholu, czy narkotyków?**”

6 członków grup diagnostyczno - pomocowych wzięło udział w szkoleniu „**Kontakt i praca z osobą stosującą przemoc w obszarze interwencji i pomocy psychologicznej – oddziaływania, motywowanie, formy pomocy adresowane do sprawców przemocy w bliskich związkach**”.

W 2022 roku 5 osób wzięło udział w szkoleniu „**Sztuka motywowania – w obszarze pomocy i interwencji, podejścia i metody. Dialog Motywujący z osobą uzależnioną i osobą stosującą przemoc- aspekt praktyczny**”. 7 osób wzięło udział w szkoleniu „**Jak rozpoznać i sprawnie zdiagnozować chorobę psychiczną? Czy można stosować procedurę NK wobec osoby z zaburzeniami psychicznymi? Jak doprowadzić do hospitalizacji przymusowej? W jaki sposób usystematyzować współpracę kilku służb?**”.

W 2023 roku 1 osoba wzięła udział w szkoleniu „**System przeciwdziałania przemocy w rodzinie w świetle nowych uregulowań prawnych**”, 6 osób wzięło udział w szkoleniu „**Obszerne zmiany w procedurze zabezpieczenia dziecka. Rola i uprawnienie OPS i pracownika socjalnego w procedurze zabezpieczenia dziecka z rodziny**”, 7 osób wzięło udział w szkoleniu „**Nowelizacja ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Tworzenie i funkcjonowanie ZI i Grup Diagnostyczno – Pomocowych. Realizacja procedury NK**”. 28 osób wzięło udział w szkoleniu w ramach Programu Osłonowego „Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie „-,**Charakterystyka pracy z osobami stosującymi przemoc domową w tym praca socjalna z osobami stosującymi przemoc w ramach procedury NK**”.

5. Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Więcborku

Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Więcborku jest jednostką organizacyjną gminy, realizującą zadania pomocy społecznej na szczeblu gminy, finansowaną w formie jednostki budżetowej. Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Prawo do wsparcia udzielanego przez MGOPS mają osoby i rodziny, które spełniają określone warunki przedstawione w aktach prawnych.

Poniżej przedstawiono powody (przyczyny) trudnej sytuacji życiowej, które determinują osoby i rodziny do korzystania ze świadczeń pomocy społecznej (na podstawie ustawy o pomocy społecznej). Powody przyznawania świadczeń mogą współwystępować ze sobą, wobec tego nie sumują się.

Tabela 10 - Powody przyznawania pomocy w ramach ustawy o pomocy społecznej

Powody trudnej sytuacji życiowej	2021	2022	2023

Liczba rodzin - ogółem	674	610	671
Ubóstwo	149	151	147
Bezdomność	7	7	5
Potrzeba ochrony macierzyństwa	7	8	3
Bezrobocie	135	129	116
Niepełnosprawność	178	177	191
Długotrwała lub ciężka choroba	269	265	289
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych	62	61	58
Przemoc domowa	7	14	13
Alkoholizm	58	52	57
Narkomania	3	5	6
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu Zakładu Karnego	9	7	7
Zdarzenie Losowe	0	0	0
Sytuacja kryzysowa	29*	1	1

Zródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS- 03

*liczba zawiera rodziny, które skorzystały ze świadczeń z uwagi na szczególną sytuację związaną z rozprzestrzenianiem się wirusa COVID-19

Dominującymi czynnikami przyznawania świadczeń z pomocy społecznej są długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność, bezrobocie. Zwrócić należy uwagę na liczbę rodzin korzystających z pomocy społecznej w których występuje przemoc. Przemoc bardzo często ma swoje źródło w uzależnieniach. Jej ofiarami są głównie kobiety, dzieci oraz osoby starsze, niepełnosprawne.

Pracownicy socjalni na co dzień pracują z rodzinami borykającymi się z różnorodnymi problemami, w tym również z rodzinami dotkniętymi problemem przemocy. To od ich profesjonalizmu i zaangażowania w pracę zależy prawidłowe zdiagnozowanie problemu.

Rola pracownika socjalnego w procedurze Niebieskiej Karty:

- diagnozowanie sytuacji, potrzeb i zasobów osoby doznającej przemocy domowej
- udzielanie kompleksowej informacji o możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób doznających przemocy domowej;
- udzielanie kompleksowej informacji dotyczącej form pomocy małoletnim doznającym przemocy domowej oraz o instytucjach i podmiotach świadczących tę pomoc;

- udzielanie kompleksowej informacji o możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby doznającej przemocy w rodzinie;
- zorganizowanie niezwłocznie dostępu do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby doznającej przemocy domowej;
- zapewnienie osobie doznającej przemocy domowej w zależności od potrzeb, schronienia w całodobowej placówce świadczącej pomoc, w tym w szczególności w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla osób doznających przemocy domowej lub innej placówce, w tym prowadzonej przez organizacje pozarządowe i stowarzyszenia, działające na podstawie przepisów ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
- udział w opracowaniu przez grupę diagnostyczno – pomocową indywidualnego planu pomocy;
- podejmowanie działań mających na celu zapobieganie zagrożeniom mogącym występować w środowisku domowym, w szczególności składanie systematycznych wizyt sprawdzających stan bezpieczeństwa osoby doznającej przemocy domowej, w zależności od potrzeb określonych przez grupę diagnostyczno – pomocową;
- prowadzenie rozmowy w szczególności o prawnokarnych konsekwencjach stosowania przemocy domowej oraz informowanie osoby stosującej przemoc domową o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii, udziału w programach korekcyjno – edukacyjnych lub programach psychologiczno – terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową.

Pracownicy socjalni na rzecz rodzin dotkniętych problemem przemocy domowej świadczą szeroko rozumianą pracę socjalną, która ma na celu poprawę funkcjonowania osób w środowisku społecznym jak i również ma zapobiegać pogorszeniu się ich sytuacji. Celem pracy socjalnej jest umożliwienie, wspieranie lub wywoływanie zmiany sposobu funkcjonowania rodziny. Należy zawsze mieć na uwadze godność osób i prawo do samostanowienia.

W strukturach Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Więcborku funkcjonuje Świetlica Środowiskowa „Uśmiech” w Więcborku. Przeznaczona jest dla dzieci i młodzieży w wieku od 6 do 16 roku życia. Podstawowym celem działania Świetlicy Środowiskowej jest stworzenie dzieciom bezpiecznego miejsca i możliwości spędzania czasu wolnego od ryzykownych zachowań, a także doraźna pomoc w rozwiązywaniu podstawowych trudności funkcjonowania społecznego, szkolnego, osobistego i emocjonalnego. Świetlica jest placówką wsparcia dziennego, postępowanie z wychowankami ma charakter wieloaspektowych działań opiekuńczo – wychowawczych.

Tabela 11 - Liczba dzieci uczęszczających do Świetlicy Środowiskowej w Więcborku, z uwzględnieniem dzieci z rodzin alkoholowych.

Łączna liczba dzieci i młodzieży biorących udział w zajęciach		Łączna liczba dzieci i młodzieży biorących udział w zajęciach		Łączna liczba dzieci i młodzieży biorących udział w zajęciach	
2021		2022		2023	
ogółem	w tym dzieci z rodzin alkoholowych	ogółem	w tym dzieci z rodzin alkoholowych	ogółem	w tym dzieci z rodzin alkoholowych
89*	29	151*	45	180*	60

--	--	--	--	--	--

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych Świetlicy Środowiskowej w Więcborku

*każde dziecko liczone raz bez względu na liczbę dni pobytu

6. Punkt Interwencji Kryzysowej w Więcborku

Interwencja kryzysowa stanowi zespół interdyscyplinarnych działań podejmowanych na rzecz osób i rodzin będących w stanie kryzysu. Celem interwencji kryzysowej jest przywrócenie równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie, a dzięki temu zapobieganie przejściu reakcji kryzysowej w stan chronicznej niewydolności psychospołecznej.

Działania w ramach interwencji kryzysowej polegają w szczególności na:

- pomocy w znalezieniu schronienia,
- ochronie osób doznających przemocy domowej przed osobą stosującą przemoc,
- rozpoznaniu sytuacji osób doznających przemocy domowej i opracowaniu planu pomocy przy współdziałaniu z innymi instytucjami,
- wspieraniu w przewyciężaniu sytuacji kryzysowej,
- udzielaniu poradnictwa psychologicznego, socjalnego, pedagogicznego i prawnego,
- udzielaniu konsultacji wychowawczych,
- prowadzeniu terapii indywidualnej ukierunkowanej na wsparcie osoby doznającej przemocy domowej oraz nabycie umiejętności ochrony przed osobą stosującą przemoc domową,
- przeprowadzeniu diagnozy sytuacji dzieci i udzielenie im wsparcia, pomocy psychologicznej oraz specjalistycznej pomocy terapeutycznej,
- prowadzeniu działań mających na celu wzmocnienie.

Specjaliści zatrudnieni w Punkcie Interwencji Kryzysowej tj. psycholog, specjalista psychoterapii uzależnień, świadczyli wsparcie na rzecz osób i rodzin będących z różnorodnych przyczyn w stanie kryzysu. Osoby korzystające ze wsparcia mogą liczyć na całkowitą anonimowość. Od 2023 roku wsparcie w PIK-u świadczy tylko psycholog.

Doświadczanie przemocy może prowadzić do powstawania poważnych zaburzeń utrudniających codzienne funkcjonowanie i wykształcenie negatywnych schematów poznawczych dotyczących postrzegania siebie i obrazu świata. Dlatego tak istotne jest aby te osoby miały możliwość jak najszybszego skorzystania z pomocy. Realizacja projektu w 2023 roku pn. W GRUPIE SIŁA umożliwiła poszerzenie świadczonego wsparcia psychologicznego w PIK-u działającego przy MGOPS w Więcborku o dodatkowe 36 godz. (tj. 2 razy w miesiącu po 3 godz.). Dzięki temu osoby doświadczające przemocy miały możliwość szybszego skorzystania ze wsparcia specjalisty. Celem rozmów z psychologiem była pomoc osobom doznającym przemocy w uznaniu ważności swoich uczuć, myśli i wyborów a także wspieranie w samodzielnym podejmowaniu decyzji

Tabela 12 – Liczba osób korzystających ze wsparcia w PIK-u

2021	2022	2023
76	46	61

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PIK

7. Posterunek Policji w Więcborku

Na terenie gminy Więcbork za stan bezpieczeństwa publicznego odpowiedzialna jest Komenda Powiatowa Policji w Sępólnie Krajeńskim oraz Posterunek Policji w Więcborku. Bezpieczeństwo publiczne jest ważnym elementem oceny skali rozwiązywania różnych problemów. Wysoki poziom przestępczości odciska dotkliwe piętno na funkcjonowaniu każdej lokalnej społeczności, w której ma miejsce. Intensywność oraz częstotliwość, z jaką występują zdarzenia przestępcze, mogą mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludzi tworzących społeczność miast i gmin. Dlatego tak istotne jest przeprowadzenie adekwatnych działań prewencyjnych oraz operacyjnych i porządkowych, zmierzających w kierunku zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Policjanci w toku wykonywania swoich obowiązków służbowych zobowiązani są do respektowania godności ludzkiej oraz przestrzegania i ochrony praw człowieka. Mogą oni stosować jedynie środki przymusu bezpośredniego odpowiadające potrzebom wynikającym z określonej sytuacji.

Tabela 13 – Liczba interwencji podejmowanych przez Policję

	2021	2022	2023
Liczba wszystkich interwencji	1.281	955	860
Interwencje „domowe”	150	161	105
% interwencji domowych w stosunku do wszystkich interwencji	11,71%	16,86%	12,21%
Liczba osób zatrzymanych do wytrzeźwienia	42	53	44

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Posterunku Policji w Więcborku

Analizując powyższe dane można zauważyć, że w 2022 roku wzrosła znacznie wartość procentowa interwencji „domowych” w stosunku do wszystkich interwencji, a także liczba osób zatrzymanych do wytrzeźwienia. Wartości wskazane w roku 2023 są niższe niż te wykazane w 2022 roku, ale wyższe od tych z 2021 roku.

Tabela 14 – Liczba przestępstw na terenie gminy Więcbork

	2021	2022	2023
Liczba wszystkich przestępstw	212	231	209
Liczba przestępstw związanych z przemocą domową	15	7	15

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Posterunku Policji w Więcborku

Liczba przestępstw związanych z przemocą domową w stosunku do liczby wszystkich przestępstw stanowi niewielki odsetek. Bardzo często podyktowane jest to tym, że osoby doznające przemocy nie decydują się na składanie zeznań, a niejednokrotnie wycofują się z nich.

Rola policjanta w procedurze Niebieskiej Karty:

- udziela osobie doznającej przemocy domowej niezbędnej pomocy, w tym udziela pierwszej pomocy przedmedycznej;
- organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby doznającej przemocy domowej ;
- podejmuje w razie potrzeby inne niezbędne czynności zapewniające ochronę życia, zdrowia i mienia osób doznających przemocy domowej, włącznie z zastosowaniem na podstawie odrębnych przepisów w stosunku do osoby stosującej przemoc domową środków przymusu bezpośredniego i zatrzymania;
- przeprowadza, o ile jest to możliwe, z osobą stosującą przemoc domową, rozmowę w szczególności o odpowiedzialności karnej za znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od osoby stosującej przemoc domową albo nad małoletnim lub pełnoletnią osobą nieporadną ze względu na jej wiek lub stan zdrowia, oraz wzywa osobę stosującą przemoc domową do zachowania zgodnego z prawem i zasadami współżycia społecznego;
- przeprowadza na miejscu zdarzenia, w przypadkach niecierpiących zwłoki, czynności procesowe w niezbędnym zakresie, w granicach koniecznych do zabezpieczenia śladów i dowodów przestępstwa;
- podejmuje działania mające na celu zapobieganie zagrożeniom mogącym występować w środowisku domowym, w szczególności składa systematyczne wizyty sprawdzające stan bezpieczeństwa osoby doznającej przemocy domowej, w zależności od potrzeb określonych przez grupę diagnostyczno – pomocową;
- dokonuje niezbędnych ustaleń w zakresie udziału osoby stosującej przemoc domową w programach korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub w programach psychologiczno – terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową;
- informuje, w formie notatki urzędowej, zespół interdyscyplinarny o działaniach podejmowanych wobec osoby doznającej przemocy domowej oraz osoby stosującej przemoc domową, w tym w szczególności o udziale w programach korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub w programach psychologiczno – terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową.

8. Poradnia Leczenia Uzależnień w Więcborku

Z uwagi na fakt, że przemocy domowej bardzo często towarzyszy nadużywanie alkoholu bądź innych środków odurzających Poradnia Leczenia Uzależnień w Więcborku odgrywa bardzo istotną rolę w podejmowanych działaniach mających na celu zatrzymanie przemocy domowej. Ze wsparcia Poradni korzystają osoby uzależnione, jak i również współuzależnione. Podczas terapii **uzależnień** alkoholik, narkoman zdobywa wiedzę na temat **uzależnienia**, jego objawów, przebiegu, konsekwencji i wpływu na wszystkie sfery życia. Terapia **uzależnień** ma również na celu wzmocnienie motywacji do trzeźwienia i przyjęcia odpowiedzialności za swoje życie i zdrowie. Natomiast terapia **osoby współuzależnionej** pomaga w uświadomieniu jej, że dotychczasowe sposoby radzenia sobie z problemem uzależnienia (partnera, współmałżonka, rodzica, dziecka) były

nieskuteczne i hamowały jej rozwój osobisty, a także godziły w jej godność. Oddziaływanie terapeutyczne pomaga **osobie współzależnionej** odkryć na nowo swoje osobiste potrzeby i wskazuje w jaki sposób powinno się je realizować. Pacjenci Poradni uczestniczą w terapii indywidualnej, terapii grupowej, oraz w konsultacjach i leczeniu psychiatrycznym

Tabela 15 – Działania podejmowane na rzecz osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową

Lata	Osoby doznające przemocy	Osoby stosujące przemoc
2021	Warsztat Ja- kobieta	Trening pracy nad złością
2022	Warsztat przełamywania stereotypów	Trening umiejętności interpersonalnych
2023	Warsztat przełamywania stereotypów	X

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Poradni Leczenia Uzależnień w Więcborku

9. Placówki oświatowe

Rola przedstawiciela oświaty w prowadzonej procedurze NK – A jest bardzo ważna z uwagi na fakt, że wychowawca, nauczyciel, pedagog czy psycholog ma bliski kontakt z dzieckiem pochodzącym z rodziny, w której wystąpiła przemoc. W przypadku zgłoszenia przemocy domowej lub podejrzenia, że ona występuje w danym środowisku ma obowiązek sporządzenia NK – A.

Przemoc w szkołach jest poważnym problemem, który wymaga skutecznej strategii, prewencji, świadomości społecznej i działań edukacyjnych. Wdrażanie programów antyprzemocowych, promowanie szacunku i tolerancji oraz stworzenie otwartego środowiska do zgłaszania incydentów to kluczowe elementy walki z przemocą w szkolnej społeczności.

Burmistrz Więcborka jest organem prowadzącym dla siedmiu szkół podstawowych, każda z tych placówek ma opracowane Procedury interwencyjne w sytuacji zaistnienia przemocy.

Szkoła Podstawowa im. Ziemi Krajeńskiej w Sypniewie

W roku szkolnym 2021/2022 przeprowadzono ankietę na temat bezpieczeństwa wśród uczniów klas III-VIII. W ankiecie brało udział 153 uczniów.

Na pytanie: Czy czujesz się bezpiecznie w swojej szkole ?

153 uczniów odpowiedziało, iż czuje się bezpiecznie (100%)

Które z wymienionych sytuacji przydarzyły Ci się w tym roku szkolnym ?

- a) bójki – 2
- b) kradzieże, wymuszenia – 0
- c) przezywanie – 34
- d) wyśmiewanie – 15

- e) pobicie – 0
- f) szturchanie – 18
- g) inne: podkładanie nogi – 1
- h) obgadywanie – 10

Kolejne pytanie dotyczyło sprawcy wydarzeń: Kto był sprawcą tych zdarzeń ?

- a) kolega, koleżanka z klasy – 45
- b) kolega, koleżanka z innej klasy – 19
- c) Ty sam – 8
- d) ktoś inny – 3

Do kogo zwróciłeś się o pomoc w tej sytuacji ?

- a) do wychowawcy – 47
- b) do nauczyciela dyżurnego – 44
- c) do pedagoga – 14
- d) do rodziców – 45
- e) do kogoś innego – 1

Czy zdarzyło Ci się zachowywać agresywnie na terenie szkoły ?

- a) tak – 25
- b) czasami – 20
- c) nie nigdy – 108

Jeżeli tak to wobec kogo zachowałeś się agresywnie ?

- a) inny uczeń z klasy – 22
- b) młodszy uczeń ze szkoły – 0
- c) starszy uczeń ze szkoły – 2
- d) nauczyciel – 0
- e) inny pracownik szkoły – 0
- f) nie zachowywałem się agresywnie – 0

Oceń stan bezpieczeństwa w naszej szkole

- a) bardzo dobry – 97
- b) dobry – 56

c) zły – 0

Z ankiety wynika, że uczniowie czują się w szkole bezpiecznie, dorośli reagują na ich problemy i udzielają wsparcia. Najczęstszymi agresywnymi zachowaniami uczniów są przezywanie, wyśmiewanie, szturchanie. Uczniowie nie doświadczyli agresji ze strony osób dorosłych.

W przestrzeni szkoły nawiązują się relacje pomiędzy jej aktywnymi członkami. Istotne są relacje nauczyciel – uczeń, nauczyciel – rodzic, jednak dla ucznia nadrzędnymi są relacje uczeń – uczeń. Dzieci uczą się życia w grupie rówieśniczej i zdarza się, że popełniają błędy w nawiązywaniu relacji z rówieśnikami. Bardzo ważnym w tej kwestii jest podjęcie wspólnych działań wszystkich uczestników społeczności szkolnej, które przy wykorzystaniu istniejącego potencjału pozwolą na zminimalizowanie ilości zachowań agresywnych wśród uczniów.

W roku szkolnym **2022/2023** przeprowadzono ankietę w klasach IV-VIII **na temat niebezpiecznych zachowań zauważonych wśród dzieci**. Przeprowadzono ją wśród rodziców, nauczycieli i uczniów.

Dorośli wymienili najczęściej takie zachowania, jakie doświadczają dzieci: wyśmiewanie się, obgadywanie, wyzywanie, popychanie. Uczniowie wymienili: wyzywanie, obgadywanie, popychanie, negatywne komentarze rówieśników na portalach społecznościowych. W ankiecie dorośli podali, iż dzieci zgłaszają niebezpieczne sytuacje rodzicom, wychowawcy, nauczycielowi.

Natomiast 22% dzieci podało, iż jest im to obojętne, 21% zgłasza niebezpieczne sytuacje rodzicom, 16% nauczycielowi, 14% wychowawcy, 12% nikomu nie powiedziało, 9% chciało się zemścić, 8% odplaciło napastnikowi, inne odpowiedzi: płakałem, zgłosiłem sprawę pedagogowi, dyrektorowi, przestraszyłem się.

Na pytanie skierowane do uczniów czy spotkali się agresywnym zachowaniem: 52,3% podało, że nie spotkało się z takimi zachowaniami, 40,9% ze strony rówieśników; 14,9% spotkało się z agresją ze strony uczniów z innej szkoły. Dzieci podały, że nie spotkały się z agresją ze strony osób dorosłych.

Na pytanie, czy rodzice czują się w trudnej sytuacji wysłuchani przez nauczycieli, pedagoga, dyrektora – 93,4% rodziców podało, że otrzymują wsparcie i zostają wysłuchani. 94,5% rodziców podaje, że wspólnie z pedagogiem, dyrektorem, nauczycielem, wychowawcą znalazło rozwiązanie problemów związanych z funkcjonowaniem dziecka w grupie rówieśniczej.

Z ankiety wynika, że uczniowie czują się w szkole bezpiecznie, dorośli reagują na ich problemy i udzielają wsparcia. Uczniowie podali, że na ich poczucie bezpieczeństwa wpływa: monitoring, wsparcie nauczycieli, pomoc pedagoga, wsparcie dyrektora, obecność pielęgniarki, dyżury międzylekcyjne nauczycieli, apele i pogadanki o bezpieczeństwie.

W celu bieżącego monitorowania poziomu bezpieczeństwa dzieci w szkole i w domu, na koniec pierwszego semestru roku szkolnego **2023/2024** przeprowadzono wśród uczniów klas IV -VIII ankietę w formie on -line na powyższy temat.

Z uzyskanych wyników wiadomo, że w jednym przypadku z badanej populacji dziecko doświadcza zachowań agresywnych w warunkach domowych w postaci bicia, krzyków i szarpania. pozostała grupa nie potwierdziła doświadczania żadnych zachowań agresywnych.

Jeśli chodzi o płaszczyznę szkoły, to zdecydowana większość aż 97 % potwierdziło, iż czują się w szkole bezpiecznie, co nie zmienia faktu, że dostrzegają wśród rówieśników zachowania agresywne (nikt nie wskazał osoby dorosłej), które najczęściej sprowadzają się agresji słownej w postaci:

obrażania, przezywania i ośmieszania. Prawie 23% badanych potwierdziło używanie wulgarnego słownictwa przez koleżanki lub kolegów. Dostrzegalne jest zjawisko agresji fizycznej przejawiającej się kopaniem (15,3 %), szarpaniem i popychaniem innych (28%), w jednym przypadku ankietowany wskazał zabieranie pieniędzy.

Ze względu na dużą aktywność dzieci i młodzieży w przestrzeni internetowej i tu dostrzeżono możliwe formy zachowań agresywnych, które w najczęstszych przypadkach związane były z wyrzucaniem z grupy przez innego członka (około 15%), otrzymywanie wulgarnych sms-ów (14%), umieszczanie zdjęć bez zgody wymaganych osób. W nielicznych przypadkach potwierdzono inne negatywne zachowania. Natomiast ponad połowa ankietowanych (64%) wskazała brak negatywnych doświadczeń wymienionych w ankiecie w szerokim zakresie.

Ankietowani w znacznym procencie, bo aż 94 % wskazało, że wie jak w bezpieczny sposób korzystać z Internetu aby nie narazić siebie i innych na niebezpieczne sytuacje. o czym w dużej mierze nauczyła się w szkole i od najbliższych.

Reasumując

Obecna rzeczywistość, w dużej mierze medialna, w której to zarówno dzieci jak i młodzież poświęcają coraz więcej czasu, często narażeni są na negatywne wzorce, które mimowolnie modelują. W wielu przypadkach w warunkach szkolnych dzieci potwierdzają brak odpowiedniej kontroli nad używaniem mediów (zbyt duża liczba godzin spędzonych w sieci oraz nieadekwatne do wieku treści) co w dużej mierze przedkłada się na ich negatywny rozwój w sferze emocjonalnej, poznawczej i społecznej. Jako szkoła podejmujemy szereg możliwych działań w kierunku pedagogizacji rodziców, co i tak wydaje się być niewystarczające bez wsparcia instytucji wspierających szkołę oraz mądrych rozwiązań systemowych.

Przemoc werbalna jest najczęściej występującą formą przemocy w dzisiejszych czasach w szkołach. Bardzo często brak reakcji na nią pociąga za sobą inne formy przemocy, takie jak przemoc relacyjna (emocjonalna), przemoc fizyczna, cyberprzemoc. Przykładami przemocy werbalnej mogą być: wyzywanie, przedrzeźnianie, obrażanie, grożenie, złośliwe żarty, ośmieszanie, szantażowanie, plotkowanie, mówienie kłamstw o drugiej osobie. W obecnych czasach w szkołach może wystąpić agresja o charakterze bullyingu. Uczniowie powinni być uwrażliwiani na występowanie sytuacji mogących by przyczynami albo skutkami agresji rówieśniczej o charakterze bullyingu, mieć podstawy konstruktywnego reagowania z pozycji osoby będącej świadkiem bullyingu; znać znaczenie i konsekwencje odmowy udziału w bullyingu w roli osoby stosującej bullying; być wyczulonym na potrzebę obrony siebie i nieschematycznego działania w sytuacji wiktyimizacji. W naszej szkole realizujemy pogadanki i lekcje wychowawcze i informatyczne na temat cyberprzemocy. **Realizujemy różnorodne programy profilaktyczne np.: Mocni w prawie, Archipelag skarbów, Unplugget (przejawy nacisku grupowego i sposoby radzenia sobie z nim).**

Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Peperzynie

Tabela 16- Zdiagnozowane formy przemocy wśród społeczności uczniowskiej Szkoły Podstawowej w Peperzynie i podjęte działania, w celu ich zniwelowania

Rodzaje przemocy	Podjęte działania
cyberprzemoc	- spotkanie uczniów i pracowników z przedstawicielem Komendy Powiatowej Policji w Sępólnie Krajeńskim asp. szt. Aleksandrą

	<p>Bratz</p> <ul style="list-style-type: none"> - spotkania z rodzicami dotyczące zapobiegania działania cyberprzemocy - przesyłanie do uczniów i rodziców filmów instruktażowych dotyczących radzenia sobie z cyberprzemocą - kształtowanie nowych umiejętności w zakresie higieny cyfrowej, profilaktyki e-uzależnień wśród uczniów oraz bezpieczeństwa w sieci – zgodnie z priorytetami Kujawsko-Pomorskiego Kuratora Oświaty na rok szkolny 2023/2024
bójki, zachowania agresywne	<ul style="list-style-type: none"> - interwencje nauczycieli dyżurujących - odnotowywanie zajścia w dzienniku - rozmowy wychowawcze przeprowadzane przez wychowawcę, pedagoga lub dyrektora szkoły w obecności rodziców - lekcje o charakterze profilaktycznym – poznawanie sposobów na wyładowywanie emocji w sposób niezagrażający otoczeniu - współpraca z Ośrodkami Pomocy Społecznej, Zespołami Interdyscyplinarnymi, Dzielnicowymi - wszczynanie procedury Niebieskiej Karty
przemoc słowna, przemoc psychiczna, wulgaryzmy	<ul style="list-style-type: none"> - kultywowanie savoir-vivre wśród uczniów zgodnie z priorytetami Kujawsko-Pomorskiego Kuratora Oświaty na rok szkolny 2023/2024 - rozmowy wychowawcze w ramach godzin wychowawczych - spotkania z pedagogiem szkolnym oraz pedagogiem specjalnym - wsparcie psychologa w ramach spotkań z przedstawicielami Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych
odbieranie sygnałów demoralizujących	<ul style="list-style-type: none"> - spotkanie z abstyntenem Ryszardem Kałaczyńskim – lokalnym maratończykiem - współpraca z Powiatową Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną

	<ul style="list-style-type: none"> - projekcja filmów z przesłaniem o podłożu zapobiegawczym - podpisywanie kontraktów pomiędzy uczniem, rodzicem, pedagogiem, wychowawcą i dyrektorem - Akademia Bezpiecznego Puchatka – udział w projekcie
zaniedbanie	<ul style="list-style-type: none"> - rozmowy z szkolną pielęgniarką na temat higieny - rozmowy z uczniami oraz rodzicami - projekcja filmów profilaktycznych
samookaleczenia	<ul style="list-style-type: none"> - rozmowy z rodzicami - powiadamianie i interwencja Policji - interwencja Ratownictwa Medycznego - lekcje profilaktyczne – „Zachowaj trzeźwy umysł” - wszczęcie procedury Niebieskiej Karty - współpraca z Ośrodkami Pomocy Społecznej

Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi im. ks. Jana Twardowskiego w Jastrzębcu

W latach 2021 – 2023 w Szkole Podstawowej w Jastrzębcu zaobserwowano pojedyncze przypadki zjawiska przemocy na terenie placówki. Przeprowadzono anonimowe badania wśród uczniów. Z analiz ankiet wynikało, że pojedynczy uczniowie doświadczyli przemocy słownej oraz fizycznej (przezywanie, wyśmiewanie, popychanie, szturchanie). Większość uczniów czuje się bezpiecznie w szkole i środowisku domowym.

Szkoła Podstawowa w Zakrzewku

W latach 2021-2023 w Szkole Podstawowej w Zakrzewku zaobserwowano pojedyncze przypadki zjawiska przemocy na terenie placówki. Zgodnie z przeprowadzonymi badaniami wśród uczniów, które były całkowicie anonimowe, trzy osoby doznają przemocy fizycznej w otoczeniu rodzinnym, szkolnym oraz w grach komputerowych, filmach i w Internecie. Każda z tych osób doznaje innego rodzaju przemocy fizycznej. Inaczej przedstawiają się wyniki badań dot. przemocy psychicznej, której doświadcza pięciu uczniów w otoczeniu szkolnym, zaś trzech w otoczeniu rodzinnym

Tabela 17 – Działania podejmowane na terenie placówek oświatowych

Wyszczególnienie	2021	2022	2023
------------------	------	------	------

Szkoła Podstawowa Nr 2 w Więcborku			
Liczba działań podjętych w ramach Procedury interwencyjnej w sytuacji zaistnienia przemocy	2	1	1
Liczba wniosków skierowanych do sądu o wgląd w sytuację rodziny	0	0	0
Liczba interwencji Policji na terenie szkoły	0	1	1
Bójki	0	0	0
Alkohol	0	0	0
Naruszenie nietykalności cielesnej	0	10	8
Narkotyki	0	0	0
Cyberprzemoc	0	1	0
Inne (jakie?)- rozpowszechnianie wizerunku ucznia	0	1	0
Szkoła Podstawowa w Zakrzewku			
Liczba działań podjętych w ramach Procedury interwencyjnej w sytuacji zaistnienia przemocy	0	0	0
Liczba wniosków skierowanych do sądu o wgląd w sytuację rodziny	0	1	0
Liczba interwencji Policji na terenie szkoły	0	0	0
Bójki	0	0	0
Alkohol	0	0	0
narkotyki	0	0	0
Inne (jakie?)	0	0	0

Szkoła Podstawowa w Runowie Kr.			
Liczba działań podjętych w ramach Procedury interwencyjnej w sytuacji zaistnienia przemocy	0	0	1
Liczba wniosków skierowanych do sądu o wgląd w sytuację rodziny	0	0	1
Liczba interwencji Policji na terenie szkoły	0	1	0
Bójki	0	1	0
Alkohol	0	0	0
narkotyki	0	0	0
Inne (jakie?) e-papierosy	0	0	1
Szkoła Podstawowa w Pęperzynie			
Liczba działań podjętych w ramach Procedury interwencyjnej w sytuacji zaistnienia przemocy	6	5	10
Liczba wniosków skierowanych do sądu o wgląd w sytuację rodziny	0	0	1
Liczba interwencji Policji na terenie szkoły	0	0	0
Bójki	6	5	10
Alkohol	0	0	0
narkotyki	0	0	0
Inne (jakie?)	0	0	0
Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi w Jastrzębcu			
Liczba działań podjętych w ramach Procedury interwencyjnej w sytuacji zaistnienia przemocy	1	0	0

Liczba wniosków skierowanych do sądu o wgląd w sytuację rodziny	1	0	1
Liczba interwencji Policji na terenie szkoły	0	0	0
Bójki	0	0	0
Alkohol	0	0	0
narkotyki	0	0	0
Inne (jakie?)	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z placówek oświatowych

SKOLNICTWO PONADPODSTAWOWE

Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Więcborku

Poniżej przedstawione zostały wyniki ankiet dot. zjawiska przemocy domowej i uzależnień.

1. PRZEMOC DOMOWA (wg ankiet):

a) Ilość uczniów dotkniętych przemocą domową: **0**

b) RELACJE Z RODZICAMI:

- Bardzo dobre- 11%
- Dobre – 51,8 %
- Takie sobie- 28 %
- Złe- 3,7%
- Bardzo złe- 5,5 %

2. UZALEŻNIENIA (wg ankiet)

a) Ile osób boryka się z problemem uzależnienia od nikotyny, e –papierosów:

❖ Palenie papierosów, e papierosów:

- Nigdy nie paliłem/paliłam- 36%
- Nie palę, ale spróbowałem/łam kilka razy- 22,6%
- Palę od czasu do czasu- 18,9 %
- Palę często/systematycznie- 22,6%

❖ Picie alkoholu(piwo, wódka, wino):

- Nigdy nie piłem/piłam- 25%
- spróbowałem/łam kilka razy- 20,1%
- Piję od czasu do czasu- 37,8 %
- Piję często/systematycznie- 17,1%

❖ Zażywanie środków odurzających – narkotyki, dopalacze:

- Nie zażywam, nigdy- 81,1%
- Tak, spróbowałem/łam 1-2 razy- 9,1%
- Tak, dość często- 9,8%

Powodami zażywania środków odurzających są najczęściej: kłopoty, stres, ciekawość, nuda, chęć rozładowania emocji, dla lepszego samopoczucia.

3. PODJĘTE DZIAŁANIA:

- a) Spotkania z policją- lekcje motywujące, pogładowe
- b) Spotkania z pedagogiem i psychologiem przy współpracy z Sanepidem:
 - Przeprowadzone lekcje z dziedziny profilaktyki uzależnień
 - Przeprowadzone lekcje na temat energetyków, alkoholu, używek, nikotyny i e-papierosów, komunikacji rówieśniczej
- a) Wychowawcy podczas godziny wychowawczej podejmowali działania ukierunkowane na potrzeby uczniów:
 - Propagowanie zdrowego stylu życia, wolnego od używek
 - Uświadamianie uczniom, że stosowanie używek źle oddziałuje na zdrowie psychiczne i fizyczne młodych ludzi
 - Pomoc w zwalczaniu uzależnienia od nikotyny, e papierosów

4. POMOC PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNA:

- Uczniowie ze skłonnościami lękowo- depresyjnymi lub autoagresywnymi:
- ❖ Wszyscy uczniowie: 60 osób
 - ❖ mężczyźni- 20 osoby
 - ❖ kobiety- 40 osób
- Uczniowie z innymi problemami, trudnościami i dysfunkcjami- 189 osób takimi jak:
 - ❖ formy nauczania
 - ❖ frekwencja
 - ❖ problemy z nadwagą, problemy zdrowotne
 - ❖ relacje międzyludzkie
 - ❖ brak motywacji do nauki
 - ❖ agresja fizyczna i słowna
 - ❖ wycofanie
 - ❖ problemy dnia codziennego
 - ❖ przemoc rówieśnicza
 - ❖ Internet i problemy w cyberprzestrzeni
 - ❖ problemy dydaktyczne
 - ❖ problemy wychowawcze

5. PODJĘTE DZIAŁANIA:

- Rozmowy wspierające
- Rozmowy motywacyjne
- Stosowanie kar i nagród
- Zajęcia korekcyjno-kompensacyjne
- Wzmacnianie kompetencji i umiejętności społecznych
- Rozmowy wychowawcze
- Nauka oddziaływań behawioralnych
- Wzmacnianie poczucia własnej wartości
- Pomoc w rozwiązywaniu problemów
- Zajęcia ze szkolnym psychologiem, pedagogiem i pedagogiem specjalnym oraz z pielęgniarką szkolną.

Liceum Ogólnokształcące w Więcborku

Poniżej przedstawione zostały wyniki ankiet dot. zjawiska przemocy domowej i uzależnień.

1. PRZEMOC DOMOWA (wg ankiet 238):

Ilość uczniów dotkniętych przemocą domową: **0**

2. UZALEŻNIENIA (wg ankiet 238)

Ile osób boryka się z problemem uzależnienia od nikotyny, e –papierosów:

- a) Mężczyźni 26,47%
- b) Kobiety 10,08%

Ile osób boryka się z problemem uzależnienia od alkoholu (wódka, piwo)

- a) Mężczyźni 6,30%
- b) Kobiety 2,10%

Interwencje Policji

- a) Uczniowie pod wpływem alkoholu 4 (mężczyźni- 2, kobiety -2)

3. PODJĘTE DZIAŁANIA:

- a) Spotkania z policją
- b) Spotkania z pedagogiem i psychologiem przy współpracy z Sanepidem:
 - Przeprowadzone lekcje z dziedziny profilaktyki uzależnień
 - Przeprowadzone lekcje na temat energetyków, alkoholu, używek, nikotyny i e-papierosów, komunikacji rówieśniczej
- c) Wychowawcy podczas godziny wychowawczej podejmowali działania ukierunkowane na potrzeby uczniów:
 - Propagowanie zdrowego stylu życia, wolnego od używek
 - Uświadamianie uczniom, że stosowanie używek źle oddziałuje na zdrowie psychiczne i fizyczne młodych ludzi

4. POMOC PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNA:

- Uczniowie ze skłonnościami lękowo- depresyjnymi lub autoagresywnymi:
 - ❖ Wszyscy uczniowie: 78 osób
 - ❖ mężczyźni- 32 osoby
 - ❖ kobiety- 46 osób
 - Uczniowie z innymi problemami, trudnościami i dysfunkcjami- 180 osób takimi jak:
 - ❖ formy nauczania
 - ❖ relacje międzyludzkie
 - ❖ agresja fizyczna i słowna
 - ❖ wycofanie
 - ❖ problemy dnia codziennego
 - ❖ przemoc rówieśnicza
 - ❖ Internet i problemy w cyberprzestrzeni
 - ❖ problemy dydaktyczne
 - ❖ problemy wychowawcze

5. PODJĘTE DZIAŁANIA:

- Rozmowy motywacyjne
- Rozmowy wychowawcze

- Nauka oddziaływań behawioralnych
- Wzmacnianie poczucia własnej wartości
- Pomoc w rozwiązywaniu problemów
- Wzmacnianie kompetencji i umiejętności społecznych
- Socjoterapia
- Zajęcia korekcyjno – kompensacyjne

10. Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Tucholi

Kuratorzy/rki sądowi/e – zawodowi kuratorzy dla dorosłych i dla nieletnich są obligatoryjnymi członkami Zespołu Interdyscyplinarnego, bywają członkami Grup Diagnostyczno - Pomocowych wtedy, gdy sprawują dozór lub nadzór w danej rodzinie. Opinia kuratora sądowego ma znaczący wpływ na postanowienia sądu w różnych sprawach – dodatkowych obowiązków w okresie warunkowego zawieszenia kary pozbawienia wolności dla osoby stosującej przemoc domową lub decyzji co do ograniczenia sprawowania władzy rodzicielskiej (w sytuacji zaniedbywania lub krzywdzenia dzieci).

Zawodowa Kurator sądowa dla dorosłych w 2022 roku sprawowała **dozór nad 4 osobami** skazanymi za przestępstwo z art. 207Kk, a w 2023 nad **3 osobami**.

Tabela 18 – Działania podejmowane przez kurator zawodową dla nieletnich

Sprawy	2022	2023
Sprawy opiekuńcze	28	26
Sprawy postępowań nieletnich	13	13
Sprawy dot. leczenia odwykowego	11	11

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych od kuratora zawodowego nieletnich

11. Podsumowanie diagnozy – wnioski dla służb pomocowych

Powyższe dane jednoznacznie wskazują, że problem przemocy domowej dotyka także mieszkańców naszej gminy. Pracownicy instytucji zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy domowej powinni podejmować **interdyscyplinarne działania** mające na celu jej zatrzymanie. Przemoc destrukcyjnie wpływa na życie człowieka. Stosowanie przemocy domowej ma szkodliwy wymiar dla każdego, którego dotyka. Dlatego tak ważne jest zdiagnozowanie zjawiska w sytuacji kiedy jego eskalacja jest niezbyt silna. Często na pierwszy rzut oka trudno cokolwiek zauważyć. Wiele osób nie mówi o swoich problemach – mogą oszukiwać się, że wszystko jest w porządku, wstydzić się lub nie mieć komu zwierzyć. Dlatego tak bardzo ważna jest obserwacja środowisk, z którymi się pracuje.

Oto kilka oznak, na które trzeba zwrócić uwagę:

1. na ciele osoby pojawiają się zdrapania, zasinienia, a na pytanie o ich pochodzenie otrzymujemy wymijającą odpowiedź np. potknęłam się,
2. osoba wydaje się zbyt zmęczona, jakby nie dosypiała,

3. wcześniej starała się dobrze wyglądać, a teraz jest zaniedbana,
4. porzuciła swoje dawne zainteresowania, zaczęła gorzej pracować, uczyć się, zaniedbuje sferę opiekuńczo – wychowawczą,
5. osoba spędza mało czasu z przyjaciółmi,
6. łatwo się stresuje, jest nerwowa,
7. zaczęła mieć problemy zdrowotne zarówno natury somatycznej jak i psychicznej,
8. agresywne zachowania (np. destrukcyjne napady furii, stosowanie przemocy wobec rówieśników) – dzieci,
9. odizolowanie się i unikanie (tworzenie sugestywnych fantazji obrazujących nierzeczywiste życie rodzinne) – dzieci.

To tylko niektóre przykładowe zachowania, które mogą nam pomóc w dostrzeżeniu problemu. Musimy pamiętać, że przemoc domowa nie dotyczy tylko i wyłącznie środowisk dysfunkcyjnych. Bardzo pomocne w diagnozowaniu problemu mogą być kwestionariusze oceny ryzyka występowania przemocy domowej opracowane dla pracowników oświaty, ochrony zdrowia lub dla innych instytucji.

Przykładowe metody identyfikacji środowisk zagrożonych przemocą:

1. obserwacja, umiejętne wychwytywanie zmian w zachowaniu poszczególnych osób,
2. rozmowa, umiejętność wysłuchania, zrozumienia, nie ocenianie, nie krytykowanie, zebranie jak najwięcej informacji koniecznych do ustalenia stanu faktycznego, odczuć i oczekiwań klienta,
3. wywiad środowiskowy przeprowadzany przez pracownika socjalnego w miejscu zamieszkania dający możliwość dokonania diagnozy sytuacji rodziny,
4. wywiad lekarski dający możliwość rozpoznania sygnałów świadczących o przemoc, diagnozowanie przemocy.

Każdy przedstawiciel instytucji, który zdiagnozował ryzyko występowania przemocy domowej w pierwszej kolejności powinien podjąć działania wynikające z jego obowiązków zawodowych i możliwości oddziaływań, jakie daje instytucja, w której jest zatrudniony. Następnie należy podjąć współpracę z instytucjami, które mogą udzielić wsparcia (np. Policja, ochrona zdrowia, oświata, sąd, kuratorzy, GKRPA, pomoc społeczna). Podjęcie współpracy nie oznacza przejęcie kompetencji innych służb. Stanowi zaproszenie do współpracy dla specjalistów różnych dziedzin, po to, aby w procesie pomagania rodzinie wzajemnie uzupełniać się swoją wiedzą, doświadczeniem oraz możliwością podejmowania konkretnych działań. Celem przeciwdziałania przemocy domowej powinno być zatrzymanie przemocy na etapie, kiedy nie wypełnia ona jeszcze znamion przestępstwa.

12. GDZIE SZUKAĆ POMOCY?

1. Ogólnopolski Telefon dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” **800 12 00 02**,
2. Linia wsparcia dla osób w stanie kryzysu psychicznego 24 h Fundacji ITAKA **800 70 2222**,
3. Telefon zaufania dla dzieci i młodzieży **116 111**,
4. Ogólnopolska Poradnia Telefoniczna dla Osób Przeżywających Kryzys Emocjonalny **116 123**,
5. Kujawsko - Pomorska Niebieska Linia Telefoniczne Pogotowie dla Osób Doznających Przemocy Domowej **800 154 030** (w godz. 17-21),
6. Policja (Posterunek Policji w Więcborku, Komenda Powiatowa Policji w Sępólnie Kr.),
7. Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Więcborku przy ulicy Mickiewicza 22a,
8. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sępólnie Kr. z siedzibą w Więcborku przy ulicy Starodworcowej 8,

9. NZOZ PROVITA – Poradnia Leczenia Uzależnień w Więcborku przy ulicy Powstańców Wielkopolskich 2,
10. Punkt Interwencji Kryzysowej przy MGOPS w Więcborku.

IV. Podstawa prawna

1. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. z 2024r., poz. 424)
2. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2024r., poz. 177)
3. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (**Dz.U. z 2023r., poz. 2151.**)
4. **Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2023r., poz. 901 ze zm.)**
5. **Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks Karny** (Dz.U. z 2024r., poz. 17)
6. **Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 2024r., poz.37)**
7. **Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy** (Dz.U. z 2023r., poz.2809)
8. **Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii ([Dz.U. z 2023r., poz. 1939](#))**
9. **Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebiska Karta” (Dz.U. z 2023r., poz. 1870)**
10. **Ustawa z dnia 06 kwietnia 1990r. o Policji (Dz.U. z 2024r., poz. 145)**
11. **Ustawa z dnia 07 września 1991r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2022 poz. 2230 ze zm.)**
12. **Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. z 2022r., poz. 2123 ze zm.)**
13. **Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2023- 2030 (Uchwała Nr 205 Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023r.).**

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej jest spójny ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Więcbork na lata 2022-2031 przyjęta Uchwałą NR XL/292/21 Rady Miejskiej w Więcborku z dnia 30 listopada 2021r.

V. Analiza SWOT – problem przemocy domowej

Opracowana diagnoza problemu przemocy domowej, a także potrzeby i oczekiwania zgłaszane przez osoby działające w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej umożliwiły sporządzenie analizy SWOT (ang. Strengths – mocne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse, Threats – zagrożenia), która określa mocne i słabe strony, a także szanse i zagrożenia systemu przeciwdziałania przemocy domowej w Gminie Więcbork.

1. Mocne strony:

- a. dobrze przygotowana i stale doskonaląca umiejętności kadra instytucji działających na rzecz rodziny;
- b. znajomość problemu i dobrze działające służby zajmujące się profilaktyką i wsparciem rodzin zagrożonych patologiami;
- c. poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym;
- d. kampanie społeczne;
- e. zjawisko nagłaśniane przez media;

- f. realizowanie programów/projektów na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej;
- g. infrastruktura- działający przy MGOPS w Więcborku Punkt Interwencji Kryzysowej;
- h. spójny charakter programów o zasięgu lokalnym i powiatowym

2. Słabe strony:

- a. niewystarczająca infrastruktura socjalna gminy;
- b. brak zaufania ze strony osób doznających przemocy domowej do instytucji oraz strach przed opinią społeczną;
- c. brak spójnego systemu współpracy pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz środowisk zagrożonych przemocą (prokuratura, policja, sądy, pomoc społeczna, oświata, służba zdrowia);
- d. zjawisko silnie zakorzenione w obyczajowości;
- e. brak programu korekcyjno – edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową na terenie gminy Więcbork oraz powiatu Sępoleńskiego;
- f. ograniczony lub odległy czasowo dostęp do psychiatrów dziecięcych;
- g. brak organizacji pozarządowych, zajmujących się wsparciem osób doznających przemocy

3. Szanse:

- a. funkcjonowanie ogólnopolskich telefonów zaufania;
- b. zwiększająca się świadomość społeczna na temat zjawiska przemocy domowej;
- c. możliwość skorzystania przez mieszkańców Gminy Więcbork ze wsparcia specjalisty w Punkcie Interwencji Kryzysowej w Więcborku;
- d. zmiany prawne umożliwiające skuteczne formy niesienia pomocy osobom zagrożonym przemocą domową;
- e. dostrzeżenie ważności w działaniach profilaktycznych.

4. Zagrożenia:

- a. nasilenie negatywnych zjawisk: alkohol, narkotyki i inne środki odurzające a także uzależnień behawioralnych;
- b. stereotypy dotyczące zjawiska przemocy;
- c. negatywne wzorce zachowań społecznych;
- d. bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych rodzin;
- e. brak motywacji ekonomicznej dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego i grup diagnostyczno - pomocowych;
- f. bierna postawa osób będących świadkami przemocy domowej;
- g. skutki zjawiska są ponoszone przez osoby doznające przemocy i świadków latami, nawet po ustaniu przemocy;
- h. niewystarczający stopień współpracy międzyinstytucjonalnej.

VI. Cele i zadania programu

Cel główny: Zwiększenie skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej oraz ograniczenie skali zjawiska na terenie miasta i gminy Więcbork.

Cele szczegółowe:

1. Wzrost oddziaływań profilaktycznych, diagnostycznych i edukacyjnych w zakresie zjawiska przemocy domowej.
2. Zwiększenie pomocy, ochrony i wsparcia na rzecz osób doznających przemocy domowej.
3. Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową.
4. Podniesienie kompetencji służb realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

VII. Harmonogram realizacji programu

Obszar 1. Profilaktyka, diagnoza społeczna i edukacja społeczna

Cel szczegółowy nr 1: Wzrost oddziaływań profilaktycznych, diagnostycznych i edukacyjnych w zakresie zjawiska przemocy domowej					
Lp.	Cel szczegółowy	Zadania	Termin realizacji	Wskaźniki	Realizator
1.	Diagnozowanie zjawiska przemocy domowej i koordynacja działań lokalnych podmiotów	<p>1.opracowanie i wdrożenie na terenie gminy Więcbork systemowych rozwiązań w zakresie profilaktyki przeciwdziałania przemocy domowej</p> <p>2.diagnozowanie problemu przemocy domowej</p> <p>3.analiza danych statystycznych w obszarze przeciwdziałania przemocy w celu diagnozowania skali zjawiska i monitorowania zmian</p>	2024 -2030 działanie ciągłe	<p>1. –liczba opracowanych dokumentów</p> <p>- liczba wdrożonych dokumentów</p> <p>2.–liczba opracowanych raportów dotyczących diagnozy zjawiska przemocy domowej</p> <p>3.– coroczne sprawozdanie z realizacji Programu</p>	<p>1.ZI</p> <p>2.ZI</p> <p>MGOPS</p> <p>3.MGOPS</p>
2.	Wzrost oddziaływań profilaktycznych i edukacja społeczna w zakresie zjawiska przemocy domowej	1.przygotowanie i udostępnianie materiałów o charakterze informacyjnym i edukacyjnym	2024 -2030 działanie ciągłe	<p>1.- liczba opracowanych materiałów,</p> <p>- liczba rozpowszechnionych materiałów o charakterze informacyjno - edukacyjnym</p> <p>2. -liczba kampanii społecznych do których</p>	<p>1. ZI</p> <p>MGOPS</p>

		<p>2.wspóluczestnictwo w kampaniach i programach społecznych obalających stereotypy na temat przemocy domowej, opisujące mechanizmy przemocy przy jednoczesnym wskazywaniu na ich społeczną szkodliwość, promujące metody wychowawcze bez użycia przemocy oraz promujące działania służące przeciwdziałaniu przemocy domowej</p> <p>3.publikowanie na stronie internetowej MGOPS w Więcborku informacji o lokalnym, powiatowym oraz wojewódzkim systemie pomocy i wsparcia osób uwikłanych w zjawisko przemocy domowej</p> <p>4.realizacja programów profilaktycznych, prelekcje dla dzieci i młodzieży oraz ich rodziców z zakresu radzenia sobie ze stresem i agresją, rozwiązywania konfliktów bez użycia przemocy, promujących metody wychowawcze bez użycia przemocy i zawierające informację o zakazie stosowania kar cielesnych wobec małoletnich przez osoby wykonujące władzę rodzicielską oraz sprawujące opiekę lub</p>	<p>przystąpiła gmina Więcbork</p> <p>3.- informacje na stronie internetowej MGOPS Więcbork</p> <p>4. –liczba programów profilaktycznych, prelekcji</p> <p>- liczba osób uczestniczących w programach</p>	<p>2.MGOPS</p> <p>3.MGOPS</p>
--	--	--	--	-------------------------------

		<p>pieczę</p> <p>5.prowadzenie edukacji w celu wzmocnienia kompetencji opiekuńczo – wychowawczych rodziców</p> <p>6.Działalność Punktu Interwencji Kryzysowej w Więcborku w zakresie konsultacji i wsparcia na rzecz mieszkańców miasta i gminy Więcbork</p> <p>7. Współpraca ze Środowiskowym Domem Samopomocy w Więcborku w zakresie edukowania osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin na temat zjawiska przemocy wobec osób z niepełnosprawnościami, przysługującym im praw oraz informowanie o możliwości uzyskania pomocy i wsparcia</p> <p>8.Organizowanie spotkań z osobami starszymi celem edukacji w tematyce przemocy oraz przysługujących im prawach i możliwościach uzyskania pomocy i wsparcia</p>	<p>profilaktycznych, prelekcjach</p> <p>- liczba zajęć psychoedukacyjnych dla rodziców</p> <p>5.-liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny</p> <p>- liczba rodzin, z którymi zakończono współpracę z uwagi na realizację planu i osiągnięcie celów</p> <p>6. – liczba osób korzystających ze wsparcia</p> <p>7.-liczba spotkań</p> <p>-liczba osób uczestniczących w spotkaniach</p>	<p>4.placówki oświatowe</p> <p>MGOPS – Świetlica Środowiskowa „Uśmiech”</p> <p>5.MGOPS – Dział Wsparcia Rodziny</p> <p>6. MGOPS</p>
--	--	--	---	---

					7.ZI
				8.-liczba spotkań -liczba osób uczestniczących w spotkaniach	8.ZI

Obszar 2. Pomoc, ochrona i wsparcie osób doznających przemocy domowej

Cel szczegółowy nr 2: Zwiększenie pomocy, ochrony i wsparcia na rzecz osób doznających przemocy domowej					
Lp.	Cel szczegółowy	Zadania	Termin realizacji	Wskaźniki	Realizator
1.	Udzielanie pomocy i wsparcia osobom doznającym przemocy domowej	1 .wdrażanie procedury „Niebieskie Karty”	2024 -2030 działanie ciągłe	1.-liczba założonych „Niebieskich Kart - A”, -liczba wypełnionych formularzy NK-C -liczba procedur	1. ZI, Grupa Diagnostyczno - Pomocowa

		<p>2. zapewnienie bezpieczeństwa osobom dotkniętym przemocą domową w formie zapewnienia miejsca w całodobowych specjalistycznych ośrodkach wsparcia</p> <p>3. utworzenie i prowadzenie grup wsparcia dla osób doznających przemocy domowej</p> <p>4. dalsze funkcjonowanie Punktu Interwencji Kryzysowej w Więcborku</p> <p>5. udzielanie pomocy rodzinom, w których występuje przemoc- zgodnie z ustawą o pomocy społecznej</p> <p>6. świadczenia środowiskowe szczególnie w środowiskach osób starszych doznających przemocy, których stan zdrowia ogranicza możliwości korzystania z pomocy ambulatoryjnej</p> <p>7. zapewnieniu dziecku ochrony w związku z przemocą domową z uwagi na zagrożenie</p>	<p>zakończonych na skutek ustania przemocy</p> <p>2.- liczba osób, którym zapewniono schronienie w całodobowych specjalistycznych ośrodkach wsparcia</p> <p>3.- liczba utworzonych grup wsparcia, -liczba osób uczestniczących w grupach wsparcia</p> <p>4.- liczba osób korzystających ze wsparcia specjalistów w PIK-u</p> <p>5.-liczba rodzin korzystających z pomocy tut. ośrodka z powodu przemocy domowej</p> <p>6.- liczba osób starszych doznających przemocy domowej objętych wsparciem pielęgniarstwa środowiskowego</p>	<p>2. MGOPS</p> <p>3. MGOPS PLU</p> <p>4. MGOPS</p> <p>5. MGOPS</p>
--	--	---	--	---

		życia lub zdrowia – art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej		7. –liczba działań podjętych na podst. art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej - liczba dzieci, którym zapewniono ochronę	6. ochrona zdrowia 7. MGOPS
2.	Wspieranie podmiotów, które udzielają pomocy osobom doznającym przemocy	1.-dalsza działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w Więcborku 2.-systematyczne monitorowanie sytuacji w rodzinach, gdzie zakończono procedury „Niebieskie Karty”	2024-2030 działanie ciągle	1.-liczba spotkań członków ZI - liczba spotkań grup diagnostyczno – pomocowych -liczba powołanych grup diagnostyczno – pomocowych w danym roku -liczba funkcjonujących w danym roku grup diagnostyczno – pomocowych 2.- liczba rodzin objętych monitoringiem	1. ZI 2.ZI, Grupy Diagnostyczno - Pomocowe

Obszar 3. Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc domową

Cel szczegółowy nr 3: Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową.					
Lp.	Cel szczegółowy	Zadania	Termin realizacji	Wskaźniki	Realizator
1.	Działania wobec osób stosujących przemoc domową	<p>1. wdrażanie procedury „Niebieskie Karty”</p> <p>2. wydawanie wobec osób stosujących przemoc domową nakazów i zakazów (nakaz natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego najbliższego otoczenia, zakaz zbliżania się do mieszkania i osoby doznającej przemocy domowej, zakaz kontaktowania się, zakaz wstępu na teren szkoły, placówki oświatowej, obiektu sportowego lub miejsca pracy)</p> <p>3. monitorowanie zachowań osób uprzednio skazanych za stosowanie przemocy domowej</p>	2024 -2030 działanie ciągłe	<p>1.-liczba osób stosujących przemoc domową objętych procedurą „Niebieskie Karty”</p> <p>-liczba wypełnionych formularzy NK-D</p> <p>-liczba spraw skierowanych do organów ścigania związanych z przemocą domową</p> <p>2.- liczba wydanych nakazów i zakazów</p>	<p>1. ZI, Grupa Diagnostyczna - Pomocowa</p> <p>2. Policja</p>

		<p>4. zgłaszanie osób stosujących przemoc domową do udziału w programach korekcyjno – edukacyjnych i programach psychologiczno - terapeutycznych</p> <p>5. kierowanie osób stosujących przemoc domową i nadużywających alkoholu lub innych środków psychotycznych na GKRPA w Więcborku</p> <p>6. udzielanie informacji osobom stosującym przemoc domową na temat konsekwencji prawnych stosowania przemocy</p>		<p>3.- liczba przekazanych organom ścigania informacji o ponownym stosowaniu przemocy domowej przez osoby uprzednio skazane za tego rodzaju przemoc</p> <p>4.- liczba osób skierowanych do udziału w programach</p> <p>-liczba osób, które przystąpiły do programu</p> <p>-liczba osób, które ukończyły program</p> <p>5.-liczba skierowanych wniosków</p> <p>6. liczba udzielonych porad, rozmów</p>	<p>3. Grupy Diagnostyczno - Pomocowe</p> <p>4. ZI</p> <p>5. Grupy Diagnostyczno - Pomocowe</p>
--	--	--	--	---	--

--	--	--	--	--	--

VIII. Źródło finansowania

Źródłem finansowania zadań Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej mogą być:

- środki z budżetu Gminy Więcbork
- środki pochodzące z dotacji
- środki pozabudżetowe pozyskane z innych źródeł.

IX. Adresaci i realizatorzy Programu

1. Działania Programu skierowane są do:

- a. ogółu społeczności lokalnej, w tym osób zagrożonych przemocą domową;
- b. osób doznających przemocy domowej;
- c. osób stosujących przemoc domową;
- d. świadków przemocy domowej;
- e. służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej.

2. Realizatorzy i partnerzy Programu

- a. Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Więcborku
- b. Zespół Interdyscyplinarny w Więcborku
- c. Punkt Interwencji Kryzysowej w Więcborku
- d. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Więcborku
- e. Posterunek Policji w Więcborku
- f. „Stowarzyszenie Aktywnych Społecznie” w Więcborku
- g. NZOZ PROVITA Sp. z o.o. w Więcborku, Poradnia Leczenia Uzależnień w Więcborku
- h. Biuro Obsługi Oświaty Samorządowej w Więcborku
- i. Szkoły podstawowe, ponadpodstawowe i branżowe działające na terenie gminy Więcbork
- j. Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej w Sądzie Rejonowym w Tucholi
- k. Prokuratura Rejonowa w Tucholi oraz inni przedstawiciele niż ww. podmioty działające na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie
- l. Urząd Miejski w Więcborku
- m. Świetlica Środowiskowa „Uśmiech” w Więcborku – placówka wsparcia dziennego
- n. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sępólnie Kr. z siedzibą w Więcborku
- o. Stowarzyszenie Klub Abstynenta Razem Od Nowa.

Sprawne funkcjonowanie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej zakłada koordynację i spójność działań, w tym dobry przepływ informacji pomiędzy instytucjami.

X. Monitoring Programu

Monitoring Programu będzie odbywał się poprzez coroczną ocenę realizacji zadań. Sprawozdanie z realizacji Programu i osiągniętych efektów będzie integralną częścią rocznego sprawozdania z działalności Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Więcborku.

XI. Spodziewane efekty realizacji Programu

1. Zwiększenie wiedzy i zaangażowania społeczności lokalnych na rzecz ujawniania i zgłaszania przemocy oraz reagowania w sytuacji bycia świadkiem przemocy domowej.
2. Wzrost świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy domowej oraz działań realizowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej, w tym zwiększenie świadomości na temat praw i możliwości skorzystania z pomocy przez osoby doznające przemocy.
3. Wzrost jakości i efektywności usług świadczonych przez przedstawicieli instytucji realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.
4. Podniesienie poziomu wiedzy osób zaangażowanych w pomoc na rzecz rodzin dotkniętych przemocą domową.
5. Zmniejszenie ryzyka wystąpienia wypalenia zawodowego oraz zjawiska wtórnej traumatyzacji wśród osób zawodowo zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy domowej.
6. Zwiększenie dostępności do pomocy specjalistycznej osobom i rodzinom doznającym przemocy, w tym zapewnienie miejsc w całodobowych placówkach udzielających pomocy.

XII. Zagrożenia realizacji Programu

1. Stereotypy panujące w środowisku na temat przemocy domowej.
2. Brak współpracy rodzin w zakresie przezwyciężenia kryzysu.
3. Problem szeroko rozumianych uzależnień w rodzinach.
4. Bezradność rodzin w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.

UZASADNIENIE

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej stanowi, że zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony ofiar przemocy domowej są realizowane między innymi przez jednostki samorządu terytorialnego. Ustawodawca zmienionymi przepisami prawa z dniem 22.06.2023 nałożył dodatkowe obowiązki na samorząd gminny w celu zapewnienia optymalnej ochrony przed przemocą domową. W myśl tejże ustawy jednym z zadań własnych gminy jest opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej.

Rada Gminy w Więcborku - Uchwałą Nr LIII/385/ z dnia 30 listopada 2022 r. przyjęła Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Więcbork na lata 2023-2027. Nowelizacja przepisów w tym zakresie nakłada obowiązek dostosowania obowiązującego Programu do zmienionych przepisów prawa i Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 (Uchwała nr 205 Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023 r.) dokonując m.in. zmiany nazewnictwa z przemocy w rodzinie na przemoc domową a także zasad prowadzenia procedur NK, i ich monitoringu.